

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ SİĞINMACILARIN GÖÇ SÜREÇLERİ,
MEKÂNSAL ETKİLERİ ve YERLİ HALKLA UYUMLARI: AYVACIK
ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

KERİM TAŞKIN

Tez Danışmanı

PROF. DR. SELVER ÖZÖZEN KAHRAMAN

Çanakkale-2018

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

COĞRAFYA ANABİLİM DALI

**TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ SİĞINMACILARIN GÖÇ SÜREÇLERİ,
MEKÂNSAL ETKİLERİ ve YERLİ HALKLA UYUMLARI: AYVACIK ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Kerim TAŞKIN**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Selver
ÖZÖZEN KAHRAMAN**

Çanakkale-2018

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Türkiye’deki Suriyeli sığınmacıların Göç Süreçleri, Mekânsal Etkileri ve Yerli Halkla Uyumları: Ayvacık Örneği**” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, özgünlüğünü ve bir başka mecraya sunulmadığını, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu ve yararlandığım kaynak ve verilerde hiçbir bir çarpıtma yapmadığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

25/06/2018

Kerim TAŞKIN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Kerim TAŞKIN'a ait Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların Göç Süreçleri, Mekânsal Etkileri ve Yerli Halkla Uyumları: Ayvacık Örneği adlı çalışma, jürimiz tarafından Coğrafya Anabilim Dalı YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Üyeler

İmza

Prof. Dr.

Aydın İBRAHİMOV

(Jüri Başkanı)

Prof. Dr.

Vedat ÇALIŞKAN

Prof. Dr.

Selver ÖZÖZEN

KAHRAMAN

(Danışman)

Tez No : 10197585

Tez Savunma Tarihi : 25/06/2018

ONAY

Doç. Dr. Şerif KORKMAZ
Enstitü Müdürü

29.06/2018

ÖZET

TÜRKİYE’DEKİ SURİYELİ SİĞINMACILARIN GÖÇ SÜREÇLERİ, MEKANSAL ETKİLERİ ve YERLİ HALKLA UYUMLARI: AYVACIK ÖRNEĞİ

Ayvacık; asıl ekonomisi tarıma dayalı, Türkiye’nin batı sınırında ve Yunanistan Midilli adasına yakın konumda olan küçük bir ilçedir. 2011’de Suriye’de yaşanan iç savaş sonrasında Türkiye’ye göç eden Suriyeliler Midilli adasına düzensiz göçler gerçekleştirmek için Ayvacık ilçesini göç güzergâhı olarak kullanmaya çalışmışlardır. GİGM verilerine göre 32.136 nüfuslu Ayvacık ilçesine 2015 yılında 64,579, 2016 yılında 14,837, 2017 yılının Kasım ayına kadar ise 2,293 düzensiz göçmen gelmiştir. Son zamanlarda Türkiye Cumhuriyeti’nin ve AB’nin sınırlarda aldığı tedbirler sonucu düzensiz geçişler durma noktasına gelmiştir. Bu durumla Ayvacık ilçesinde ikamet eden Suriyeli sığınmacıların sayısı artmaya başlamıştır.

Ayvacık ilçesindeki Suriyelilerin göç deneyimleri, demografik özellikleri, gelecek beklentileri, yerli halkla ve mekânsal uyum süreçleri belirlenmiştir. Verileri oluşturacak örneklemelere ulaşmak için Kartopu Örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Derinlemesine mülakat görüşmeleri sonuçları için SPSS 15 paket programı kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda Suriyelilerin Ayvacık ilçesine göç etmeden önce ilçe hakkında fazla bilgilerinin olmadığına ve tanıdıklarının Ayvacık ilçesinden memnuniyetleri sonucu tavsiyeyle geldikleri belirlenmiştir. Suriyeli sığınmacıların memnuniyetlerinin asıl sebebi Ayvacık ilçesinin kendilerine karşı büyük şehirlere göre daha hoşgörülü olması ve çalışma ücretlerinin yüksek olmasına bağladıkları görülmüştür. Ayvacık ilçesindeki Suriyeli sığınmacıların çoğunluğu ilçeye tamamen yerleşmeyi isterken, şartlar oluşturduklarında aile veya akraba üyelerini de ikamet etmek için Ayvacık ilçesine getirmeye devam etmektedirler. Büyük şehirlerdeki tepki ve kötü muamelelerden kaçan Suriyeliler ilçede fazla dikkat çekmek istemezken, iş ve alışveriş dışında yerli halkla gerekmedikçe temas kurmaktan çekindikleri görülmüştür. Sadece kendi aralarında yaşanan komşuluk ilişkileri ilçede kendi mahallelerini oluşturmaya başlatmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Uluslararası göç, Suriyeli sığınmacılar, Ayvacık

ABSTRACT

THE SYRIAN REFUGEES' MIGRATION PROCESS, SPATIAL EFFECTS AND ADAPTATION TO LOCAL PEOPLE IN TURKEY: AYVACIK SAMPLE

Ayvacık, whose principal economy is depended on agriculture, is a small district which is located on the western border of Turkey and close to the Lesbos Island. The Syrian irregular migrants who immigrated to Turkey as a result of the civil war which broke out in Syria in 2011 tried to use Ayvacık District as a migration route to carry out irregular migrations to the Lesbos Island. According to the data provided by GIGM (Immigration Authority of Turkey), 64.579 migrants in 2015, 14.837 migrants in 2016 and 2.293 migrants by November 2017 came to Ayvacık District which has a population of 32.000. Recently, by means of the precautions on borders taken by Turkish Republic and European Union, these irregular migrations has come to a standstill. As a consequence, the number of Syrian irregular migrants dwelling in Ayvacık District has started to increase.

Syrian irregular migrants' migration experiences, demographic features, future expectations, and their adaptation processes to the region and the local people were determined in this study. Snowball sampling technique was used to attain samples for collecting data. Besides the analysis attained at the end of the detailed interviews, SPSS 2015 package software was used.

Consequently, it was determined that before coming to Ayvacık, the Syrian irregular migrants had not known much about the district and migrated on the recommendations of their acquaintances and their satisfaction with Ayvacık. According to the study, the Syrian migrants associated their satisfaction with that the local people of Ayvacık are more tolerant compared to bigger cities and that wages are higher. Whereas most of the Syrian migrants would like to settle in Ayvacık, they also continue on bringing their family members and relatives to dwell in Ayvacık when the circumstances allow. It was also seen that while the Syrian irregular migrants who run away from the reactions and maltreatment in the big cities do not want to draw attention, they beware to contact with the local people unless necessary except for business and shopping. As a result, the neighbourhood relations only between the each other has initiated a small ghettoization.

Key words: Migration, International migration, Syrian irregular migrants, Ayvacık

ÖNSÖZ

Mart 2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaş sonrasında milyonlarca Suriyelinin Türkiye’ye göç etmesi Türkiye’de Suriyeli sığınmacı hareketliliğine neden olmuştur. Suriyeli sığınmacı göçleri başlangıç itibarıyla uluslararası bir göç olmasına rağmen, sonraki süreçte Türkiye’de iç göç şeklinde devam etmiştir. Türkiye’nin bütün şehirlerine dağılan Suriyeli sığınmacılar gittikleri yerlerde farklı etkiler yaratmışlardır. Türkiye’de Suriyeli sığınmacıların birçok farklı etkileriyle ilgili çok sayıda il, ilçe veya köylerde mekânsal analiz çalışmaları olduğu görülmektedir. Ancak literatürde Çanakkale’nin Ayvacık ilçesine gerçekleşen Suriyeli sığınmacı göçleriyle ilgili henüz bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ayvacık ilçesinin AB sınırı olan Yunanistan’ın Midilli adasına en yakın konumdaki şehir olması göç güzergahları için önemlidir. Ayvacık ilçesinin aldığı Suriyeli sığınmacı göçleri ise dikkat çekmiştir. Ayvacık ilçesine gerçekleşen Suriyeli sığınmacı göçleri ile ilgili yapılacak bir çalışmanın akademik katkı sağlayacağı ve literatürdeki bu boşluğu dolduracağı düşünülmüştür.

Çalışmada Ayvacık ilçesindeki Suriyeli sığınmacıların göç süreçleri, demografik özellikleri, yerli halkla ve mekânsal uyumları ile gelecek beklentileri uygulanan anket ve mülakatlar sonucu elde edilen verilerin analizleri sonucunda ortaya çıkarılmıştır.

Araştırmam süresince her türlü yardım ve önerilerini esirgemeyerek yol gösteren tez danışman hocam Sn. Prof. Dr. Selver ÖZÖZEN KAHRAMAN hocama teşekkürü borç bilir, saygılarımı sunarım.

Tez yazım süresince yardımlarını ve bilgilerini benden esirgemeyen, bana yoldaşlık eden arkadaşım Aykut ÜNVER’e teşekkür ederim. Ayvacık ilçesinde tüm saha çalışmaları süresince verilere ulaşmada kolaylık sağlayan, Ayvacık ilçesinin yerli halkından Mehmet ÇELİK ve Sacide ÇELİK’e teşekkür ederim.

Çanakkale’de tez sürecinde hep yanımda olan ve her konuda desteklerini esirgemeyen arkadaşlarım Sergen SİYAHLI, Serkan ÇETİN, Fatih DURMUŞOĞLU ve Özge ALAK’a teşekkür ederim.

Bana her zaman güvenen, daima kararlarımda arkamda duran, maddi manevi hiçbir ihtiyacımı eksik etmeyen Aileme sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	vi
TABLolar	vii
ŞEKİLLER	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM ARAŞTIRMANIN METEDOLOJİSİ

1.1. Araştırma Alanı.....	7
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	9
1.3. Araştırma Problemi.....	10
1.4. Veri ve Yöntem.....	11
1.4.1. Veri.....	11
1.4.2. Araştırma Evreni, Örneklemi ve Sınırlılıkları.....	15
1.4.3. Yöntem.....	16

İKİNCİ BÖLÜM KURAMSAL ve KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Göç ve Uluslararası Göç.....	17
2.1.1. Uluslararası Göç Çeşitleri.....	19
2.1.1.1 Düzenli Göç ve Düzensiz Göç.....	19
2.1.1.2 Bireysel Göç ve Kitlesel Göç	20
2.1.1.3 Zorunlu Göç ve Gönüllü Göç	20
2.1.2. Uluslararası Göç Teorileri.....	22
2.2. Araştırma İle İlgili Temel Kavramlar.....	30
2.3. Literatür Özeti.....	40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'YE SURİYELİ SIĞINMACI GÖÇLERİ ve SONRASINDAKİ GELİŞMELER

3.1.	2011 Yılı İtibariyle Türkiye'ye Suriyeli Sığınmacı Göçleri, Yaşanan Gelişmeler ve Türkiye'ye Etkileri.....	45
3.2.	Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'deki Hareketlilikleri ve Dağılım Özellikleri.....	50

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1.	Çanakkale ve Ayvacık ilçesindeki Suriyeli Sığınmacılar ve Dağılım Özellikleri.....	55
4.2.	Ayvacık İlçesindeki Suriyeli Sığınmacılara Uygulanan Anketlerde Suriyeli Sığınmacıların Demografik Özellikleri, Yerli Halk ve Çevre ile İlgili Algı, Düşünce ve Görüşleri.....	60
4.3.	Ayvacık İlçesindeki Yerli Halka Uygulanan Anketlerde Suriyeli Sığınmacılarla İlgili Algı, Düşünce ve Görüşleri.....	73
4.4.	Ayvacık İlçesinde Suriyeli Sığınmacılara Uygulanan Mülakatlar Sonucunda Suriyeli Sığınmacılarla İlgili Elde Edilen Bulgular.....	81
4.5.	Ayvacık İlçesinde Yerli Halka Uygulanan Mülakatlar Sonucunda Suriyeli Sığınmacılarla İlgili Elde Edilen Bulgular.....	89
	SONUÇ ve ÖNERİLER	100
	KAYNAKÇA	107
	EKLER	114
	EK-1: Ayvacık İlçesinde Suriyelilere Uygulanan Anket Formu ve Yarı Yapılandırılmış Mülakat Soruları.....	114
	EK-2: Ayvacık İlçesinde Yerli Uygulanan Anket Formu ve Yarı Yapılandırılmış Mülakat Soruları.....	116
	EK-3: Fotoğraflar	118
	ÖZGEÇMİŞ	123

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
GBM	: Geçici Barınma Merkezi
GİGM	: Göçler İdaresi Genel Müdürlüğü
İHD	: İnsani Haklar Derneği
KONT	: Konteynerkent
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
SYDV	: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu
YUKK	: Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanun

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa
Tablo 1.1.	Ayvacak ilçesi belediyeleri ve mahalleleri.....	7
Tablo 1.2.	Ayvacak ilçesi nüfusunun yaş ve cinsiyete göre dağılımı.....	9
Tablo 1.3.	Ayvacak ilçesinde Suriyeli sığınmacılarla 20-29 Ekim 2017 tarihleri arasında görüşülen katılımcıların cinsiyet ve mekân dağılımı.....	12
Tablo 1.4.	Ayvacak ilçesinde yerli halkla 6 Kasım 2017 - 21 Ocak 2018 tarihleri arasında görüşülen katılımcıların cinsiyet ve mekan dağılımı.....	13
Tablo 2.1.	Türkiye’de bulunan Geçici Barınma Merkezleri.....	39
Tablo 3.1.	Türkiye üzerinden Suriyeli sığınmacıların gittikleri ülkeler ve sayıları.....	48
Tablo 3.2.	Türkiye’deki Geçici Koruma Kapsamında bulunan Suriyeli sığınmacıların dağılımı.....	51
Tablo 4.1.	Çanakkale ve ilçelerinde yaşayan Suriyeli sığınmacılar.....	55
Tablo 4.2.	Türkiye ve Çanakkale’de 2010–2017 yıllarında düzensiz göç verileri.....	56
Tablo 4.3.	Ayvacak ilçesinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların nüfus özellikleri.....	58
Tablo 4.4.	Ayvacak ilçesinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların demografik özellikleri.....	58
Tablo 4.5.	Ayvacak ilçesinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların demografik özelliklerinin mahalle, belde ve köylere dağılımları.....	59
Tablo 4.6.	Ayvacak ilçesinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı’ndan yardım alan Suriyeli sığınmacıların mekânsal dağılımları.....	60
Tablo 4.7.	Ayvacak ilçesindeki ankete katılan Suriyeli sığınmacıların yaş ve cinsiyet özellikleri.....	61
Tablo 4.8.	Ayvacak ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların yaş ve çocuk sayılarının karşılaştırılması.....	62
Tablo 4.9.	Ayvacak ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların eğitim durumları, Türkiye’deki meslekleri ve aylık gelirleri.....	63
Tablo 4.10.	Ayvacak ilçesindeki ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Türkiye’deki ve Suriye’deki meslekleri.....	64

Tablo 4.11.	Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye giriş yılları ve giriş yaptıkları sınır kapıları.....	66
Tablo 4.12.	Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinden önce Türkiye'deki yaşadıkları diğer şehirler.....	66
Tablo 4.13.	Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinde bulunma süreleri.....	67
Tablo 4.14.	Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Türkiye'deki kamplarda kalma durumları.....	68
Tablo 4.15.	Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesine kiminle/lerle geldikleri ve kimlerle yaşadıkları hakkındaki bilgiler.....	69
Tablo 4.16.	Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların yeni göç eylemi hakkındaki düşünceleri ve Ayvacık ilçesindeki gelecekleri hakkındaki beklentileri.....	69
Tablo 4.17.	Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Türkiye'deki ve Suriye ile ilgili gelecekleri hakkındaki düşünceleri.....	70
Tablo 4.18.	Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Suriye'den itibaren yaşadıkları en belirgin problemleri hakkındaki düşünceleri.....	71
Tablo 4.19.	Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların göç ettikleri yerlerde öncelikli beklentileri hakkındaki düşünceleri.....	72
Tablo 4.20.	Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların geçimlerini karşılama şekilleri.....	72
Tablo 4.21.	Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların çalıştıkları gündelik işler.....	73
Tablo 4.22.	Ayvacık ilçesinde Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli halkın yaş ve cinsiyet özelliklerinin karşılaştırılması.....	73
Tablo 4.23.	Ayvacık ilçesinde Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli eğitim durumları ve meslek özelliklerinin karşılaştırılması.....	75

Tablo 4.24.	Ayvacık ilçesinde Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli halkın ikamet etikleri mahalle/beldeleri ile aylık gelir özelliklerinin karşılaştırılması.....	75
Tablo 4.25.	Ayvacık ilçesinde Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli halkın Suriyelilerle ilgili temas durumları ve ikamet ettikleri yerlerdeki yakınlıklarının karşılaştırılması.....	76
Tablo 4.26.	Ayvacık ilçesindeki Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli halkın Suriyelerle ilgili memnuniyet durumları.....	78
Tablo 4.27.	Ayvacık ilçesindeki Suriyeli sığınmacılarla ilgili ankete katılan yerli halkın ilçeye Suriyeli göçleriyle ilgili düşünceleri.....	80

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa
Şekil 1.1.	Araştırma alanı lokasyon haritası.....	8
Şekil 2.1.	Uluslararası göçlerin özelliklerine göre dağılımları.....	21
Şekil 3.1.	Türkiye’deki Suriyeli sığınmacıların yıllara göre artışı.....	47
Şekil 3.2.	Türkiye’de Geçici Barınma Merkezlerinde ve dışında yaşayan Suriyeli sığınmacılar.....	52
Şekil 3.3.	Geçici Koruma Statüsü’nde en fazla Suriyeli bulunduran 10 il.....	52
Şekil 3.4.	Geçici Koruma Statüsü’nde en az Suriyeli bulunduran 10 il.....	53
Şekil 4.1.	Çanakkale ilçesindeki düzensiz göç istatistikleri.....	57
Şekil 4.2.	Ayvacak ilçesinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı’ndan Suriyeli sığınmacıların aldıkları yardımlar ve miktarları.....	59
Şekil 4.3.	Ayvacak ilçesindeki ankete katılan Suriyeli sığınmacıların medeni hal durumları.....	61
Şekil 4.4.	Ayvacak ilçesindeki ankete katılan Suriyeli sığınmacıların anadilleri.....	63
Şekil 4.5.	Ayvacak ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Suriye’de yaşadıkları şehirler.....	65
Şekil 4.6.	Ayvacak ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Suriye’den çıkıştan itibaren ulaşmak istedikleri hedef ülke/kıta.....	68
Şekil 4.7.	Ayvacak ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Suriye’de yaşanan gelişmeleri takip etme durumları.....	71
Şekil 4.8.	Ayvacak ilçesinde Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli halkın medeni hali.....	74
Şekil 4.9.	Ayvacak ilçesindeki Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli halkın Suriyelilerin ikamet ettikleri mahalle/belde/köyler hakkındaki düşünceleri.....	77
Şekil 4.10.	Ayvacak ilçesinde Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli halkın Suriyelerle karşılaşma sıklıkları.....	77

Şekil 4.11.	Ayvacak ilçesinde Suriyeli sığınmacılarla ilgili ankete katılan yerli halkın Suriyeli sığınmacıların ilçedeki işgücü ihtiyacındaki yerleri hakkında düşünceleri.....	79
Şekil 4.12.	Ayvacak ilçesindeki Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli halkın Suriyelilerin çalıştığı iş kolları hakkındaki düşünceleri.....	81

GİRİŞ

Bireylerin veya grupların coğrafi ya da idari sınırlarından uzağa, yeni yerleşim yerlerine ve yeni hayatlara doğru hareketleri olarak tanımlanabilecek göç olgusu (Keser, 2011: 7) insan yaşamının var olduğu yıllardan itibaren sürekli çeşitli nedenlerle ve artarak devam etmektedir. İnsanların gönüllü ya da zorunlu olarak yaptıkları bu göçler; küreselleşmeyle, birlikte ulaşım ve iletişimin kolaylaşması sonucu daha güvenli, sağlıklı ve ekonomik imkânların bulunduğu yerlere doğru artmaktadır (Değirmenci, 2011: 1).

Göçler nüfusun mekânsal dağılımını etkilemektedir. Ayrıca göç devriminin yüksek olduğu yerlerde doğal nüfus artış hızından daha etkili olabilmektedir. Mekânlar üzerindeki bu değişiklikler daha büyük önemli (demografik, kültürel, ekonomik) etkilere sebep olabilmektedir. Yakar (2009) göçte en temel iki unsurun insan ve yer değiştirmeyi kapsayan mekân olduğunu belirtmiştir. İnsan göç sürecinde farklı mekânların özelliklerini göz önünde bulundurarak göçe karar vermektedir. Bu açıdan bakıldığında göçler, çok sıradan ve basit görünse de oldukça zor, karmaşık ve etkisi uzun süre devam eden bir olgudur. Göçün başlangıcındaki nedenlerden başlayarak göç bittikten sonra bile devam eden mekân ve insan arasındaki ilişki coğrafyanın araştırma konularından birini meydana getirmektedir (Yakar, 2009: 1). Çünkü göç sürecinde coğrafi etmenler göç edilen mekân seçimlerinde çok önemli bir yere sahiptir. Bu süreçte göçün neden ve sonuçları nüfus değişimini iki yönlü etkilediği için göç veren alan mekânların coğrafi özellikleri ile ilişkileri iki taraf açısından araştırılmalıdır. İki coğrafi mekân arasında yer değiştirmeye oluşan göç ve göçü etkileyen coğrafi faktörler arasındaki bağlantının yüksek olması göç konusuna yerel yaklaşımlarla bakmayı ve incelemeyi zorunlu kılmıştır (Yalçın, 2004: 3'den aktaran; Bahçalı, 2015: 1).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarından itibaren aldığı göçlere kronolojik olarak baktığımızda;

- 1922-1938 yılları arasında Yunanistan'dan 384.000 kişi (GİGM, 2017).
- 1923-1925 yılları arasında mübadele ile Yunanistan'dan 456.720 kişi (Sarınay, 2011).
- 1923-1925 yılları arasında Yunanistan'dan sığınmacı 50.000 civarı kişi (Sarınay, 2011).
- 1923-1939 yılları arasında Bulgaristan'dan 198.688 kişi (Sarınay, 2011).
- 1923-1933 yılları arasında Yugoslavya'dan 108.179 kişi (Sarınay, 2011).

- 1923-1933 yılları arasında Bulgaristan'dan 101.507 kişi (Tekeli, 2002).
- 1923-1950 yılları arasında Bulgaristan'dan 121.339 kişi (Tekeli, 2002).
- 1923-1950 yılları arasında Yunanistan'dan 391.753 kişi (Tekeli, 2002).
- 1923-1950 yılları arasında Yugoslavya'dan 144.807 kişi (Tekeli, 2002).
- 1923-1938 yılları arasında Romanya'dan 113.710 kişi (Sarınay, 2011).
- 1923-1945 yılları arasında Balkanlar'dan 800 bin kişi (GİGM, 2017).
- 1927-1960 yılları arasında Yunanistan'dan 23.788 kişi (Sarınay, 2011).
- 1933-1945 yılları arasında Almanya'dan 800 kişi (GİGM, 2017).
- 1939-1960 yılları arasında Romanya'dan 7.631 kişi (Sarınay, 2011).
- 1940-1951 yılları arasında Bulgaristan'dan 175.746 kişi (Sarınay, 2011).
- 1950-1970 yılları arasında Bulgaristan'dan 154.000 kişi (Tekeli, 2002).
- 1950-1960 yılları arasında Yunanistan'dan 16.085 kişi (Tekeli, 2002).
- 1950-1970 yılları arasında Yugoslavya'dan 182.000 kişi (Tekeli, 2002).
- 1950-1970 yılları arasında Romanya'dan 280 kişi (Tekeli, 2002).
- 1952-1975 yılları arasında Yugoslavya'dan 296.000 kişi (Sarınay, 2011).
- 1960-1980 yılları arasında Yunanistan'dan 20.000 civarı kişi (Sarınay, 2011).
- 1961-1970 yılları arasında Yunanistan'dan 712 kişi (Tekeli, 2002).
- 1968-1979 yılları arasında Bulgaristan'dan 130.000 kişi (Sarınay, 2011).
- 1969-1978 yılları arasında Bulgaristan'dan 116.204 kişi (Tekeli, 2002).
- 1989 ve sonraki yıllarda Bulgaristan'dan 300.000 kişi (Tekeli, 2002).
- 1975-1990 yılları arasında Yugoslavya'dan 54.000 kişi (Sarınay, 2011).
- 1979 yılı ve sonrasında İran'dan (rejim değişikliği ve İran-Irak savaşı sonucu) 1.000.000 kişi (Şahin; Düzgün, 2015: 170-171).
- 1988 yılında Irak'tan (Halepçe katliamı) 51.000 kişi (Şahin; Düzgün, 2015: 170-171).
- 1988 yılın da Irak'tan 51.542 kişi (GİGM, 2017).
- 1989-1990 yılları arasında Bulgaristan'dan 345.960 kişi (Sarınay, 2011: 353-361).
- 1989 yılında Bulgaristan'dan 345 bin kişi (GİGM, 2017).
- 1991 Körfez Savaşı'ndan sonra Irak'tan (Körfez Savaşı) 467,489 kişi (Şahin; Düzgün, 2015: 170-171).
- 1991 Körfez Savaşı'ndan sonra Irak'tan 467,489 kişi (GİGM, 2017).
- 1992-1998 yılları arasında Bosna'dan 20 bin kişi (GİGM, 2017).

- 1999 yılında Kosova'daki olaylar sonucu 17.746 kişi (GİGM, 2017).
- 2001 yılında Makedonya'dan 10.500 kişi (GİGM, 2017).
- Nisan 2011 yılından itibaren halen devam eden göçlerde Suriye'den 3.183.189 kişiye ulaşmıştır (GİGM).

Türkiye Cumhuriyeti kuruluşunun ilk yıllarından itibaren sürekli göç alan, göç veren ve göçü transfer eden uluslararası göç sistemleriyle kendi bölgesinde önemli bir ülke olmuştur. Aldığı göçler dönemlere göre farklı özellikleriyle ön plana çıkmıştır. Cumhuriyetin kuruluş yıllarında parçalanmış Osmanlı İmparatorluğunun devamı olması itibarıyla anavatana geri dönüş ve Balkanlardaki etnik ve dini baskılar nedeniyle kitlesel göçler almıştır. 1933-1945 yılları arası Almanya'ya giden işçi göçlerinden geri dönüşler yaşanmıştır. 1980'lerin sonlarından itibaren ise coğrafi yakınlığın da etkisiyle Ortadoğu'daki komşu ülkelerden savaş ve iç savaşlar nedeniyle güvensizlik ortamından kaynaklanan zorunlu kitlesel göçler almıştır. 1991 yılında SSCB'nin yıkılmasıyla birlikte Balkanlardan Cumhuriyetin ilk yıllarındaki göçlere benzer göçler yaşanmıştır. Araştırmanın konusu Türkiye'nin aldığı göçlerle ilgili olduğu için teorik ve kavramsal kısımda göçler sadece bu yönüyle ele alınmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan itibaren Çanakkale'ye gerçekleşen dış göçlere kronolojik sırlamayla baktığımızda;

- 1911-1954 yılları arasında Yunanistan'dan Gelibolu'ya 5.529 kişi (Çanakkale İl Yıllığı, 1967: 47-48'den aktaran; Özözen Kahraman, 2008: 86).
- 1920 yılında Rusya'dan kaçarak Gelibolu'ya gelen Beyaz Ruslar 28.016 kişi (Çalışkan; İbrahimov, 2006).
- 1924-1928 yılları arasında Makedonya ve Epirdeki Türklerinden Gelibolu'ya 168 kişi (Çanlı, 1994: 52'den aktaran; Özözen Kahraman, 2008: 87).
- 1924-1928 yılları arasında Yunanistan'dan mübadele göçleriyle 7.110 kişi (Atabay, 2008).
- 1928-1933 yılları arasında mübadele sonrası iskan kanunu ile Bulgaristan, Romanya, Yugoslavya, Yunanistan'dan 283 aileden, 1.310 kişi (Atabay, 2008).
- 1934 yılında Gelibolu Yarımadasına 6.390 kişi (Atabay, 2008).
- 1934-1937 yılları arasında Balkanlarda yaşanan iç karışıklıklar sonrasında Bulgaristan, Romanya, Yugoslavya'dan 2.497 aileden, 10.195 kişi (Atabay, 2008).

- 1939-1949 yılları arasında İkinci Dünya Savaşı göçleriyle Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Sırbistan'dan 112 aileden, 397 kişi (Atabay, 2008).
- 1950-1951 yılları arasında Bulgaristan'dan 955 aileden, 3.618 kişi (Atabay, 2008).
- 1969-1978 yılları arasında Bulgaristan'dan 732 aileden, 1.360 kişi (Atabay, 2008).
- 1989 yılında Bulgaristan'dan 732 aileden, 2.285 (Atabay, 2008).
- 2010-2014 yılları arasında düzensiz göçmen olarak (Bay; Bahçalı; Özözen Kahraman, 2015).
- 2015-2017 yılları arasında düzensiz göçmen olarak 81.709 kişi (GİGM, 2018).

Çanakkale'de Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren özellikle Balkanlara yakın olmasıyla mübadele ve iskan göçleri almıştır. 21. Yüzyıldan itibaren daha çok Avrupa'ya gerçekleşen düzensiz göçlerde güzergah olarak tercih edilmesiyle Ortadoğu ve Asya'dan düzensiz göçler almaya devam etmektedir. Çanakkale'nin Ortadoğu ve Asya'dan aldığı düzensiz göçlerde savaşlar ve iç karışıklıklar çıkması ve bunların halen devam etmeleri etkili olmaktadır.

Suriye'de Nisan 2011'de başlayan ve hala devam eden Suriyeli sığınmacı göçleri yakın geçmişte gerçekleşmiş olan Ortadoğu'daki komşu ülkelerde yaşanan güvensizlik ortamındaki zorunlu kitlesel göçlerle benzerlik göstermiştir. Türkiye'nin 911km'lik kara sınır komşusu olan Suriye'de Nisan 2011'den itibaren yaşanan iç savaştan kaçan sığınmacıların Türkiye'ye yaptığı kitlesel göç, Türkiye'yi şimdiye kadar karşılaşmadığı büyüklükte bir göç dalgası ile karşı karşıya bırakmıştır. Aynı zamanda Suriye'de yaşanan iç savaş sonucunda oluşan göç dalgası II. Dünya Savaşı'ndan sonraki dünyada yaşanan en büyük kitlesel göç olması ve Türkiye'nin de en fazla etkilenen ülke olması, durumun ciddiyetini her alanda yaşanan problemlerle hissettirmiştir. Bu çalışmada uluslararası göç olarak Suriye'den Türkiye'ye gerçekleşen güvensizlik ortamındaki zorunlu kitlesel göçler olarak ele alınacağı için bu göç kapsamı dışındaki literatür de fazla ele alınmamıştır.

İç savaştan kaçan Suriyeli sığınmacılar Nisan 2011'de Türkiye'ye ilk defa küçük kafileler halinde giriş yapmışlardır. Sonraki süreçte iç savaşın şiddetlenmesiyle Suriyeli sığınmacılara sınırlarda açık kapı politikası uygulanmış ve büyük kitleler halinde Türkiye'ye girişlerine izin verilmiştir. Göçlerin yaşandığı ilk yıllarda Suriyeli sığınmacılar sınırdaki şehirlerde ve bu şehirlerde açılan kamplarda kalmışlardır. Suriyeli sığınmacılar sınırdaki şehirlerde sayılarının artması ve iç savaşın uzaması sonucu Türkiye'nin birçok farklı bölgesine farklı amaçlarla göç etmişler ve yerleşmişlerdir.

Türkiye'nin her bölgesine göç etmiş durumda olan Suriyeli sığınmacılar geçici koruma statüsü ile diğer yabancılardan ayrılmaktadır. Suriyeli sığınmacılar şehirlerarası göçler yapabilmekte ve istediği şehre yerleşebilmektedirler. İç savaşın başlamasının üzerinden uzun süre geçmesine rağmen hala yaşanan iç savaş belirsizliğini korumaktadır. Suriyeli sığınmacılar yaşadıkları gelecek kaygısıyla birlikte Türkiye'de yerleştikleri yerlerde düzenlerini tamamen kurmaya çalışmakta ya da yaşayabilecekleri en uygun mekânları bulmak için göçlere devam etmektedirler. Türkiye'nin ekonomi, istihdam, sosyal hayat gibi birçok yönden gelişmiş ve çeşitli fırsatlar sunan büyük şehirlerine ve göç için farklı önemli konumlara sahip mekânlara Suriyeli sığınmacı göçleri yaşanmaktadır. Yapılan bu göçlerin farklı etkileriyle ilgili bazı il, ilçe veya köylerde farklı araştırmalar yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir.

Etnik ve benzeri çatışmalar, bireysel göçleri planlayan kişiler için bir “fırsat çerçevesi” olarak hizmet edebilecek genel bir güvensizlik ortamı yaratabilir. Bu potansiyel göç hareketlerinden genelde Batı Avrupa ülkeleri etkilenmektedir (Sirkeci, 2005). Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların tercih ettikleri düzensiz göç hareketlerinin çoğu da bu duruma örnek teşkil etmektedir.

Çanakkale'nin güneybatısında bulunan Ayvacık ilçesi aynı zamanda Anadolu'nun en batı sınır noktası olan Bababurnu sınırına da sahiptir. Bababurnu AB sınırı olan Yunanistan Midilli adasına en yakın bölgedir. Bu özelliğinden dolayı geçmiş yıllarda Ayvacık ilçesi sınırlarından Midilli adasına fazlasıyla düzensiz geçişler ve teşebbüsler meydana gelmiştir. Son yıllarda yeni düzenlemeler sonucu oluşturulan kanunlar ve bunun çerçevesinde kurulan göç merkezleri ve sıkı denetimler etkisiyle kaçak geçişler için üst düzey tedbirler alınmış ve bu geçişler olabildiğince azaltılmıştır. Midilli adasına kaçak geçişlerin azalması, 32.136 nüfuslu Ayvacık ilçesinde yaşamak için yerleşen Suriyeli sığınmacıların artmasına da neden olmuştur. Ayvacık küçük bir ilçe olmasına rağmen Suriyeliler özellikle akraba veya tanıdık aracılığıyla ilçeye göç etmeye ve farklı mahallelere yerleşmeye devam etmektedirler.

Ayvacık ilçesinde yaşayan Suriyeli sığınmacılar ve mekânsal etkileri, göç sürecinde yaşadıkları deneyimleri, sosyo-demografik özellikleri, Ayvacık'tan ve gelecekte bekledikleri araştırmanın temel konularını meydana getirmektedir. Çalışma dört bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölüm araştırmanın metodolojisini oluşturan; araştırmanın amacı ve önemi, araştırma problemi, araştırma alanı, araştırmanın evreni ve örnekleme, veri

ve yöntemden oluşmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümünde literatür taramasıyla birlikte araştırmanın kuramsal ve kavramsal çerçevesi oluşturulmakta ve bu bölümde göç özellikleri ile ilgili tanımlar yapılmakta ve bilgiler verilmektedir. Üçüncü bölümde Suriye’deki iç savaştan günümüze kadar Türkiye’ye Suriyeli göçleri ve bu göçlerin Türkiye içerisindeki gelişimleri ve mekânsal etkileri ele alınmaktadır. Dördüncü bölümde ise araştırmada elde edilen bulgular ve bunların ortaya çıkardığı sonuçlar yorumlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

1.1. Araştırma Alanı

Ayvacık ilçesi Çanakkale'ye 73 km uzaklıkta olup, Çanakkale'nin güneybatısında bulunmaktadır. İlçenin kuzeyinde Ezine ve Bayramiç ilçeleri, doğusunda ise Balıkesir ili yer almaktadır. Anadolu'nun en uç kısmı olan Bababurnu da Ayvacık sınırlarındadır (Çiçek, 2010:15). Asya'nın en uç noktası olan Babakale'deki Bababurnu deniz kıyısı Yunanistan'ın Midilli adasına 4 mil mesafe ile en yakın konumdaki sınırdır.

Dağlık bir alan üzerine kurulmuş Ayvacık ilçesinin yüzölçümü 874 km², yükseltisi 250 m'dir. Genellikle yüzeyi dağlık ve tepelik olan Ayvacık ilçesi, 1767 m yükseltili Kaz Dağı eteklerinde bulunmaktadır. İlçenin % 18'i düzlük, % 44'ü tepelik ve yamaç, % 38'lik alanı ise dağlık bölüm oluşturmaktadır. İlçenin iklimi ise, yazlar sıcak ve kurak, kışlar güneyi ılık ve yağışlı; iç kesimlere doğru serin ve yağışlıdır. İklimin elverişli olduğu yerlere göre ilçede; kırsal, deniz, yayla, tarım turizmleri görülmektedir (Yallagöz, 2010: 34-36). Kıyılar sahip olduğu Akdeniz ikliminin yanı sıra, dağların denizlere paralel olması sonucu mevcut koylarıyla en önemli turizm merkezleri konumundadır. Bu bölgelerde turizmin yanında zeytin ve zeytinyağı önemli ekonomik kaynaklardır. İç kesimlere doğru dağlık ve engebeli yapının artması ve iklimin de değişmesiyle tarım, halı dokumacılığı, odun kömürü, hayvancılık ve özellikle peynir başta olmak üzere hayvan ürünleri önemli gelir kaynaklarıdır.

Tablo 1.1. Ayvacık ilçesi belediyeleri ve mahalleleri

AYVACIK İLÇESİ		
Ayvacık Belediyesi (8.920)	Küçükkuyu Belediyesi (9.154)	Gülpınar Belediyesi (1.319)
Fatih Mahallesi (1.968)	Gökçetepe Mahallesi (4.658)	Atatürk Mahallesi
Ümmühan Mahallesi (2.184)	Mıhlı Mahallesi (2.396)	Kızılkeçili Mahallesi
Hamdibey Mahallesi (4.768)	Sahil Mahallesi (2.100)	

Kaynak: TÜİK, 2017

Tablo 1.1'de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesi merkez ve iki beldesiyle beraber üç belediye ve bu belediyelere bağlı 8 mahalle ve köylerden oluşmaktadır. Ancak Gülpınar belediyesi 2013 yılı itibariyle belde statüsünü kaybetmiştir. Günümüzde Ayvacık belediyesine bağlı;

Şekil 1.1: Araştırma alanı lokasyon haritası

Fatih, Ümmühan ve Hamdibey mahalleleri, Küçükkuyu beldesine bağlı; Gökçetepe, Mıhlı ve Sahil mahalleleri bulunmaktadır.

Tablo 1.2. Ayvacık ilçesi nüfusunun yaş ve cinsiyete göre dağılımı

Yaş Aralığı	Kadın Sayısı	%	Erkek Sayısı	%	Toplam Sayı	%
0-14	1.577	4,91	1.648	5,13	3.225	10,04
15-64	11.292	35,14	11.676	36,33	22.968	71,47
65+	3.204	9,97	2.739	8,52	5.943	18,49
Toplam	16.073	50,02	16.063	49,98	32.136	100,0

Kaynak: TÜİK, 2017

Tablo 1.2’de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinin nüfusu 32.136 kişi olup, ilçedeki kadın ve erkek nüfus oranları dengelidir. İlçedeki bağımlı nüfus olan; 0-14 yaş çocuk nüfusu %10.04 iken 65 yaş ve üzeri yaşlı nüfusu ise % 18,49 ile daha yüksek orandadır. İlçede 65 yaş ve üzeri olan bağımlı yaşlı nüfusun bile, 0-14 yaş aralığındaki bağımlı çocuk nüfustan fazla olduğu görülmektedir. Çalışma çağındaki nüfus %71.47 oranıyla oldukça yüksektir. İlçe özellikle yaz aylarında kıyı turizminden dolayı kendi nüfusunun çok üzerinde bir nüfusu barındırmaktadır. Ayvacık ilçesi, Midilli adasına yakınlığı ile düzensiz göç güzergahında da önemli bir yere sahip olup, sürekli Midilli adasına geçmek amacıyla gelen uluslararası düzensiz göçlere de maruz kalmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Suriye’de Mart 2011’de çıkan iç savaşla birlikte Suriyeli sığınmacıların Türkiye’ye göçleri sonucunda milyonlarca sığınmacı geçici koruma statüsü altında Türkiye’de kamplarda veya da kamp dışında farklı mekânlara göç etmişlerdir. Bu göçler sonucunda gittikleri yerlerde farklı mekânsal etkiler yaratarak olumlu ve olumsuz sonuçlar ortaya çıkarmışlardır. Suriyeli sığınmacıların mekânsal etkileri bazı il, ilçe ve köylerin farklı önem ve özelliklerinden dolayı daha fazla hissedilmiştir. Çanakkale Ayvacık ilçesi bulunduğu coğrafi konum itibarıyla genelde Suriyeli sığınmacılar için Avrupa’ya düzensiz geçişlerde göç güzergâhı üzerindeki transit bir ilçe olarak görülmüştür. Ancak son yıllarda düzensiz geçişlerin büyük oranda engellenmesiyle birlikte Suriyeli sığınmacılar Ayvacık ilçesini yerleşmek için tercih etmeye başlamışlardır. Bu durum sonucunda Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesindeki mekânsal etkileri daha belirgin hissedilmeye başlanmıştır.

Araştırmanın 4 temel amacı bulunmaktadır;

Ayvacık ilçesinde ikamet eden Suriyeli sığınmacıların göç süreçleri boyunca kaldıkları şehirleri, yaşadıkları zorlukları, göç deneyimlerini belirlemek araştırmanın birinci amacıdır.

Ayvacık ilçesinin Suriyeli sığınmacılar için önemini ortaya koymak ikinci amacı olmuştur.

Küçük bir ilçe olan Ayvacık'ta yaşayan Suriyeli sığınmacılarla ilgili ilçeye olan mekânsal etkilerinin sonucunda yarattıkları sosyo-ekonomik, kültürel etkileri ortaya çıkarmak araştırmanın üçüncü amacıdır.

Suriyeli sığınmacıların hem kendileri hem de yerli halkla uyum problemleri ortaya çıkmıştır. Ayvacık ilçesinde yaşayan Suriyeli sığınmacılarla ilgili yapılan anket, mülakat ve toplanan ikincil veriler (kurum ve kuruluşlardan alınan veriler) yardımıyla Suriyeli sığınmacıların uyum problemleri araştırılmıştır. Bununla birlikte sosyo-demografik özellikleri, gelecek beklentileri, yerli halkla olan ilişki ve düşüncelerinin yanı sıra yerli halkın da Suriyeli sığınmacılarla ilgili ilişki ve düşüncelerini ortaya çıkarmak dördüncü amacı olmuştur.

Suriyeli sığınmacılarla ilgili araştırmalar her gün artmakla birlikte şu anda Ayvacık ilçesine yapılmış olan Suriyeli sığınmacı göçleri hakkında yayınlanmış bir çalışma mevcut olmayıp, bu araştırma ilk çalışmalardan biri olacaktır. Bu çalışmada Ayvacık ilçesinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların göç süreçlerinde yaşadıkları deneyim ve sıkıntıları, Ayvacık ilçesini tercih etme nedenleri ile birlikte Ayvacık ilçesine mekânsal etkileri belirlenmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda buradaki uyum sorunları ve gelecek problemlerini ortaya çıkararak öneriler getirmek, literatürdeki bu eksikliğin giderilmesine katkı sağlamıştır.

1.3. Araştırma Problemi

Başlangıç itibariyle bir veya daha fazla problemden kaynaklanan göç hareketleri, yaşanan göç süreci boyunca ve ulaşılan yeni yerleşim yerlerinde sorunlara göre farklı yeni problemler ortaya çıkarmıştır. Göçlerin farklı yerleşim alanlarında farklı sorunlar ortaya çıkarması ve yerleşim yerindeki herkesi belirli oranlarda etkilemesi her mekân için ayrı ayrı problemlerin araştırılmasını gerekli kılmıştır. Türkiye'ye göç eden Suriyeli sığınmacıların göç hareketine başladıktan itibaren yaşadıkları problemler Ayvacık ilçesine yerleşen

Suriyeli sığınmacılar özelinde ele alınmıştır. Ayvacık ilçesine mekânsal etkilerini de göz önüne alarak yaptığımız araştırma ile ilgili karşılaştığımız problemlerin sorularını şöyle sıralayabiliriz;

- Suriyeli sığınmacılar için Ayvacık ilçesinin önemi nedir?
- Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinde uyum problemleri nelerdir?
- Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinde gelecek beklentileri nelerdir?
- Ayvacık ilçesinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların göç süreci boyunca yaşadıkları deneyimleri nelerdir?
- Ayvacık halkının Suriyeli sığınmacılarla ilişkileri, onlara karşı tutumları ve düşünceleri nasıldır?
- Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesine sosyal, ekonomik ve kültürel olarak etkileri nelerdir?
- Suriyeli sığınmacı sayısının Ayvacık ilçesinde yıllara göre değişimi ve son durumu nedir?
- Yerli halka göre Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesindeki uyum süreçleri ve gelecekleri nasıl olabilir?
- Ayvacık ilçesindeki yerli halkın Suriyeli sığınmacıların istihdamı ile ilgili görüşleri nelerdir?
- Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinde mekânsal dağılımları nasıldır? Bu dağılımı etkileyen faktörler nelerdir?

1.4. Veri ve Yöntem

Araştırmada kullanmak için toplanan veriler birincil veriler (sahadan toplanan veriler) ve ikincil veriler (literatür verileri ve resmi istatistik verileri) olmak üzere iki türden oluşmuştur. Birincil verilere sahadan anket, mülakat ve gözlem sayesinde ulaşılmıştır. Birincil verilerde ulaşılmak istenen nicel veriler anket tekniği ile nitel veriler mülakat ve gözlem tekniğiyle toplanmıştır. Bilgileri oluşturan diğer veri grubu olan ikincil verilere kamu kurum ve kuruluşları, kütüphane kaynakları, YÖK Tez Merkezi ve internet siteleri üzerinden sağlanan erişimlerle ulaşılmıştır.

1.4.1. Veri

Araştırmada toplanan birincil veriler sahada yerli halka ve Suriyeli sığınmacılara olmak üzere oluşturulan iki farklı formla yapılmış anket ve mülakatların yanında gözlem teknikleriyle toplanmıştır. Verileri oluşturacak örneklem Ayvacık ilçesinde Suriyeli sığınmacıların neredeyse tamamının yaşadıkları Ayvacık ilçesi merkez mahallelerinden ve Ayvacık ilçesine bağlı Küçükkuyu beldesi mahallelerinden seçilmiştir. Anket uygulanan göçmenlere mülakat da yapılarak uygulanan iki veri yöntemi ile toplanan veriler karşılaştırılarak, güvenilirlikleri güçlendirilmeye çalışılmıştır. Yapılan anketlerde toplanan veriler kişilere soruların okunup, verilen cevapların yazılması şeklinde yüz yüze yapılmıştır. Yani anketlerin uygulayıcının kontrolü dışındaki kişilere dağıtılıp toplanması yerine uygulayıcının kişilerle sürekli ilişki içerisinde kontrollü ve düzenli yapılması sağlanmıştır. Ancak 61 anketin yapıldığı Suriyeli sığınmacılardan 7 tanesi mülakat yapmak istememesi sonucu 54 kişiyle mülakat yapılmıştır. Toplam 100 kişiyle anket yapılan yerli halktan 42 kişi mülakata katılmak istememesi üzerine 58 kişiyle mülakat yapılmıştır. Suriyeli sığınmacılarla ve yerli halka yapılan anket ve mülakatların soruları ve uygulanma tarihleri farklıdır. Yapılan anket ve mülakatlardaki mevcut sayıya ulaşmak için 20 Ekim 2017 – 21 Ocak 2018 tarihleri arasında 9 kez saha çalışması yapılmıştır.

Tablo 1.3. Ayvacık ilçesinde Suriyeli sığınmacılarla 20-29 Ekim 2017 tarihleri arasında görüşülen kişilerin cinsiyet ve mekân dağılımı

Alan	Kadın	Erkek	Toplam
Ayvacık Merkez	5	15	20
Küçükkuyu Beldesi	5	36	41
Toplam	10	51	61

Suriyeli sığınmacılarla ilgili;

- 20-29 Ekim 2017 tarihleri arasında 20 tanesi Ayvacık merkez mahallelerinde ve 41 tanesi Küçükkuyu beldesi mahallelerinde olmak üzere Ayvacık ilçesinde yaşayan 198 Suriyeli sığınmacıdan 61 tanesi (%30,80) ile görüşülmüştür.
- Suriyeli sığınmacılarla anket ve mülakat yapmak için toplam 5 kez saha çalışması yapılmıştır.
- Suriyeli sığınmacılarla yapılan anket ve mülakatlar sırasında ses kayıt cihazı ve fotoğraf makinesinden kişilerin izniyle faydalanılmıştır. Aynı zamanda mülakat ve çeviriler

çoğunlukla Arapça olmak üzere Arapça, Kürtçe ve Türkçe olarak üç dilde yapılmış ve tercüman kullanılmıştır.

- Suriyeli sığınmacılarla anket ve mülakatlar evlerde, evlerin bahçelerinde, sokaklarda, kahvelerde, çalıştıkları inşaat ve dükkânlarda yapılmıştır. Evlerde ve çoğunlukla çalıştıkları inşaatlarda odak grup görüşmeleri de yapılmıştır.
- Suriyeli sığınmacılara uygulanan anketleri yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış olarak sorulan sorulara göre bölümlere ayırırsak Suriyeli sığınmacıların birinci bölümde sosyo-demografik özellikleri, ikinci bölümde Suriye’den itibaren göç süreçleri ve göçlerden kazandıkları deneyim ve beklentileri, üçüncü bölümde ise Ayvacık ilçesindeki sosyo-ekonomik özellikleri ve gelecek beklentilerini belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur. Toplamda ankette 30 soru sorulmuştur.
- Suriyeli sığınmacılara uygulanan mülakat sorularında ise Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesi ile ilgili ön bilgileri, görüşleri, yaşadıkları uyum süreçleri ve bu süreçte yaşadıkları sıkıntıları ortaya çıkarmaya yönelik sorular sorulmuştur.
- Araştırmalarda Suriyeli sığınmacılarla birlikte yaşadıkları evlerde, işyerlerinde, mahallelerinde beraber uzun zaman geçirerek gözlem tekniğinden de etkili şekilde faydalanılmıştır.

Tablo 1.4. Ayvacık ilçesinde yerli halkla 6 Kasım 2017 - 21 Ocak 2018 tarihleri arasında görüşülen kişilerin cinsiyet ve mekan dağılımı

Alan	Kadın	Erkek	Toplam
Ayvacık Merkez	13	26	39
Küçükkuyu Belediyesi	10	51	61
Toplam	23	67	100

Yerli halkla ilgili;

- Yerli halka 6 Kasım 2017 – 21 Ocak 2018 tarihleri arasında 23’ü Ayvacık merkez mahallelerinde ve 67’si Küçükkuyu beldesi mahallelerinde olmak üzere toplam 100 kişi ile anket ve mülakat yapılmıştır.
- Yerli halkla anket ve mülakat yapmak için toplamda dört kez saha çalışması yapılmıştır.
- Yerli halktan seçilen örneklemeler daha çok Suriyeli sığınmacılarla komşu olan, beraber aynı işte çalışan halkla birlikte Suriyeli sığınmacılarla sürekli temasları olan esnaflar, kamu çalışanları gibi vatandaşlardan seçilmiştir.

- Ayvacık yerli halkına yapılan anket ve mülakatın yanında Ayvacık kaymakamı, Suriyeli sığınmacıların en çok bulunduğu Hamdibey mahallesi muhtarı, Ayvacık Geri Gönderme Merkezi Müdürü, Çanakkale Valiliği İl Göç İdaresi Müdürü, Küçükkuyu beldesi çalışanları, Ayvacık eski ilçe başkanı, sürekli temasları olan Ayvacık Birlik şoförleriyle de görüşmeler yapılmıştır.
- Yerli halka yapılan anketler de yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış sorulardan oluşmuştur. Toplamda ankette 17 soru sorulmuştur. Bölümlere ayırdığımızda birinci bölümde anket yapılan yerli halkın sosyo-demografik özelliklerini, ikinci bölümde Suriyeli sığınmacılarla ilgili temasları ve etkileşimlerini, üçüncü bölümde ise yerli halkın tepkisi ve Suriyeli sığınmacıların mekânsal dağılımlarını belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur. Yerli halka uygulanan mülakatlarda Suriyeli sığınmacılar hakkında düşünceleri, gelecek beklentileri ve öngörülerini belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur.

Araştırmada toplanan ikincil veriler (literatür verileri ve resmi istatistik verileri) ise kamu kurum ve kuruluşlarından alınan resmi istatistiklerle ve internet üzerinden TÜİK, Göçler İdaresi Genel Müdürlüğü, YÖK Tez Merkezi, kütüphane kaynakları, diğer basılı kaynaklardan ve internet üzerinden erişilen diğer kaynaklardan, toplanan literatür verilerinden elde edilmiştir. Farklı kurum ve kaynaklardan toplanan veriler ile farklı bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Bunları genel özelliklerine göre açıklayacak olursak;

- Ayvacık Kaymakamlığına bağlı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'ndan Ayvacık ilçesinde yaşayan ve yardım talebinde bulunan ailelerin mekânsal dağılımları, aldıkları yardımlar ve demografik özellikleri ile ilgili bilgiler alınmıştır.
- Ayvacık ilçesine bağlı Küçükkuyu beldesinden Küçükkuyu'da yaşayan Suriyeli sığınmacılarla ilgili hazırlanmış mekânsal dağılım ve demografik özellikleriyle ilgili yapılan çalışmalar alınmıştır.
- Ayvacık ilçesinin nüfus özellikleriyle ilgili verilere ulaşmak için TÜİK'de Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları'ndan yararlanılmıştır.
- Suriyeli sığınmacıların Türkiye'deki genel sosyo-demografik özelliklerine Göçler İdaresi Genel Müdürlüğü'nden ve Çanakkale ve ilçelerindeki nüfus oranlarına Çanakkale Valiliği İl Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nden ulaşılmıştır.
- Suriyeli sığınmacıların Türkiye'deki göçlerinin ve etkilerinin mekânsal olarak ele alındığı çalışmalara kütüphane kaynakları, YÖK Tez Merkezi ve diğer internet üzerinden erişimle sağlanan kaynaklardan ulaşılmış ve faydalanılmıştır.

1.4.2. Araştırma Evreni, Örneklemi ve Sınırlılıkları

Çanakkale Ayvacık ilçesi sınırları içerisinde yaşayan yerli halk ve Suriyeli sığınmacılar çalışmanın evrenini oluşturmuştur. Çalışmamızda evrenin tamamını araştırmanın hem maliyet hem de zaman açısından ele almak mümkün olmadığı için evren içerisinde belirli sayıda örnek alınarak sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Suriyeli sığınmacılara ve yerli halka farklı sorulardan oluşan anket ve mülakatlar yapılmış olup çalışmamızda seçilen örneklem Ayvacık merkez mahalleleri ve Ayvacık ilçesine bağlı Küçükkuyu beldesi mahallerinden seçilmiştir. Örneklem Suriyeli sığınmacılardan 10'u kadın ve 51'i erkek olmak üzere 61 kişi katılmıştır. Yerli halktan ise 23'ü kadın ve 67'si erkek olmak üzere 100 kişi katılmıştır. Toplamda ise 2 farklı anket ve mülakat yapılmış olup bu araştırmada birbirleriyle yakın ilişki içinde bulunan 61 Suriyeli sığınmacı ve 100 yerli halk kendi anket ve mülakatlarında örneklem olarak seçilerek araştırmanın evreni ile ilgili bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Örneklem seçiminde ise kartopu örneklem yöntemi kullanılmıştır.

Kartopu örneklem yönteminde evrenin tamamına ait olan bireylerden biriyle iletişime geçilir. Ulaşılan bireyin yardımıyla diğer bir bireye, onun yardımıyla bir diğerine şeklinde örneklem kartopunun genişlemesi gibi büyür. Bu yöntemde en zor süreç ilk iletişim kurulacak kişiyi seçmek ve temas kurmaktır (Yazıcıoğlu; Erdoğan, 2007: 67).

Çalışmanın yapıldığı Ayvacık ilçesinde büyük şehirlere göre hem kendi nüfusu hem de barındırdığı Suriyeli sığınmacı nüfusu azdır. İlçedeki Suriyeli sığınmacılardan yetişkin olmayanların sayısı büyük bir oranı içermektedir. Suriyeli sığınmacıların kültürleri doğrultusunda kadınların çoğu mülakat ve ankete katılamamış ve katılmak istememiştir. Bu etkenler ulaşılabilecek örneklem sayısını sınırlamış durumlar olmuştur. Mülakatta çoğunlukla Arapça dili kullanılmakla birlikte Türkçe, Arapça ve Kürtçe olarak üç dil tercüman yardımı da alarak kullanılmıştır. Tercüman kullanmak direkt iletişimi zorlaştırmış ve kişi başına görüşme süresini ortalama 25-30 dakikaya çıkarmıştır. Suriyeli sığınmacıların çoğunluğunun günlük işlerde ve evden uzak yerlerde çalışması ile birlikte sabah erkenden çıkıp, eve geç gelmeleri onlarla uygun zaman yakalamayı ve iletişime geçmeyi zorlaştırmıştır. Bazı Suriyeli sığınmacılar ise çeşitli endişe ve bahaneler öne sürerek araştırmaya katılmak istememişlerdir.

Çalışmamızda yerli halkla ilgili örneklem sınırlılıklarında ise Ayvacık ilçesinde göçmen kaçakçılığının eskiden fazla olması ve yerel halkın hatırı sayılır bir bölümünün bu işlerin belli bölümlerine karışması ve bazılarının tutuklanması halk arasında hassas bir konu olmasına neden olmuştur. Yerli halkın eğitim seviyesinin düşük olması ve genel itibarıyla kapalı bir toplum olmasının da etkisiyle araştırmaya katılmaya tereddüt etmişlerdir.

1.4.3. Yöntem

Kamu kurum ve kuruluşlarından direkt toplanan resmi verilerle birlikte TÜİK'den Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarından alınan resmi verilerle tablolar ve şekiller yapılmıştır. Nitel bir çalışma olarak uygulanan derinlemesine mülakat tekniğiyle, araştırmanın örneklemi aracılığıyla evrenle ilgili detaylı yorumlama imkânı sağlanmış, mülakatlardaki açıklamalar bulgular kısmında SK (Suriyeli katılımcılar) ve YK (yerli katılımcılar) şeklinde ayrılarak direkt olarak aktarılmış ve yapılan mülakatların çözümlenmesiyle birlikte veriler sistemli bir şekle dönüştürülmüştür.

Araştırmanın nicel yönünü oluşturmak üzere uygulanan anketlerde örneklem seçimine katılan örneklemelerin yardımıyla diğer örneklemelere ulaşılmıştır. Anketleri yorumlanması ve analizinde SPSS 15 istatistik programı kullanılmıştır. SPSS 15 istatistik programı ile frekans tablo ve grafiklerle birlikte ikili crosstab yapılarak çapraz tablolar elde edilerek, katılımcıların vermiş oldukları cevapların analizleri yapılarak bulgulara ulaşılmıştır.

Araştırmanın yapıldığı Ayvacık ilçesi ile ilgili haritanın yapılmasında ArcGis 10.5 programı kullanılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ve KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Göç ve Uluslararası Göç

Göç insan hayatı boyunca sürekli değişimi ve gelişimiyle gittikçe karmaşık bir hal almaya almış ve almaya devam eden bir harekettir. Göçteki temel esas olan iki mekân arasındaki yer değiştirme özelliği değişmemesine rağmen göçün sebebi, amacı, süresi gibi etkenler sürekli değişmekte ve kendi içerisinde de belirli özelliklerine göre sınıflandırılmaktadır.

Günümüzde göçle ilgili birçok farklı tanım bulunmaktadır. Tümertekin; Özgüç (1997: 282)'e göre göç, siyasi sınırları geçerek yaşadıkları mekânlardan tamamen ya da belli bir süreliğine ayrılma olarak bilinen coğrafi bir olgudur. Yalçın (2004: 13) göçle ilgili tanımında göçü ekonomik, siyasi, çevresel ve bireysel nedenlerle, yaşadıkları idari sınırdan başka alana yapılan belli bir süreliğine veya temelli yerleşmek için amaçlanan coğrafi, sosyal ve kültürel bir hareket olarak nitelendirmektedir. Bu tanıma benzer ve kısa bir şekilde Bayındır Goularas; Sunata (2015: 15) göçü süreklilik halinde olan ve farklı çeşitleriyle karmaşık bir yapıda bulunan toplumsal bir olgu olarak tanımlamaktadırlar. Doğanay, Özdemir; Şahin (2013: 87) ise göçü bir nüfus hareketi görüp, bu hareketin yapılış şekline göre bireysel, aileyle veya kitlesel olarak yapılması sonucu nüfus büyüklüğünü etkileyen önemli bir etmen olduğunu söylemektedirler. Yapılan bu tanımlarda birbiriyle ilişki içerisinde olan, önemli konularla açıklanan göçler konusunda Düzkaya (2016: 6) hangi sebeple olursa olsun aynı zamanda büyük sıkıntıları da beraberinde getiren bir hareket olduğunu söylemektedir. Aynı zamanda bu göçlerin gidilen yerlerde sosyokültürel, ekonomik, siyasi gibi birçok uyum sorunları oluşturduğunu ve bu sorunların çözümsüz kalmasıyla birçok alanda başka çatışmalara yol açabileceğini söylemektedir. Göç; sebepleri, sonuçları ve diğer etkileri değişebilen ülke içinde veya ülkeler arası insanların yer değiştirme eyleminde bulunduğu nüfus hareketidir (Göç Terimleri Sözlüğü, 2009: 22).

Göç neredeyse tüm insanları etkileyen, insanlık tarihiyle başlamış bir olgudur. Göç üzerinde tarih boyunca çalışılmış ve halende çalışılan bir konudur. İnsanların hayatlarını etkileyen özellikleri, konuyla ilgili olarak etkilenen ülkelerin sıkı ve sürekli temasları gibi çeşitli etkenler göç çalışmaları üzerine araştırma eğilimlerinin artmasını sağlamaktadır.

Dünyadaki ülkeler, şehirler, köyler gibi bütün yerleşim yerleri göç alsalar da verseler de ister istemez göçün sonuçlarından farklı şekillerde etkilenmektedirler. Göçün bu şekilde çok karmaşık olması sebepleri konusunda genel bir tanım yapılmasını engellemekte ve teorik yaklaşımların tek başına göçü yeterli bir şekilde açıklanmasını zorlaştırmaktadır (Yalçın, 2004).

Göç hareketini göç almak ve göç vermek şeklinde iki yönlü olduğunu belirten Tümertekin; Özgüç (1997: 284) bu göç hareketinin ülke sınırlarını geçerek başka bir ülkeye yönelmesi durumunu uluslararası göç olarak adlandırmaktadırlar. Üner (1972: 77)'de uluslararası göçü geçici süreyle ya da tamamen yerleşmek amacıyla kendi ülke sınırlarından ayrılarak başka bir ülkeye ulaşmayla sonuçlanan hareket olarak tanımlamaktadır. Kara (2008: 3) ise uluslararası göçle ilgili yaptığı tanımında, dünyayı neredeyse 200 ülkeye ayırmış idari sınırları geçerek yapılan göç hareketi olarak adlandırmaktadır. Apak (2014: 13) uluslararası göçle ilgili; dinamik, karışık, çok yönlü olduğunu ve farklı durumlarda farklı özelliklerde görüldüğünü ve geliştiğini söylemektedir. Kaya (2016: 8) uluslararası göçlerin daha çok savaşlar, iç çatışmalar, siyasi sorunlar gibi büyük etkisi olan etmenlerden meydana geldiğini söylemektedir.

Ulus-devletlerin ortaya çıkması sonucunda oluşturdukları sınırlarını korumaları ve bu sınırlardaki insan geçişlerini denetim altında tutma hakkına sahip olmaları uluslararası göçü başlatan etmen olarak sayılmaktadır (Çoban, 2014: 5). Abadan Unat (2006: 344) uluslararası göçe katılanlarla ilgili, dünyaya geldikleri ülkelerin dışında yaşamını devam ettiren insan sayısının 120 milyondan fazla olduğunu söylemektedir. Günümüzde gerçekleşen uluslararası göçler genel itibariyle insanın genel yaşam şekilleriyle ilişkisi bulunan, göç ettiği yerdeki benzer özelliklere sahip coğrafi bölgelere ve gelişme sürecindeki ülkelere eğilimlidir (Özbek, 2008: 6). Suriyeli sığınmacı göçleri ise 2011 yılında demokrasi ile ilgili bir iç çatışma olarak kendi içerisinde devam etse de sonraki yıllarda göç hareketlerinin büyümesi ve uluslararası göçe dönüşmesiyle farklı bir boyuta ulaştığı görülmektedir (Erdem, 2017: 22).

Uluslararası göçler, göçü veren ve göçü alan ülkelerin demografik, sosyokültürel, ekonomik ve siyasi olarak önemli ölçüde etkilendiği bir harekettir. Ülkeler genel olarak uluslararası göçlerde ekonomik ve siyasi olarak etkilendiği için göçlerle ilgili yaptıkları politikaları bu konulara ağırlık vererek tasarlamaktadırlar. Ülkelerin uluslararası göç politikaları, dünyadaki uluslararası göç hareketlerinin şekillenmesine büyük etki etmektedir.

Aslında bu durum ülkelerin uluslararası göç politikası geliştirmesinin en büyük nedenlerinden biridir. Uluslararası göçlerin oluşması için göç edenlerin ülke değiştirmesi gerekirken, aynı zamanda bu süreç içerisinde birçok ülke bu hareketten etkilenmektedir. Yani bu durumda göç eden kişi ve kişilerle birlikte göç veren ve göç alan ülkelerin yanında göç sürecinde güzergâh üzerindeki etkileşimde bulunan ülkelere de etkilenmektedirler (Naz, 2015: 1-2).

2.1.1. Uluslararası Göç Çeşitleri

Göçler en basit şekliyle iki mekân arasında yer değiştirme olarak tanımlansa da ülkeleri aşan bir hareket olduğu zaman daha karmaşık hal alarak uluslararası göç adı altında bir alt başlıkta incelenmektedir.

Uluslararası göç 3D'ye dayanmaktadır; kalkınma eksikliği veya ekonomik eksiklik olarak adlandırılan *development deficit* (toplumsal ve coğrafyadaki eşitsizliklerin işaret ettiği olumsuz ekonomik koşulları belirtiyor.), demokrasi eksikliği olarak adlandırılan *democracy deficit* (azınlıklar için temsil konularına işaret ediyor.), nüfus eksikliği olarak adlandırılan *demography deficit* (yüksek verimlilik ve büyüme oranları ile karakterize ediliyor.) (Sirkeci, 2017: 129). Uluslararası göçler ülkelerin kurallarına ve kontrollerine uyulup uyulmamasına göre düzenli veya düzensiz göçler, göçe katılanların göç eğilimlerinde yalnız veya toplu şekilde olmasıyla kişi sayısına göre bireysel veya kitlesel göçler, göç eden kişilerin isteklerine göre zorunlu veya gönüllü göçler olarak sınıflandırılmaktadır.

2.1.1.1. Düzenli Göç ve Düzensiz Göç

Bu sınıflandırmalara baktığımızda Tokgöz (2006: 110) düzenli göçü, insanların yaşadığı yerden başka bir yere göç hareketinde bulunurken ülkelerin koydukları yasalara ve düzenlemelere uyarak yaptıkları göçler olarak belirtmektedir. Akif (2014: 19) ise düzenli göçü, gerekli evraklarla birlikte bulunduğu ülkeden başka bir ülkeye farklı nedenlerle giderek oraya yerleşmek veya orada çalışmak için gitmesi olarak tanımlamakta ve düzenli göç olabilmesi için göç veren ve göç alan ülkelerin ikisinin de yasalarına uygun olması gerektiğini söylemektedir.

Gerekli düzenlemelere uymayarak yasadışı şekilde ülkelerin kontrolü dışında göç hareketinde bulunan kişilerden oluşan düzensiz göçlerle ilgili ise Göç Terimleri Sözlüğü (2009: 15)'nin yaptığı tanımda, göç veren, göç alan ve transit ülkelerin kurallarına aykırı

olarak yapılan göçler şeklindedir. Düzensiz göçler ülkeler tarafından denetlenmeden gerçekleştiği ve göçe katılanların bilinmediği için amaçları ve tehditleri de belirlenememektedir. Türkiye’de düzensiz göç sonucu yakalanan insanlar üç bölüme ayrılırlar. Batıdaki ülkelere göç etmek amacıyla Türkiye’yi göç yolları üzerinde transit ülke olarak kullanmayı hedefleyen düzensiz göçmenler, Türkiye’de çalışmak ve yaşamak isteyen fakat uygun belgeleri bulunmayan düzensiz göçmenler ve mültecilik hakkı için başvurmuş ve başvuruları reddedildiği halde ülkeyi terk etmeyen sığınmacılardır (İçduygu, 2012: 21).

2.1.1.2. Bireysel Göç ve Kitlesel Göç

Uluslararası göçleri sınıflandırırken bir diğer ölçütte bireysel ve kitlesel olarak farklılıklara ayrılmasıdır. Kaygalak (2009: 12-13)’ın açıklamasına göre bireysel göçler, kişiler kendileri etkin rol oynayarak, yaptıkları göçün nedenleri ve sonuçlarıyla ilgili direkt kararlar vermesiyle oluşurken, kitlesel göçler daha çok toplumu etkileyen siyasi, ekonomik veya sosyokültürel olaylar gibi büyük sorunların etkisiyle oluşan toplu göçlerdir. Ağır; Sezik (2015: 98) ise bireysel göçler için, kişinin kendi aldığı kararlarda tecrübe ve imkanlarıyla yaptığı göçler olarak ifade ederken, kitlesel göçleri ise ülkeyi veya belli bir toplumu büyük oranda etkileyen olayların etkisi sonucunda oluşan göçler olarak belirtmektedir. Bu açıklamalara da bakarak bireysel göçlerin daha çok gönüllü göç hareketleri, kitlesel göçlerin ise zorunlu göç hareketleri şeklinde oluştuğunu söyleyebiliriz.

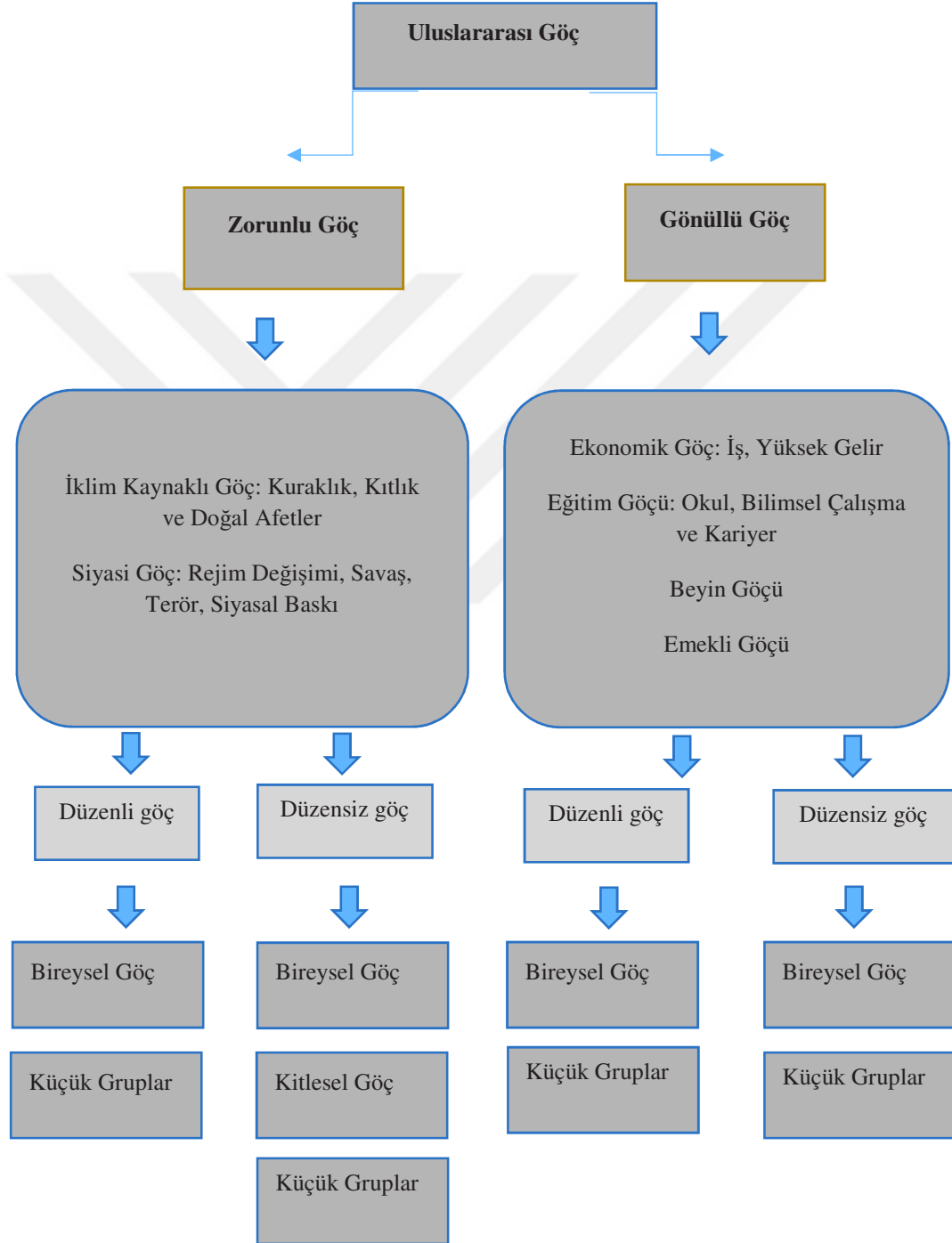
2.1.1.3. Zorunlu Göç ve Gönüllü Göç

Bir diğer sınıflandırma ise göçe katılan kişilerin istek durumlarına göre gönüllü veya zorunlu olarak ayrılır. Gönüllü göçler sosyal, ekonomik ya da eğitim gibi nedenlerden dolayı yaşadığı yerden ayrılarak, kendi tercihiyle başka bir yere daha iyi şartlarda yaşamını devam ettirmek amacıyla yaptığı hareketlerdir. Daha çok ekonomik amaçlı olan göçler gönüllü göçlerin en nemli kısmını oluşturmaktadır (Buz, 2004: 25). Gönüllü göçler kişinin veya kişilerin isteğine bağlı olsa da kendilerinde gördükleri bir zorunluluk hissetmelerinden kaynaklanmaktadır. Ancak yapılan göçlerde seçme şansları olması zorunlu göçten ayıran en belirgin özelliğidir.

Zorunlu göçler ise sınıflandırılan göç türleri arasında en dramatik olanıdır. Göç Terimleri Sözlüğü (2009: 69) zorunlu göçü, insanlar tarafından ya da şartların kendiliğinden oluşmasıyla insanların hayatlarını veya yaşam standartlarını tehdit eden olayların meydana

gelmesiyle ve bu olaylar sonucunda bir zorlama unsuruyla yapılan göç hareketleri olarak tanımlamaktadır. Ceylan (2012: 4) ise zorunlu göçü, insanların kendi seçimleri dışında farklı etmenlerin etkisi ve zorlaması ile oluşan hareketler olarak ifade etmektedir.

Şekil 2.1. Uluslararası göçlerin özelliklerine göre dağılımları

Kaynak: Yusuf Sayın, Ahmet Usanmaz ve Fırat Aslangiri'nin, "Uluslararası Göç Olgusu ve Yol Açtığı Etkiler: Suriye Göçü Örneği" makalesinden faydalanılmıştır, (2016).

2.1.2. Uluslararası Göç Teorileri

Göçler eskisine göre artık daha fazla, uzun süreli ve karmaşık olmakta aynı zamanda kişiler göçlerde kendi tercihleriyle güzergahlarını belirlemektedirler. Böylece göçün oluşum sürecinde kişiler daha fazla noktaya temas ederek varmak istediği yere ulaşmaktadırlar. Göç sürecinde temas kurulan bu noktaların belirlenmesi ve birleştirilmesi sonucunda göç eden kişilerin özellikleri ve yaşam öyküleri ortaya çıkmakta ve ortaya çıkan yeni yaşam öyküleri yeni teorilerin gelişmesini sağlamaktadır. 19. Yüzyılda E. G. Ravenstein'in araştırmalarıyla başlayan göç teorileri, sonraki yıllarda göçün yukarıdaki gelişme gösterdiği durumlara göre göçü düzenleyen, birleştiren, tartışan yeni görüşleriyle ilgili teoriler ortaya çıkmaya devam etmiştir (Ela Özcan, 2017: 183). Çeşitli göç teorilerinin ortaya çıkmasıyla farklı göç özellikleri farklı teorilerle açıklanmaya çalışılmıştır. Göçler aynı zamanda birçok araştırma alanının da konusu olduğu için her araştırmaya göre farklı özellikleriyle çeşitli ve geliştirilmiş teorilere dayandırılarak sağlam bir zemine oturtulmaya da çalışılmıştır.

Çatışma ve göç kültürleri modeli, güvensizlik ortamında göç teorisi, göç sistemleri teorisi, kurumsal teori ve uluslararası göç teorileri, çatışma ortamı ve siyasi etkilerden dolayı Suriye'den Türkiye'ye gerçekleşen, uluslararası zorunlu kitlesel göçleri ve bu göçlerin ilişkilerini açıklamada ilişkilendirilmiştir. İkiye bölünmüş emek piyasası teorisi, İlişkiler ağı (network) teorisi, sosyal sermaye teorisi ise Suriyeli sığınmacıların Türkiye'de devam ettirdikleri göç hareketleri sonucunda göç ettikleri şehirlerde ve başta ekonomik koşullar olmak üzere sosyal hayatta yarattıkları etkiler bu teorilere dayandırılarak açıklanmıştır.

Çatışma ve Göç Kültürleri Modeli, insanlar yaşadıkları yerde bir rasyonel düşünme sürecine, değerlendirme aşamasına giriyorlar ve bu aşamada yaşadıkları yer dışındaki ülkelerde, gelişmiş ülkelerdeki ücret yapıları, iş imkanları, eğitim imkanları, sağlık imkanları ve diğer göstergeleri değerlendiriyorlar ve sonrasında buralara göç ediyorlar. Mesela; Türkiye'den birisi bakıyor, Almanya'da ücretler çok yüksek Almanya'ya göç ediyor. Bu olumlu bakış içerisinde hep iyi olan yere gitmek üzerine kurulu. Ancak bu teoride gördüğümüz, hem nesnel verilerle gösterdiğimiz, hem de kişisel hikayelerle yani nitel çalışmalarla da gösterdiğimiz gerçeklik başka. Gerçeklik şu kimse bulunduğu bir yerde bir rahatsızlığı olmadan başka bir yere göç etmiyor. Bu çatışmayı ise geniş bir aralıkta tanımlıyoruz. Bundan kastım şu; bu durum tabi ki savaş olabilir. Suriye'de yaşanan iç savaş olabilir veya da büyük bir savaş da olabilir; İkinci Dünya Savaşı gibi bir savaş da olabilir;

ama bunlar en şiddetli örneklerin olduğu durumlar. Biz çatışmayı bir eksen üzerinde açıklıyoruz. Bu eksenin üzerinde, bir tarafta şiddetli savaşlar varken, diğer taraysa, sıfır noktası diyebileceğimiz yerde işbirliği var; yani sıfır çatışma var. Bu aradaysa birbirinden çeşitli çatışma durumları vardır (Sirkeci, 2016: 533). Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye gerçekleştirdiği göçler ise bu modelin eksenleri arasında yaşadıkları şiddetli çatışmalarla eksenin uç kısmında yer almaktadır. Suriyeli sığınmacılar yaşadıkları rahatsızlık ve çatışma ortamıyla çatışma ve göç kültürleri teorisinin açıkladığı en şiddetli örnekler durumlarından birisi olmuştur.

Güvensizlik Ortamında Göç, Türkiye'den göç eden bütün göçmenler -hareketli nüfus- için ortak nokta Türkiye'de karşılaştıkları rahatsızlıklar, gerilimler, çatışmalar ve bu durumların bir güvensizlik ortamı olarak algılanmasıdır. Olayları bu ortamlarda yaşayanlar, olayları en kolay aşma yolu olarak ayağıyla oy verme yolunu tercih ederek başka ülkelere gidebilirler. Başka ülkelere göç edenlerin milyonlarcası geri döndü, geri dönenlerin bir kısmı tekrardan başka ülkelere gitti. Yaşanan bu göç hareketleri Türk Göç Kültürü koridorunun oluşmasını sağladı. Bu koridorlar bazı öncelikli göç ülkelerine yönelirken, zaman içinde hem Türkiye'ye hem de Türkiye'den gerçekleşen göç hareketleri büyüdü. Güvensizlik ortamının etkileri ve sonuçları çatışmanın bitmesinden sonra da sürebilmektedir. Bu nedenle göç bugünkü olumsuz şartlar değişse bile devam edecektir (Sirkeci, 2017). Güvensizlik ortamında oluşan göçler hem başlangıç sebebi hem de sonuçları itibariyle Suriyeli sığınmacıların özelliklerini yansıtmaktadır. Başlangıç olarak ülkelerinde karşılaştıkları rahatsızlık, gerilim ve çatışmalardan dolayı hissettikleri güvensizlik ortamından dolayı göç eden Suriyeliler küçük gruplar halinde ülkelere dönseler bile oluşturdukları bir göç koridoru ile hala Türkiye'ye göçleri devam ettirmektedirler.

Göç Sistemleri Teorisinin, göç hareketlerinin genellikle göç veren ve göç alan ülkeler arasında sömürgecilik, siyasal etkileşim, ticaret, yatırım veya kültürel bağlarla dayanan ve önceden var olan bağlantılar üzerinden ortaya çıktığı görüşü hakimdir (Castles; Miller, 2008: 36). Uluslararası göç sistemlerinin merkezinde ülke veya ülkelerden oluşan bir alıcı ve bu alıcının etrafında normalin dışında büyüklükte göç hareketleri oluşturan gönderici ülke veya ülkeler bulunmaktadır (Fawcett, 1989). Çağlayan (2006) ise Göç Sistemleri Teorisi'ni göç hareketlerine uluslararası ilişkiler kapsamında, başta ekonomik ve siyasi olarak yaklaşan bir teori olarak açıklamaktadır. Bu teoriye göre iki veya daha fazla ülke

arasında yaşanan göç hareketleri sonucunda bir göç ağı ve bu göç ağına bağlı ilişkiler zinciri oluştuğunu ifade etmektedir.

Göç sisteminde bulunan ülkelerde coğrafi yakınlık zorunluluğu yoktur. Çünkü göç için coğrafi yakınlıktan çok siyasal ve ekonomik ilişkiler daha ön plandadır. Oluşacak olan bu göç hareketlerinde yakınlık ve uzaklık çok etkili değildir. Bir göç sistemi birbirlerinden karşılıklı göçmen alan-veren iki ya da daha fazla ülke tarafından oluşturulur. Bu kurama göre göç hareketi, göç veren ve alan iki ülke arasındaki göçten önceki makro ve mikro düzeydeki ilişkiler temeline dayanmaktadır. Genel anlamda bu yaklaşıma göre, göç veren ve alan iki ülke arasında göçten önce tarihsel, politik ve sosyal bir ilişki mevcut ise göçün gerçekleşme olasılığı çok daha yüksektir (Güllüpınar, 2012: 77). Göçü gönderen ülke Suriye ile göçü alan ülke Türkiye arasında siyasal etkilerden kaynaklanan normalin dışında kitlesel bir göç yaşanmaktadır. Aynı zamanda iki ülke arasında göçün başlangıcından itibaren hala devam eden bir göç ağı oluşmuştur.

Ulusasıırı Göç Teorisi, son 30 yılda küreselleşme ile birlikte büyük bir gelişim göstererek diğer teorilerin de değişmesiyle oluşmuş bir teori olarak ortaya çıkmıştır. Bu teori ile ulusasıırı toplumsal alanların varlığı ortaya çıkarılmıştır. Böylece teori, göç sürecinde hem gönderen ülkelerdeki hem de alıcı ülkelerdeki siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda sürekli etkileşim halinde olan göçmenleri ifade etmektedir. Ulusasıırı göçlerde, göçlerin sebeplerini açıklamaktan çok, gidilen ülkelere yapılan göçler ve bu ülkelerdeki uyum süreçleri şekilleri belirlenmeye çalışılmaktadır. Özellikle siyasi sınırlar arasında sosyal ve ekonomik olarak gelişme arayan göçmenlerin ilişkisi üzerinde duran bir teori olarak karşımıza çıkmaktadır (Ela Özcan, 2017: 205).

Göç araştırmalarında faydalanılan ulusasıırı teori; göç ve göç eden kişi kavramlarını bir arada kullanılmasını sağlamakta ve göç eden kişilerin geldikleri yerle ilgili ilişkilerini devam ettirmektedir. Ulusasıırcılık göç alan ve veren ülkelerdeki sosyal, siyasal ve ekonomik süreçleri araştırmaktadır. Mülteci, göçmen ve hatta savaş ve şiddetten kaçmış sığınmacılar bile kendi içerisinde ulusasıırı davranışlar göstermektedirler. Bu durum literatürde “mülteci ulusöteciliği” olarak adlandırılmaktadır (Ogan, 2015: 27).

Ulusasıırı toplumsal alanlardan bahsetmek için üç özgün ilişki olması gerekmektedir. Bu üç özgün özellik birbirlerini etkileyen ve harekete geçiren ilişkiler olması gerekmektedir. Bu özelliklerden ilki karşılıklılık ilişkisidir. Daha önceden göç etmiş kişilerle önceden ilişkilerin olması veya kurulması bunların devamında ilişkilerin sürdürülmesi durumudur.

İkincisi ekonomi için bir ticari ağın oluşumu, dolaşımı ve devam ettirilmesidir. Üçüncüsü ise, aynı kültürlerin varlığıyla oluşan birlik ve beraberliğin getirdiği dayanışmalardır. Bu üç özgün özellik zamanla iki farklı kültürün karışmasına neden olabileceği gibi, iki kültüründe birbirini kabul etmemesine de neden olabilmektedir. Göçe katılan insanlar sürekli değişim içerisinde; dil değişir, kültür değişir, toplumsal hayatlar ve davranışlar değişebilmektedir. Yani uluslararası göç yapan insanlarda kimlikleri tekrardan biçimlenebilmektedir. Bu oluşan son kimlikleri sıradan ve özünü kaybetmiş bir kimlik değil yenilenmiş ve eskisiyle benzer bir kimliktir. Göçler sonucu iki farklı kültürün karşılaşması ile birlikte göç alan ve göç veren toplumlarda çoklu bir kültürel yapı meydana gelmektedir (Ogan, 2015: 30). Bu teori ile Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye yaptıkları uluslararası göçleri sonucu oluşan göçmenlerin ilişkileri ve uyum süreçleriyle ilgili yapılan araştırmaların desteklenmesi sağlanmıştır.

Kurumsal Teori; 1960'lı yıllara kadar örgütler çevrelerinden bütünüyle yalıtılmış ve sınırları kesin sistemler olarak belirlenmişlerdir. Bu sistem nedeniyle örgütlerin işleyiş ve durumlarıyla ilgili araştırmalar yapan araştırmacılar örgütleri derinlemesine inceleyememişlerdir. 1960'lı yıllarda ise sistem yaklaşımının oluşturulmasıyla birlikte örgütlerin çevreleri ile olan ilişkileri de kolayca araştırılabilmiştir. Araştırmalar sonucunda çevrenin örgütleri yüksek oranda etkilediği ve örgütler ile çevreleri arasında birbirlerine zorunlu olarak ihtiyaçları oldukları belirlenmiştir. Kurumsal teoride bu dönemde geliştirilmiştir (Bolat; Seymen, 2006). Süreç içerisinde kurumsal teori kendi içerisinde sürekli değişmiştir. Bunun sebebi ise teorinin temel kaynağı olan; örgütler, yapı ve süreçlerini içinde bulundukları zamana göre uyarlayarak adapte etme zorunluluğu olmasıdır. Bunun oluşması içinde örgütler kurumsal baskılara cevap verebilmeli ve tercihlerini sosyal kabul görececek durumlara göre yapma zorunluluğu olmasıdır. Bu tespit tüm çalışmalarda ortak nokta olmuştur. Kurumsal teorideki zamanla oluşan temel farklılıklar eski ve yeni teori kavramlarını meydana getirmiştir. Yeni kurumsal teori, insandan ve onun düşüncelerinden bağımsız bir gerçeklik olmayacağını ve gerçekliğin insanlar tarafından toplumsal olarak oluşturulduğunu savunan sosyal inşa geleneği üzerine temellendirilmiştir (Yalçınkaya; Taşçı, 2017). Kurumsal Teori (Institutional Theory) literatürde bazen Kurumsallaşma Yaklaşımı (Institutionalization Theory) olarak da kullanılmakta olup, ikisi de aynı anlamı ifade etmektedir. Kurumsal teori 1970'li yıllardan önce var olmakla birlikte yönetim ve organizasyon alanında 1970'li yılların son yıllarından itibaren gelişmeye başlamıştır. Kurumsal teori, hem bireysel hem de kurumsal eylemler için popüler ve güçlü bir şekilde

oluşturulmuş ve kapsamı genişletilmiş olmasına rağmen, genelde sadece olguların kalıcılığını ve homojenliğini açıklayan bir teori olarak kullanılması sonucu sıklıkla eleştirilmiştir. Tolbert ve Zucker 1996 yılı araştırmalarında, kurumsal yaklaşımın yeni kurumsallaşmaya başladığını söylemişlerdir (Nişancı; Oğrak; Kaya; Özçelik; Düzgün, 2015: 180). Özen (2007) kurumsal teorinin gelişim sürecinde; 1980'li yılları teorinin gençlik yılları, 1980 yıllarının sonlarını ve 1990 yıllarının başlarını teoriyi açıklayan yaklaşımların birbirleriyle aralarındaki farklılıkları sorguladığı yıllar, 1990'lı yılları ise devlet ve meslek kuruluşlarının örgütler üzerindeki etkilerini araştırdığı ve deneyimlerin devam ettiği yıllar olarak ifade etmiştir (Özen, 2007: 241-242).

En genel anlamı olarak kurumsal kuram; örgütlerin kurumsal çevrelerle ilişkilerini, örgütler üzerindeki taleplerini ve bu taleplerin örgütsel yapılara ve özelliklerine nasıl yansıtıldığıyla ilgilenen yaklaşımdır (Karataş Acer, 2015). Kuram, örgütsel düzenlemelerin oluşmasında sosyal ve kültürel çevrenin üzerinde yoğunlaşarak, yerleşik kural, değer ve normların etkisini ön plana çıkarmaktadır. Kuramın temel tezi, örgütlerin yapı ve süreçleri kurumsal çevrelerine göre uyumları ile oluşmaktadır. Örgütlerin hayatlarına devam edebilmeleri için sosyal ve kültürel çevreye uyum sağlamaları gerekmektedir. Kurumsal çevrede ne kadar kabul gördükleri önemlidir (Nişancı; Oğrak; Kaya; Özçelik; Düzgün, 2015: 181).

Kurumsal kuramı genel anlamıyla Uçma (2012) ise, biçimsel örgüt yapıları ile bu yapıların gelişimini sağlayan sosyal olaylar arasındaki bağlantılara yönelik bir düşünme şekli olarak ifade etmektedir. Bu şekilde kurumsallaşma yeni normların, değerlerin ve yapıların var olan norm ve yapılarla birleşmesi olarak açıklanmaktadır. Bu birleşme aşamasında, sosyal ilişkilerde denge ve tahmin edilebilirlik sağlanmakta ve bu sayede ilişkiler devam etmektedir. Eğer kurumsallaşma da bu ilişkiyi devam ettirmezlerse önemlerini ve geçerliliklerini kaybetmeye başlayacaklardır. Bu zorunluluk örgütlerin, örgütsel yapılarının ve pratiklerinin homojenleşmesini teşvik etmektedir. Bu durum literatürde yer alan ve kurumsal teoriyi açıklayan birçok çalışmanın ortaya çıkış sebebini meydana getirmektedir (Uçma, 2012: 147-148).

Örgütleri çevreleyen kurumsal çevre örgütler üzerinde açık ve kapalı şekillerde baskılar oluşturmaktadır. Oluşan baskılar sonucunda örgütler meşruiyetlerini kazanmak amacıyla belirli istek ve kurallara uyduklarını göstermek zorundadırlar. Kurumsal çevredeki çeşitli kaynaklara ulaşabilmek, kabul görmek ve geleceğini devam ettirebilmek için

kurumlar kendileri için etkin olmayan hareketleri yapabilmektedirler. Bu hareketlerin yanı sıra örgütler kurumsal çevrelerle kurdukları karşılıklı bağımlı ilişkiler sonucunda kendilerini değiştirebilmekte ve bulundukları çevrelerine benzemeye başlayabilmektedirler (Çubukçuoğlu, 2017: 174). Örgütlerin yapılandırılması, işlevleri ve birbirleriyle bağlantılarının sosyolojik açıdan açıklanmasında kurumsal kuram oldukça etkilidir. Aynı zamanda kurumsal kuram örgüt işleyişlerinde, sosyal yaşamın temel özelliklerinden bürokrasi, birleşmeler gibi kurumların sosyal hayatı nasıl yönettiğine odaklanmakta, kurumlarla örgütsel alan arasındaki bağlantıları inceleyerek kurumların hareketleri nasıl yönettiğini araştırmaktadır. Ancak kurumsal kuram sapma, dönüşüm ve değişimi açıklamaktan ziyade kurumsal uyum ve eş biçimlilik üzerine yoğunlaşmaktadır. Kurumsal kuram daha çok mikro dinamik ve bireysel eylemlerden çok, makro dinamik eylemler ve örgütsel alanlar üzerine çalışmalar yapmaktadır (Saylam; Leblebici, 2017: 95).

İkiye Bölünmüş Emek Piyasası Teorisi, uluslararası göçü makro düzeyde ele almaktadır. İkiye bölünmüş emek piyasasına göre, göçe katılan kişilerin göç ettikleri ülkelerin çekici faktörleri ve göç veren ülkelerin itici faktörlerinden daha önemlidir (Dişbudak, 2003).

İkiye bölünmüş emek piyasası teorisi asıl olarak gelişmiş ülkelerde düşük seviyedeki iş gücünün sürekli bir talebin var olduğunu ve bu talebin yerli işçiler tarafından da reddedildiği için sürekli büyüdüğünü göstermektedir. Bu teori, göçü gelişmiş ülkelerin ve modern sanayi ülkelerinin temel ihtiyaçlarıyla bağdaştırmakta ve bu tür göç alan ülkelerin göç şekilleri üzerinde durmaktadır (Toksöz, 2006: 17).

Bu teori dünyadaki küresel işgücü piyasasında bir bütün içerisinde çeşitli alt piyasaların olduğunu söylemine dayanmaktadır. Bu teoriye göre işgücü piyasasında birincil ve ikincil olmak üzere iki tür iş bulunmakta ve bu işleri farklı işgücü statüsündeki insanlar statülerine göre yapmaktadırlar. Birincil piyasalarda işgücünün daimi olduğu, işçinin tercihi kalmış, yaratıcı işler bulunurken; ikincil piyasada istihdam şartlarının kötü olduğu, birincil gruptakilerin tercih etmediği, tecrübesiz işgücünün çalıştığı ve çok fazla tecrübe gerektirmeyen işler yer almaktadır (Uyanık, 1999). Bu yüzden gelişmiş ülkelerde oluşmuş yerel hiyerarşide en alt sırada bulunan yerel işçiler, istihdamın düşük olduğu, niteliksiz ve düşük ücretli işlerde çalışmayı reddetmektedirler. Yerel işçiler hatta bu işlerde çalışmaktansa, işsiz kalmayı tercih etmektedirler. Yerel işçilerin niteliksiz ve düşük ücretli işlerde çalışmaması üzerine gelişmiş ülkeler yerel hiyerarşinin bir bölümünde bulunmayan,

çalışma şartlarını kabul eden göçmenlere düşük statülü işleri yaptırmaktadırlar. Göçmenlere verilen ücretler gelişmiş ülkelere göre düşük olsa da göçmenlerin geldikleri ülkelerindeki kazandıklarından daha yüksektir. Yerli işçilerin çalışmak istemediği işlerde, göçmenlerin çalıştırılması bu işlerin statülerini daha da düşürmektedir (Güllüpnar, 2012: 64-65) İşsizlik, sosyo-ekonomik yoksunluk ve ücret farklılıkları gibi faktörler, şiddet içermeseler bile çatışma nedeni olarak kavramsallaştırılabilir. Çünkü ikili işgücü piyasaları ve varış ülkelerindeki etnik ayrımcılıklar da göçmenlik kurumu ve göçmenler arasındaki bir çatışmayı meydana getirecektir (Sirkeci, 2009).

İkiye bölünmüş emek piyasası teorisiyle ilgili Abadan-Unat (2006) varsayımlarda bulunmaktadır.

1. Uluslararası göçler çoğu zaman gelişmiş ülkelerin talep ettikleri iş gücü isteğine ve istihdam tercihlerine göre oluşmaktadır.
2. İşçi olarak çalıştırılacak göçmen isteği ekonominin temel ihtiyaçlarından veya ücret tekliflerinden çok istihdam ile ilgili çalışmalardan dolayı olduğu için uluslararası oluşan ücret farklılıkları iş gücü sürecinde gerekli ve yeterli bir koşul değildir.
3. Gelişmiş ülkelerde kabul edilen göçmen iş gücünün ücretleri, göçmenlerinin sayısının azalması durumunda yükselmez. Ücretlerin düşük düzeyde kalmasının asıl sebebi sosyal ve kurumsal statü yapılarından kaynaklanır.
4. Göçmen işçi sayısı artarsa ücretler daha da azalabilir.
5. Hükümetler ücret ve istihdam konusunda yapılacak küçük değişiklikler ile uluslararası göçleri etkileyemez (Abadan-Unat, 2006: 30).

İlişkiler Ağı (Network) Teorisi, Ekonomik amaçla oluşturulmuş göç teorilerinin tarihsel bakış açısından uzak, zaman ve mekân ilişkisiyle bağlantısız yaklaşımların uzağında şekillenen ilişkiler ağı teorisi göç hareketlerini tarihsel bir süreç içerisinde yaşanmış olay ve zamanla oluşturulmuş bireysel veya kitlesel düzeyde oluşan ağlarla açıklar (Çoban, 2014: 11-12). Bu teoriyi oluşturan ana etmen uluslararası iş gücü göçünde önemli bir faktör olarak görülen göçmenler arasında oluşan ilişkiler ağı oluşturmaktadır. İlişkiler ağı teorisi göçü tetikleyen etmenlerden ziyade, göçün zaman ve mekân arasındaki etkileşiminde rol oynayan değişkenler ile ilgilenmektedir (Massey vd., 1993).

İlişkiler ağı teorisi, göç hareketlerinin nedenlerini değil, göç hareketlerinde zaman ve mekân arasındaki ilişkinin özelliklerini ve nedenlerini açıklayan bir teoridir. İlişkiler ağı kuramı teorisinin temelini; göç hareketine katılan insanların göç ettikleri ülkelerdeki yerleşimleriyle oluşturdukları sosyal ilişkiler ile göç veren ve göç alan ülkeler arasında oluşturdukları sosyal ilişkiler ve bu ilişkilerin göçler üzerindeki oluşturduğu sürekli etkiler oluşturmaktadır (Çağlayan, 2006).

İlişkiler ağı teorisi, göç veren ve göç alan ülkeler arasındaki eski göçmen, yeni göçmen ve göçe katılmamış kişiler arasında ortak köken, soydaşlık ve yakınlık ilişkilerinden meydana gelen kişiler arasındaki ilişkileri ifade etmektedir. Göçmenler arasındaki bu ilişki ağı yerine göre birbirleri arasında sorunların çözümüne yardımcı olan toplumsal bir sermayedir. Bu ilişkiler zaman içerisinde göç veren ülkelerin diğer bölümlerine de yansiyabilir. Göçmenler göç süreci boyunca ve sonrasında birbirleriyle kurdukları sosyal ağlar, göç hareketleri üzerinde oldukça etkilidir. Kurulan bu ağlar sosyal temellere veya da zayıf ya da güçlü başka ilişkilere bağlı olabilir. Göç hareketini ilk başlatan kişinin etrafındaki insanlarda zamanla da bu süreçten etkilenir. Bu ilişki ağlarının devam etmesi uluslararası göçleri hem hızlandırıp hem de gittikçe yaygınlaştırarak sürdürülebilirliğinin artmasını sağlar. Yabancı bir ülkeye ilk kez gidenler büyük zorluk ve sıkıntılarla karşılaşsalar bile ilk kez gidenleri takip edenler zamanla soydaşlık, yakınlık ilişkisiyle destek görmesiyle masrafları ve sıkıntıları hafifletmektedir. Bu durum uluslararası göçün sınırsız bir şekilde devam ettirilmesini sağlar (Güllüpınar, 2012: 74).

İlişkiler ağı teorisi hakkında Abadan-Unat (2006)'ın bulunduğu varsayımlar şu şekilde sıralanmaktadır;

1. Göçlerdeki ilişki ağları, göç hareketlerini teşvik etmekte ve göçe eğilimleri sürekli artırmaktadır.
2. Ücret farklılığı sorunu, göçmenler arasındaki ilişki ağları sayesinde sorun ve masrafların azalmasıyla önemini kaybetmektedir.
3. Göçmenlerin ilişki ağları ne kadar resmi hale gelirse, o kadar sosyo-ekonomik açıdan sıkıntıları azalmaktır ve göç gönderen ülkenin topluluğunu temsil etmektedir.
4. Göç edilen ülkelerde göç eden kişilerin kurdukları ilişki ağlarını kontrol etmek zorlaşmaktadır. Hangi göç politikası olursa olsun göçmen ilişki ağları devam etmektedir.

5. Göçmen ailelerin bir arada bulunmasını sağlayan politikalar göçmen ilişki ağlarını daha da kuvvetlendirmekte, hatta belli bir yakınlığı olan aile üyelerine göç veren ülkelere özel giriş hakları tanınmaktadır (Abadan-Unat, 2006: 36).

Sosyal Sermaye Teorisi, ilk olarak Gunnar Myrdal tarafından öne sürülmüş ve daha sonra Massey bu çalışmayı geliştirmiştir. Teori, göç hareketlerini zamanla kendi kendisini devam ettiren bir süreç olarak ele almaktadır. Nedensellik birikimlidir bunun sebebi her göç bir sonraki göçünde tetikleyicisi olabilmekte ve sosyal ağı değiştirebilmektedir. Sosyal bilimlerde göçün etkilendiği sekiz yön üzerinde durmuşlardır; Göç ağlarının genişlemesi, gelir dağılımı, toprak dağılımı, tarımın örgütlenme biçimi, sermaye olarak insanın mekânsal dağılımı, çalışmanın sosyal anlamlılığı ve birikimli nedensellikte sınırlılık (Abadan-Unat, 2002: 21).

Teorinin asıl konusu, göç hareketlerinin başladıktan sonraki süreçte birbirini takip ederek zamanla nasıl yaygınlaşmaya başlamasıdır. Kendi sürdürülebilirliğini oluşturabilen göç, bu süreçte kendisiyle etkileşim halinde olan faktörleri de açıklamaktadır. Bu teoriye göre, göçü etkileyen en önemli faktör göçmen ağlarıdır. Bunun yanında; kişilerde oluşan göç kültürü, sermayenin dağılım özellikleri ve ülkelerdeki bazı işlerin sadece göçmenlerin yapması da göçü etkileyen diğer önemli faktörlerdir. Teoriye göre, göç hareketleri artmaya devam ettikçe gelecekte de göç hareketlerinin artması ihtimalini artırır. Ancak bu artışın doyum seviyesine ulaşana kadar devam edebileceği bir sınırı vardır. Göç veren ülke işsizlik sıkıntısı yaşamaya başlaması sonucu giden göçlerin geriye dönmeye başlamasına neden olacaktır. Bu teori göçün sürdürülebilirliğini açıklasa da göçün nedenlerini ve göç ilişkilerinin zamanla zayıflama nedenini tam olarak açıklayamamaktadır (Ela Özcan, 2017: 205).

2.2. Araştırma ile İlgili Temel Kavramlar

Mülteci, göçmen ve sığınmacı kavramlarının kullanımları sıklıkla birbiriyle karıştırılmaktadır. Bu terimler birbiri içerisine geçmiş karmaşık anlamlar içeriyor gibi gözükse de bu terimleri birbirinden ayıran belirleyici farklar vardır. Mülteci ve göçmen birbirinden farklı terimler olup, her ikisi de BMMYK'nın çalışma alanına girmektedir. Ancak hukuksal boyutları ve göçü uygulama şekilleri gibi özellikleriyle birbirleri arasında farklılık göstermektedirler. Göçmen; mültecilerdeki zorunlu sebeplerden farklı olarak, genellikle ekonomik nedenlerle ülkesini kendi isteğiyle terk edip, yasalara uygun şekilde

başka ülkeye giden kişiye denilmektedir. Göçmenlerin yaptığı bu göçlerin asıl amacı yaşam standartlarını yükseltip, geleceklerini garanti altına almaktır. Mülteci; ülkesinde ırk, din, sosyal konum, siyasi düşüncesi ve ulusal kimliğinden dolayı kendisini tehlikede hissetmesi, ülkesine olan güveni kaybetmesi ve devletin ona tarafsız yaklaşmayacağını düşünmesi sonucu ülkesini terk ederek başka ülkeye sığınma talebinde bulunan ve bu talebi başvurduğu ülke tarafından kabul edilen kişidir. Mültecilerin temel kaygısı ise hayatta kalmak, bağımsız ve özgür olarak yaşamlarını devam ettirmektedir. Türkiye’de de sürekli olarak duyulan ancak hala da karıştırılan sığınmacı ve mülteci kavramları arasındaki fark ise; sığınmacı, mültecilerin duyduğu kaygıları kendisinde hissederek ülkesini terk eden ve kaçtığı ülkede sığınma talebi halen beklemede ve incelemede olan kişidir. İskan Kanunu Madde 3/3’e göre “Türkiye’de sürekli kalmak gibi amacı olmayan ve kendisiyle ilgili bir kaygıdan dolayı oturmak için sığınanlara sığınmacı denir” (Aktaş, 2016: 15). Devletin taraf olduğu antlaşmaların kendisine özel hak ve hukuki koruma statüsü sağladığı kişiler mülteci (refugee), bir sığınma hakkı olmayan ve bu hakkı talep ettiği halde henüz bunlardan faydalanamayan kişiler sığınmacı (asylum seeker) olarak tanımlanır. Göçmen ise, daha çok ekonomik nedenlerle daha iyi bir yaşam sürmek için kendi ülkesini terk edip, başka ülkeye yerleşen kişiye denir (Ergüven; Özturanlı, 2013: 1020).

Mülteci ve sığınmacı arasındaki farkı belirlemek, göç eden kişinin hangi statüde olduğunu kolayca ayırt etmeyi sağlar. Bu terimler arasında karışıklığı gidermek için sığınmacının mülteci ile farkı başka bir ülkeye göç ettiği halde henüz yasal başvuruda bulunmayan ya da başvuruda bulunmuşsa da henüz başvuru sonucu belirlenmeyen kişiye denir. Başka bir deyişle herhangi bir araçla ulaştığı ülkeden sığınma talebinde bulunan ancak mülteci olup olmadığı ülke yetkilileri veya BMMYK tarafından belirlenmemiş olan kişilerdir (Castles; Miller, 1998: 88). 11.04.2014 tarihli 6458 sayılı YUKK, mülteci terimini aynen kullanırken, sığınmacı teriminin yerine şartlı mülteci terimini kullanmıştır. Bu anlamda şartlı mülteci terimi, sığınmacı teriminin anlamını karşılayan yeni bir tabirdir (Özkarslı, 2014: 18). Şartlı mültecilik terimini kısa adıyla 1994 tarihli İltica ve Sığınma Yönetmeliği’nde bulunan sığınmacılık teriminin yerine kullanılmıştır. Coğrafi kısıtlılık nedeniyle Avrupa kıtası haricinde bir ülkeden sığınma başvurusu yapan ve üçüncü bir ülkeye yerleştirilene kadar Türkiye’de bekleyen kişilere denir (Özkarslı, 2015: 82). Yani sığınmacı ve mülteci terimleri halen ne kadar birbirleriyle karıştırılsa da son yürürlüğe giren kanunda uluslararası koruma statüleri arasında sığınmacı terimi bulunmamakla birlikte onun özelliklerini ve şartlarını taşıyan yeni bir tabir olan şartlı mülteci terimi kullanılmaktadır.

Uluslararası koruma, bir göç olayı olmanın yanı sıra, taşıdığı özel sebeplerden dolayı diğer göç hareketlerinden farklı olarak araştırılan insan hareketliliğidir. Daha çok siyasi ve sosyal olaylar sonucu meydana gelen ve dini, ahlaki, sosyal, ekonomik ve insani olarak boyutları olan uluslararası koruma, geçmişten günümüze kadar önemini korumaktadır. İnsanlık ve dünya için bu önemi sonucunda uluslararası koruma, insan hakları belgelerinde kendine yer bulmaktadır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi 14'üncü maddesi, “Herkesin zulüm karşısında başka ülkelerde sığınma talebinde bulunma ve sığınma olanağından yararlanma hakkına sahip” olduğunu belirtmektedir. Ülkeler kendi vatandaşlarını korumamaları veya da koruyamamaları sonucunda uluslararası göçlerle birlikte uluslararası koruma başvuruları ve gereksinimleri meydana gelmektedir. Uluslararası koruma, özelliği gereği vatandaşlığın getirdiği bir koruma yerine bunu ikame eden bir koruma şekli olarak mülteci ve sığınmacıların güvenliğini sağlayan bir koruma diyebiliriz. Uluslararası korumada asıl sorumluluk sığınma talep edilen ülkenindir. Aynı zamanda uluslararası hukuk kuralları içerisinde, uluslararası koruma talebinde bulunan her insana devletlerin uluslararası koruma sağlama zorunluluğu vardır (2014 Türkiye Göç Raporu, 2016: 73).

6458 sayılı Kanununun 61, 62, 63'üncü maddelerince Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından, Türkiye'den uluslararası koruma talebinde bulunan yabancıların taleplerinin değerlendirilmesi sonucunda mülteci, şartlı mülteci ve ikincil koruma statüsü vermektedir. Suriye'de yaşanan iç karışıklık sonucunda ülkemize kitlesel olarak oluşan uluslararası göçlerde koruma başvuruları bireysel olarak yapılamayacağı için geçici koruma adı altında yapılmaktadır (2015 Türkiye Göç Raporu, 2016: 76). Akçabay (2015: 129)'da 2013 yılında yürürlüğe giren yasadaki uluslararası koruma statülerini özelliklerine göre; mülteci, şartlı mülteci, ikincil koruma ve halen uygulamada olan geçici koruma ile birlikte dörde ayırmaktadır.

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 61. maddesinde verilen **Mülteci** ile ilgili tanım şu şekildedir;

Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya

dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında mülteci statüsü verilir (YUKK, 2013: 12037).

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 62. maddesinde verilen **Şartlı Mülteci** ile ilgili tanım şu şekildedir;

Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında şartlı mülteci statüsü verilir. Üçüncü ülkeye yerleştirilinceye kadar, şartlı mültecinin Türkiye'de kalmasına izin verilir (YUKK, 2013: 12037).

1994 yönetmeliğinde bulunmayan ve 11.04.2014 tarihli 6458 sayılı YUKK ile yürürlüğe giren, uluslararası koruma statülerinden biri de ikincil koruma statüsüdür. Aslında 1951 Cenevre Sözleşmesi kapsamında belirlenen uluslararası örf ve adet hukukunun bir parçası olarak görülen “Geri Göndermeme İlkesi”nin bir tamamlayıcısı olmuştur. Sözleşmenin 33. maddesinde herhangi özel bir statüden bahsetmeksizin, sözleşmeyi imzalayan devletlerin kendi ülkesine sığınan insanları ırkı, dini, tabiatı, belli bir sosyal gruba bağlılığı veya siyasi düşüncelerinden dolayı yaşamları ve gelecekleri tehlike altında olan ülkelere göndermemesi ve iade etmemesi üzerine hazırlanmıştır (Akçabay, 2015: 130).

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 63. maddesinde verilen **İkincil Koruma** ile ilgili tanım şu şekildedir;

Mülteci veya şartlı mülteci olarak nitelendirilemeyen, ancak menşe ülkesine veya ikamet ülkesine geri gönderildiği takdirde;

- a) Ölüm cezasına mahkûm olacak veya ölüm cezası infaz edilecek,
- b) İşkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacak,

c) Uluslararası veya ülke genelindeki silahlı çatışma durumlarında, ayırım gözetmeyen şiddet hareketleri nedeniyle şahsına yönelik ciddi tehditle karşılaşacak,

olması nedeniyle menşe ülkesinin veya ikamet ülkesinin korumasından yararlanamayan veya söz konusu tehdit nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancı ya da vatansız kişiye, statü belirleme işlemleri sonrasında ikincil koruma statüsü verilir (YUKK, 2013: 12037).

Geçici koruma; mülteci, şartlı mülteci ve ikincil koruma gibi uluslararası koruma statülerin dışında kalan bir statüdür. Geçici koruma statüsünü diğer statülerden ayıran en büyük özelliği göçleri tek tek tespit etmenin mümkün olmadığı kitlesel göçlerde uygulanması olduğu için grup tabanlı bir koruma sistemi olmasıdır (Akçabay, 2015: 130). AB'nin kitlesel göçlerde geçici korumayı tanımalarına ilişkin Konsey Direktifi'ne göre, geçici koruma sadece istisnai durumlar olan kitlesel göçlerde faydalanılan bir uygulama olmasıyla birlikte, bu tür büyük sığınma olaylarıyla baş edilmediği zamanlarda kullanılacak olan ve normal sığınma şartlarına ters düşmeyecek bir mekanizmadır (Fitzpatrick, 2000).

Geçici koruma kapsamına girebilecek olan sığınmacılar bu statüyü elde etmek için; kitlesel olarak ülkelerinden ayrılmaya zorlanmaları, ayrıldıkları ülkeye geri dönememeleri ve hemen korumaya ihtiyaç duymaları gerekmektedir. 6458 sayılı kanunda genel özellikleri belirlenen geçici koruma statüsü, yapılan yeni bir düzenleme ile yasada da belirtildiği gibi ayrıntılı olarak 20 Ekim 2014'te "Geçici Koruma Yönetmeliği" adı altında yayınlanmıştır. Bu yönetmelik aynı zamanda Türkiye'de yaşayan Suriyeli sığınmacıların hukuki statülerini, haklarını ve sorumluluklarını da açık şekilde belirlemiştir (Kaya; Yılmaz Eren, 2015: 47-48).

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 91. maddesinde verilen **Geçici Koruma** ile ilgili tanım şu şekildedir;

(1) Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir.

(2) Bu kişilerin Türkiye'ye kabulü, Türkiye'de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye'den çıkışlarında yapılacak işlemler, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirlerle ulusal ve uluslararası kurum ve

kuruluşlar arasındaki iş birliği ve koordinasyon, merkez ve taşrada görev alacak kurum ve kuruluşların görev ve yetkilerinin belirlenmesi, Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir (YUKK, 2013: 12047).

Henüz yeni bir kavram olan geçici koruma, uluslararası mevzuatta statüden kaynaklanan hak ve sorumlulukların oldukça belirsiz olmasından dolayı, devamlı ve kitlesel göçlerle karşı karşıya kalan ülkeler bu statüyü sıklıkla kullanmaktadır (Kaya; Yılmaz Eren, 2015: 33-34). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamında belirtilen bireysel statülerin yanında, olağanın dışında oluşan hal ve tehlikeler sonucunda bireysel statülerin uygulamada yetersiz kaldığı büyük bir sığınma talebiyle karşı karşıya kalınması durumunda bu sığınmacılara ülkeye girişte “Geçici Koruma Statüsü” verilmektedir. Suriye’de yaşanan iç savaş sonucu Suriye vatandaşı olsun veya olmasın Türkiye’ye sığınan sığınmacılar bu statü kapsamında ele alınmaktadır. Türkiye’de bulunan Suriyeli sığınmacıların hukuksal hak ve sorumluluklarını daha iyi kavrayabilmek için uluslararası korumada yeni olan bu statüyü ortaya çıkaran nedenler araştırılmakta, bu statünün kişilere ve devletlere yüklediği sorumluluklar tartışılmakta ve Türkiye’deki son durumu ortaya çıkarılmaktadır (Düzgaya, 2016: 27). Ancak Geçici koruma statüsü ile Türkiye’ye sığınan Suriyelilerin Türkiye’de kalıcılığı ile ilgili tartışmalar her geçen gün artmaya devam etmektedir. AB’nin geçici koruma yönetmeliğinde belirlediği 2 yıllık azami süre, Türk yönetmeliğinde belirlenmemiştir. Geçici koruma yönetmeliği kapsamında Suriye vatandaşları iç savaş ve kendilerine karşı olan tehditler devam ettiği sürece Türkiye’de kalmaya devam etme hakkına sahiptirler (Orhan; Gündoğar, 2015: 13). Türkiye’deki geçici koruma statüsünün özellikleri ve faydaları 20 Ekim 2014’te genişletilmiş ve daha açık şekilde ifade edilmesini sağlamıştır. Oluşturulan geçici sağlık, eğitim ve işgücü piyasalarına ulaşım sistemleri ve yapılan insani yardımlar, sosyal yardımlar ve benzeri diğer hizmetler geçici koruma adı altında daha da güçlendirildi. Göçlerin artması sonucu Suriyeli sığınmacılar mevcut biyometrik verilerle ve Adres Kayıt Sistemi altında parmak izi, resim ve diğer biyometrik ölçümlerle kayıt altına alınmaya başlandı. Bu kayıtlar sonucu Suriyeli sığınmacılar için oluşturulan geçici kimlikler Türkiye’de kalma hakkı verse bile, vatandaşlık için başvuruda bulunulmasına da izin vermemektedir (İçduygu; Millet, 2016).

Göçler İdaresi Genel Müdürlüğü ise yayınladığı 2016 Göç Raporu (2017)’nin geçici korumanın oluşumu, kapsamı ve sonucuyla ilgili açıklamaları ise şöyledir; bireysel

uluslararası koruma taleplerinin mümkün olmadığı durumlarda, gerçekleşen kitlesel göçlerde Bakanlar Kurulu ile yönetilen acil ve geçici bir koruma statüsüdür. Uluslararası ölçekte; din, mezhep, ırk ayrımına bakmaksızın açık kapı politikası, geri göndermeme ilkesi ve temel ihtiyaçların karşılanması şeklinde üç önemli kriteri mevcuttur. Geçici koruma için şeffaf ve katılımcı bir yol izlenerek oluşturulan yönetmelik taslağı, 53 kamu kurum ve kuruluşlarının fikirlerine sunulmuştur. Bu yönetmelik ile 6458 sayılı kanunla ilk defa hukuk çerçevesine katılan geçici korumayla ilgili uluslararası standartlara da uygun geniş kapsamlı bir ikincil mevzuat oluşturulması amaçlanmıştır. Suriyelileri de içerisine alan “Geçici Koruma Yönetmeliği” 22 Ekim 2014 tarihli 20153 sayılı Resmi Gazete ile birlikte yürürlükte kendine yer bulmuştur. Yönetmelik ile geçici koruma statüsü kapsamına alınacak kişilerin hakları ve sorumlulukları, kayıt altına alınma süreçleri, ülkede kalışlarıyla ilgili kriterleri, haklarıyla ilgili kısıtlamaları gibi konularda düzenlemeler yapılmıştır. Bu yönetmelik özellikle Suriyeli sığınmacıların durumlarını belirlemek için önem taşımaktadır. Yönetmelik içerisinde değerlendirmeye alınan kişilere sağlık, iş, sosyal yardım ve hizmetler, tercümanlık ve bunun gibi hizmetler bulundukları illerdeki imkânlar içerisinde verilmeye çalışılmaktadır(2016 Türkiye Göç Raporu, 2017).

Geçici korumanın temel üç ilkesinden bir tanesi “**Geri Göndermeme Yasağı**” aynı zamanda geçici koruma statüsünün yanında diğer uluslararası statülerde de kullanılmaktadır.

Avrupa kıtasında göç literatüründe “Refoulement” terimi ülkeye yasal olmayan yollardan giren ya da gerekli belgeleri bulundurmamaları için başvurusu kabul edilmemiş kişilerin ülke sınırları dışına çıkartılmasını ifade eder. Ancak bu terim ülkeden sürme ya da sınır dışı etmekten farklı anlamda kullanılmakta ya da bu anlamlara dayanak olduğu algılanmamaktadır. Birinci Dünya Savaşı’na kadar bu terim farklı sebeplerle ilişkilendirilerek uygulamaları yaşanmış, ancak bu süreçten sonra sığınmacıları geri gönderilmemesine ilişkin bir terimin uygulamalarda kullanılmaya başlandığı fark edilmiştir (Goodwin-Gill, 1989: 69-70). Geri göndermeme, günümüz insan hakları hukukunda işkence, kötü muamele, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve diğer tehditler dikkate alınarak bir prensip olarak onaylanmaktadır. Her olayda bu prensibin uygulanıp uygulanmayacağı somut olayın özelliklerine bağlı olarak belirlenmelidir (Kaya; Yılmaz Eren, 2015: 57).

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun 4. maddesinde verilen Geri Göndermeme Yasağı ilgili tanım şu şekildedir;

“Bu kanun kapsamındaki hiç kimse, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulacağı veya ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatının veya hürriyetinin tehdit altında bulunacağı bir yere gönderilemez” (YUKK, 2013: 12021).

Geri göndermeme ilkesinden farklı olarak, ülkeler belirli durumlarda farklı nedenlerden veya gereksinimlerden dolayı ülkesinde bulundurdıkları sığınmacıları geldiği veya başka bir ülkeye göndermektedirler. Bu göçlerin karşılığı olarak kullanılan **Geri Gönderme** terimini Göçler İdaresi Genel Müdürlüğü’nün yayınladığı Göç Terimleri Sözlüğü şöyle ifade etmektedir;

Bir Devletin, bir kişiyi, hayatı veya özgürlüğünün tehdit altında olacağı veya ırkı, dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi görüşü yüzünden zulüm görebileceği veya işkence riskiyle karşı karşıya kalacağı başka bir Devletin topraklarına herhangi bir şekilde geri göndermesi. “Refulman”, sınırdışı etme, zorla sınır dışı etme, iade etme, sınırda reddetme, ülke toprakları dışında durdurma ve fiziksel dönüş dâhil olmak üzere, kişinin bir Devlete geri dönmesiyle sonuçlanan herhangi bir eylemi kapsamaktadır (Göç Terimleri Sözlüğü, 2009: 20).

Türkiye’de Geri gönderme ile ilgili süreçleri takip eden ve uygulayan kurum olan, **Geri Gönderme Merkezleri** ile ilgili tanımı ve görevlerini Göçler İdaresi Genel Müdürlüğü şöyle ifade etmektedir;

İdari gözlem altına alınan yabancıların barındırılmaları ve kontrol altında tutulmaları amacıyla kurulan ve doğrudan işletilen veya kamu kurum ve kuruluşlarıyla, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yapılarak işletirilen merkezleri ifade eder. Adana, Antalya, Aydın, Bursa, Çanakkale (Ayvacık), Edirne, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kırıkkale, Kırklareli, Tekirdağ, Van illerimizde Geri Gönderme Merkezleri bulunmaktadır.

- (1) İdari gözetime alınan yabancılar, geri gönderme merkezlerinde tutulurlar.
- (2) Geri gönderme merkezleri Bakanlıklar tarafından işletilir. Bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları, Türkiye Kızılay Derneği

veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yaparak bu merkezleri işletebilir

- (3) Geri Gönder Merkezlerinin kurulması, yönetimi, işletilmesi, devri, denetimi ve sınır dışı edilmek amacıyla idari gözetimde bulunan yabancıların geri gönderme merkezlerine nakil işlemleriyle ilgili usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir (Göçler İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018).

Geçici koruma statüsü ile Türkiye'ye giriş yapan Suriyeli sığınmacılar Suriye'de yaşanan iç savaşın belirsizliği ve bu gerekçeye dayanan geri göndermeme ilkesi ile Türkiye'de ne kadar süre kalacakları belirsizdir. Türkiye Cumhuriyeti Suriyeli sığınmacılar için ülkenin özellikle Suriye ile sınır noktalarında **Geçici Barınma Merkezleri** açmıştır. 2016 Türkiye Göç Raporu (2017: 20)'nun açıklamasında geçici barınma merkezleri; Geçici koruma statüsündeki sığınmacıların toplu olarak barınma ve yaşlerinin sağlanması için kurulan merkezler olarak tanımlanmaktadır.

Kurulan geçici barınma merkezlerinin kuruluş süreçleri, özellikleri ve verdikleri hizmetlere baktığımızda; Geçici barınma merkezlerinin kurulacağı bölgelere zemin etüdü, altyapı çalışmaları yapıldıktan sonra kurulacak alanlar için elektrik, su ve kanalizasyonun en iyi kullanılacağı bölgeler seçilmiştir. Barınma yerleri yerleşime uygun, sosyal tesislere yakın, güven ve huzur hissi veren, hizmetlerden etkili yararlanılacak yerlere kurulmuştur. Barınma merkezleri bütün kullanım alanları da içerisinde olmak üzere kişi başına en az 45 m² düşecek şekilde tasarlanmıştır. Yerleşkedeki çadır/konteyner arasında 2 metre, çadır/konteyner kümeleri arasında 6 metre yangın önleyici boşluklar bırakılmış ve olası yangınlarda itfaiye teşkilatı planlanmıştır. Gerekli tüm hizmet binaları kolayca ulaşılabilir yakınlıkta kurulmuştur. 3000 m² büyüklüğünde otopark ve 6 ile 15 metre genişliğinde yollar yapılmıştır. İbadet için kadın ve erkeklere farklı olarak 400'er m² alan ayrılmıştır. İnsanların günlük içmesi için kişi başına en az 3 litre su, yemek ve günlük ihtiyaçlarda kullanabileceği kişi başına 50 litre temiz su kolayca ulaşılabilir yerlerde sağlanmıştır. Barınma merkezlerinde bilgisayar, yabancı dil, el sanatları, halı dokuma, kuaförlük, dikiş-nakış, gibi kurlar ve spor faaliyetleri sağlanmış ve bu faaliyetler için 10.000 m² alan oluşturulmuştur. Barınan kişilerin kendi ülkelerinin sistemine göre anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise gibi alanlara 2.000 m² alan ayrılmıştır. Her mahallede ayrı ayrı çocuk oyun alanları, ihtiyaçlar için çarşılar oluşturulmuştur. 10 ilde Geçici Barınma Merkezleri bulunmakta ve bu barınma

merkezlerindeki çadır, betonarme ve konteynerlerden oluşan toplam 58.997 barınma yerleri ile 227.947 Suriyeli sığınmacıya ve toplamda 234.900 kişiye hizmet vermektedir (AFAD, 2017).

Tablo 2.1. Türkiye’de bulunan Geçici Barınma Merkezleri

Şehir	Geçici Barınma Merkezi	Barınma Tipi	GBM Mevcudu	Toplam Sayı
Hatay	Altınözü Konteynerkenti	2056 Konteyner	8288 Suriyeli	17814
	Yayladağ Kont.	776 Kontener	3667 Suriyeli	
	Apaydın Kont.	1181 Kont.	5048 Suriyeli	
	Güveççi Çadırkent	824 Çadır	811 Suriyeli	
Gaziantep	Islahiye Çadırkent	1562 Çadır	6220 Suriyeli	24451
	Karkamış Çadırkent	1632 Çadır	5436 Suriyeli	
	Nizip 1 Çadırkent	1873 Çadır	8926 Suriyeli	
	Nizip 2 Kont.	908 Konteyner	3869 Suriyeli	
Şanlıurfa	Ceylanpınar Çadırkent	5032 Çadır	19754 Suriyeli	79586
	Akçakale Çadırkent	6245 Çadır	24337 Suriyeli	
	Harran Kont.	2070 Konteyner	11383 Suriyeli	
	Suruç Çadırkent	7094 Çadır	24112 Suriyeli	
Kilis	Öncüpınar Kont.	3253 Konteyner	12150 Suriyeli	26502
	Elbeyli Beşiriye Kont.	3592 Konteyner	14352 Suriyeli	
Osmaniye	Cevdetiye Kont.	3358 Konteyner	14204 Suriyeli	15242
	Düziçi Kont.	750 Konteyner	1038 Suriyeli	
Adıyaman	Merkez Çadırkent	2305 Çadır	8947 Suriyeli	8947
Adana	Sarıçam Kont.	6136 Konteyner	26180 Suriyeli	26180
Malatya	Beydağı Kont.	1977 Konteyner	9479 Suriyeli	9479
Mardin	Midyat Çadırkent	1335 Çadır	2503 Suriyeli	4117
			1614 Iraklı	
Kahramanmaraş	Merkez Kont.	5006 Konteyner	17243 Suriyeli	22582
			5339 Iraklı	
TOPLAM 10 Şehir	21 Barınma Merkezi 58,997 Çadır ve kont.	%43,7 Çadır %56,3 Konteyner	Suriyeli 227,947 Iraklı 6,953	234,900

Kaynak: AFAD, 2017

Tablo 2.1’de görüldüğü gibi geçici koruma statüsü altındaki Suriyeli sığınmacıların günümüzde yaklaşık %6,7’si geçici barınma merkezlerinde kalmayı tercih etmekte diğerleri ise farklı şehirlerde yaşamlarını devam ettirmektedirler. Bu durum Türkiye’de bir entegrasyon sorununa yol açmaktadır. **Entegrasyon** terimi Karasu (2016: 998) tarafından; günlük gereksinimler olan iş, barınma, sağlık, eğitim, dil ve politik alanlarında katılım, farklı etnik ya da dini kimlikler arasında etkileşimle birlikte cinsiyet, yaş, etnik ayrımı içerisinde barındıran, zaman ve sabır gerektiren çok yönlü politik bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Göç Terimleri Sözlüğü entegrasyonu, göçmenleri birey ya da grup olarak toplumun bir bölümü olarak kabul ettiği süreç olarak tanımlamakta ve sadece tek bir tarafın sorumluluğunda olan bir süreç olmadığını ifade etmektedir. Hem göçmenler hem de göç alan

lkeler, ülkelerin kurumları ve toplumu entegrasyondan sorumludur (Gç Terimleri Szlg, 2009: 17).

Başka bir ifade ile entegrasyon terimi uyum olarak incelenirse, iki farklı kültüre ait insanlar arasında görülen belirli uyumsuzlukların en az düzeye düşürülmesinin nasıl olabileceğinin tartışılması ve kimlerin neylere, ne kadar, niçin uyması gerektiğinin belirlenmesidir (zdemir, 1988: 21). Entegrasyon sürecinde iyi örneklerin örnek olarak alınması önem taşıtmaktadır (Yılmaz, 2016: 309). Yani entegrasyon bir dönüştürmeden ya da bütünleşmeden çok toplumu oluşturan farklı grupların uyumundan bahsetmektedir. Göç eden kişinin kendi gelenek, yaşayış biçimi ve yargılarından tamamen kopmadan, yerleştiğı yerdeki topluma anlamlı katkılar sağladığı süreci ifade etmektedir. Asimilasyon ya da bütünleşme içinde erimeden çok, eklemlemede olduğu gibi parçaların oluşturduğu bir bütünden söz edilmektedir (Karasu, 2016: 998).

3.3. Literatür zeti

Suriye’de yaşanan iç savaş sonrası Türkiye’ye göç eden ve burada yaşayan Suriyeli sığınmacılarla ilgili genel bilgilere ve istatistiki verilere ulaşmak mümkündür. Ancak Suriyeli sığınmacıların Türkiye’de devam ettirdikleri gç hareketlerini ve sonrasında yerleştikleri birçok il, ilçe ve köylerdeki mekânsal ve sosyo-ekonomik etkilerini, ilişkilerini ortaya çıkarmaya ihtiyaç vardır. Yaşanılan süreçte Türkiye’de bu konular üzerine çalışılmış alanlar daha çok sınırlardaki, gç gzerghlarındaki ve gelişmiş bölgelerdeki il, ilçe ve köylerde olup oldukça az ve yetersizlerdir. Ayrıca çalışmanın yapıldığı alan olan Çanakale Ayvacık ilçesinde buna benzer çalışmalara rastlanılmamakla birlikte Türkiye’de yapılmış bazı çalışmalar şunlardır;

Ynten Balaban; Akman (2017), *Geçici Koruma Statüsünde Bulunan Suriyelilerin Günlük Yaşama Uyumu: Samsun zerine Bir Değerlendirme* adlı yayınında, Suriyeli sığınmacıların Türkiye’deki sayıları, durumları ve ihtiyaçları hakkında genel bilgiler verilmiş ve Samsunda yaşayan Suriyeli sığınmacıların kente olumsuz etkisinin öncelikle uyum sorunlarıyla aşılacağını ve uyum sorunlarının nasıl aşılacağı ortaya konulmuştur.

Apak (2014), *Suriyeli Göçmenlerin Uyumu ve Gelecek Beklentileri: Mardin rneği* adlı yüksek lisans tezinde, 2011 yılından sonra Mardin’e gelen Suriyeli sığınmacıların genel görünümleri ve özellikleri hakkında bilgiler verilmiştir. Yapılan anketler ve diğer toplanan

verilerle Mardin iline özel yaşadıkları uyum süreçleri ve gelecek beklentileri hakkında ortaya çıkan bulgular değerlendirilmiştir.

Sandal; Hançerkıran; Tıraş (2016), *Türkiye’deki Suriyeli Mülteciler ve Gaziantep İline Yansımaları* adlı makalede, Türkiye’de yaşayan Suriyeli sığınmacıların yoğun yaşadıkları illerdeki nüfus ve kamp faaliyetleri Gaziantep ile kıyaslanarak gösterilmiştir. Aynı zamanda Suriyeli sığınmacıların sayısı ve burada yaşayan Suriyeli sığınmacıların sağlık, eğitim, mesleki ve sosyal hayatları hakkında bilgiler verilmiştir. Türkiye’ye yapılan Suriyeli göçleri ve bu göçlerin Suriye’ye coğrafi yakınlığı itibarıyla Gaziantep iline etkileri ve alınması gereken önlemler anlatılmıştır.

Harunoğulları; Cengiz (2015), *Suriyeli Göçmenlerin Mekânsal Analizi: Hatay (Antakya) Örneği* adlı makalesinde, Hatay’da kamp dışında yaşayan Suriyeli sığınmacıların mekân seçimleri, mekânları kullanımları, mekânsal algıları tespit edilmeye çalışılmış ve bu süreçte yaşadıkları uyum süreçleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Çalışma sonunda mekân kullanımları sosyo-ekonomik durumlarına göre değişen Suriyeli sığınmacılar, daha çok ekonomik geliri düşük alanlarda yaşadıkları sonucuna varılmıştır. Yerli halkın ön yargılı olması, karşılıklı komşuluk ilişkilerinin zayıf olması ve Suriyeli sığınmacıların Türkçe bilmemesi yaşanan en önemli uyum sorunları olarak belirlenmiştir.

Kahraman; Kaya Nizam (2016), *Mültecilik Hallerini Mekân Üzerinde Okumak: Gaziantep Örneğinde Türkiyelilerin Gözünden Suriyeli Kent Mültecileri* adlı makalede, Günümüzde mültecilerin mekânsal olarak kentlerde yaşaması ve Türkiye’de genel olarak kentlerde Suriyeli mültecilerin yaşamasıyla en büyük örneği teşkil eden kitle olmaları sebebiyle Suriyeli sığınmacılar tercih edilmişlerdir. Suriyeli sığınmacıların mekânsal yerleşimlerini ve kentlerle ilgili bağlantılarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu çalışmada Gaziantep Şahinbey ilçesi İstiklal mahallesinde yerli yoksul ailelerin gözünden yoksul Suriyeli sığınmacıların gelecek kaygıları araştırılmıştır.

Kaypak; Bimay (2016) *Suriye Savaşı Nedeniyle Yaşanan Göçün Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri: Batman Örneği* adlı makalede, Türkiye’de Batman şehrine yaşanan Suriyeli sığınmacı göçlerinin sosyal, ekonomik ve kültürel etkileri şehre uyum sürecinde incelenmeye çalışılmıştır. Çalışma sonunda uyum sürecinde yaşanan olumlu ve olumsuz durumlar ortaya koyulmuş ve uyum sorunlarıyla ilgili öneriler sunulmuştur.

Doğan; Karakuyu (2016), *Suriyeli Göçmenlerin Sosyoekonomik ve Sosyokültürel Özelliklerinin Analizi: İstanbul Beyoğlu Örneği* adlı makalede, Suriyeli sığınmacıların

İstanbul'da en çok yaşadıkları yerlerden biri Beyoğlu ilçesi olması sebebiyle bu alanda Suriyeli sığınmacıların ekonomik ve kültürel sorunları araştırılmıştır. Araştırma sonucundaki bulgular Türkiye genelinde yorumlanmış ve öneriler sunulmuştur.

Arslan; Bozgeyik; Alancioğlu (2017), *Göçün Ekonomik ve Toplumsal Yansımaları: Gaziantep'teki Suriyeli Göçmenler Örneği* adlı makalede, genel olarak Türkiye, çalışma sahası olarak da Gaziantep şehrinde bulunan Suriyeli sığınmacıların ekonomik ve toplumsal etkileri analiz edilmiştir. Toplumsal sorunlar ayrı ayrı ele alınmış ve ekonomik olarak da hem olumlu hem de olumsuz yanları ortaya konulmuştur.

Akşit; Bozok; Bozok (2015), *Zorunlu Göç, Zorunlu Karşılaşmalar: Hisar Köyü, Nevşehir'deki Suriyeli Göçmenler Örneği* adlı yayında, Suriye'deki savaş sonucu yaşanan zorunlu göçle Nevşehir'in Hisar köyüne göç eden Suriyeli sığınmacıların yerli halkla kurulan ilişkileri, köy içindeki sosyal konumları ve köydeki işgücüne etkileri değerlendirilmiştir. Hem yerli halk hem de Suriyeli sığınmacılar için bakılınca iki taraf arasında genel olarak bir belirsizlik ilişkisi devam ettiği sonucuna varılmıştır.

Karasu (2016), *Şanlıurfa'da Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Kentle Uyum Sorunu* adlı makalede, Suriye ile en uzun sınırı olan Şanlıurfa kentinde bulunan Suriyeli sığınmacılar ve yerli halk arasında yaşanan uyum sorunları karşılıklı araştırılarak inceleme konusu olmuştur. Şanlıurfa'da yaşayan Suriyeli sığınmacıların uyumlarıyla ilgili araştırmanın bulguları yorumlanmış ve Türkiye genelinde bir değerlendirme yapılmıştır.

Eyinc (2015), *Tasarım Yoluyla Mülteci Barınma Sorununun Yönetimi: İzmir'deki Suriyeli Mülteciler Örneği* adlı yüksek lisans tezinde, yapılan araştırmada zorunlu göçün etkisine değinilerek İzmir kentine göç etmiş Suriyeli sığınmacıların yerleştikleri yerlerdeki uyum süreçleri ve buna bağlı sıkıntıları yaşadıkları en büyük sorun olarak belirlenmiştir. İzmir'de yaşayan Suriyeli sığınmacıların daha uygun bir yerleşkede yaşaması için bir mekân tasarlanması öngörülmüş ve bu çalışma için mimar, şehir plancılarına örnek olabilecek öngörüler getirilmiştir.

Döner (2016), *Suriyeli Göçmenlerle Yaşanan Sorunlar Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Hatay İli Örneği* adlı yüksek lisans tezinde, Hatay'da yaşayan Suriyeli sığınmacıların genel durumları hakkında bilgiler verilmiş ve Suriyeli sığınmacılarla yerli halk arasında iki tarafında farklı etkilendiği temel sorunlar ve bu sorunların etkileri ortaya koyulmuştur. En son kısımda bu sürecin olumlu işlemesi için önerilerde bulunulmuştur.

Kaya (2016), *Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Sorunları: Nizip Örneği* adlı yüksek lisans tezinde, Türkiye’ye göç etmiş Suriyeli sığınmacıların genel durumları ortaya koyularak, Gaziantep’in Nizip ilçesinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların sosyo-demografik özellikleri ortaya çıkartılmaya çalışılmış ve yaşadıkları sorunlar alan araştırması yardımıyla ortaya koyulmuştur.

Akay Ertürk (2016), *Tarımsal Faaliyetlerde Çalışan Suriyeli Sığınmacılar: Altınözü (Hatay) Örneği* adlı makalede, Suriye’deki iç savaştan itibaren Hatay’a gelerek zeytin yetiştiriciliğinde çalışan Suriyeli sığınmacıların tarım alanında özellikle zeytin yetiştiriciliğinde ekonomiye etkileri Altınözü ilçesi örneğiyle değerlendirilmiştir. Altınözü’nde tarımsal işgücü boşluğunu doldurduğu görülen Suriyeli sığınmacıların kayıt dışı çalışmalarının önlenmesi ve çalıştığı alanlarda haklarının korunması için hukuki bir düzenleme getirilmesi gerektiği ve benzer akademik çalışmaların Suriyeli sığınmacıların yoğun yaşadığı yerlerde yapılmasının gerekliliği anlatılmıştır.

Yılmaz (2013), *Türkiye’de Suriyeli Mülteciler –İstanbul Örneği- Tespitler, İhtiyaçlar ve Öneriler* adlı yayında, Suriye iç savaşından sonra İstanbul’da yaşayan Suriyeli sığınmacıların günlük yaşamları, yaşadıkları zorlukları ve gereksinimleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Ortaya çıkarılan bulgularla İstanbul’da yaşayan Suriyeli sığınmacıların daha iyi anlaşılması ve bu konuda destek verecek sivil toplum örgütlerine, kamu kuruluşlarına bilgi sağlamak amaçlanmıştır. Son olarak da bu konularda uygulanması gerekenler hakkında öneriler sunulmuştur.

Cengiz (2015), *Zorunlu Göçün Mekânsal Etkileri ve Yerel Halkın Algısı; Kilis Örneği* adlı makalede, Suriye’de meydana gelen siyasi ve toplumsal kriz sonucu Kilise gelen Suriyeli göçlerinin Kilis’in mekânsal yapısını nasıl etkilediği ve ne boyutta değiştirdiği üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yerli halkın bu göçleri tepkilere ve Suriyeli sığınmacıların Kilis’e sosyo-ekonomik kültürel etkileri ortaya koyulmuştur.

Türkiye’de Suriyeli sığınmacılarla ilgili araştırmalarda onları daha iyi tanımak, onlarla ilgili sorunları çözmek, onların etkilerini belirlemek gibi literatürdeki boşlukları doldurmak için yapılan çalışmalara baktığımızda öncelikle Suriyelilerin Türkiye’deki statülerini belirleyerek ortak ve doğru terim kullanılmalıdır. Türkiye’de Suriyeli sığınmacılarla ilgili yapılmış çalışmalarda mülteci, göçmen, sığınmacı gibi terimler kullanılmıştır. Hatta bazı çalışmaların içinde belli kısımlarında mülteci belli kısımlarda sığınmacı belli kısımlarda da göçmen kelimeleri kullanılmıştır. Suriyeli sığınmacıları

açıklamak, anlamak ve belirlemek gibi amaçlarla yapılan çalışmalarda öncelikle Türkiye'deki statülerini bilmek ve ona göre terimler kullanmak daha sağlıklı ve amaca uygun araştırmalar ortaya çıkaracaktır.

Mülteci kavramı Türkiye'nin coğrafi kısıtlamaları sonucu; Avrupa'da oluşan olaylar sonucu Türkiye'den koruma isteyen din, dili, ırkı, bağlı olduğu sosyal grubu veya siyasi düşüncesinden dolayı kötü muamele görmekten ve can güvenliğinden tehlike duyan ülkesinin korumasından yararlanmak istemeyen veya yararlanamayan bu yüzden ülkesinden ayrılan, geri dönemeyen veya dönmeyen kişidir (Akçabay, 2015: 129). Sığınmacı mülteci ile aynı durumda olan fakat gittiği ülkede hukuki kalıcı bir statüsü olmayan kişilerdir. Göçmen aslen zulme uğrayarak haklı sebeplerden kaçmak için değil ekonomik nedenlerden dolayı farklı bir ülkeye göç etmiş kişiye denir (Kaya; Yılmaz Eren, 2015: 17).

Mülteci ülkesinden zorla ayrılmak zorunda kalmış ve uluslararası hakları hukuki koruma altında olan kişileri kapsar. Sığınmacı ise mülteci gibi ülkesinden haklı sebeplerden dolayı göç etmek zorunda kalmış fakat gittikleri ülkede hakları ve statüleri henüz belirlenmeyen kişileri kapsar. Sığınmacılar bulundukları ülkede henüz tam bir statüsü olmayan ve mülteci olarak koruma statüsünü almayı bekleyen, üçüncü bir ülkeye yerleştirilmeyi bekleyen veya da yaşadıkları ülkede kendilerine özel çıkarılan geçici statülere sahip kişilerdir. Göçmen mülteci gibi ülkesini terk etmek zorunda kalmayıp aksine daha çok ekonomik veya başka nedenlerle ülkesinden gönüllü olarak göç eden kişilerdir.

BMMYK'ın yaptığı 1951 Cenevre Sözleşmesi ile mültecilerin hukuki statüsü belirlenmiş ve bazı coğrafi sınırlılıklar koyulmuştur. 1967 Protokolü'nde mülteci hukuku statüsü aynen kabul edilmiş ancak coğrafi sınırlılıklar kaldırılmıştır. Türkiye'nin de dahil olduğu bazı ülkeler koydukları coğrafi sınırlılıkları kaldırmamışlardır. Türkiye koyduğu coğrafi sınırlılık ile sadece Avrupa'da oluşan olaylar sonucu koruma talebinde bulunan kişiler mülteci olarak kabul etmiştir. Bu durumda Türkiye'de yaşayan Suriyeliler Avrupa'da dışından geldikleri için mülteci statüsü elde edememişlerdir. Aynı zamanda ülkelerini gönüllü olarak terk etmedikleri için göçmen statüsü içerisinde de değildirler. Suriyeliler hem geldikleri coğrafi konum ve hem de korunmak amacıyla zorunlu olarak yaptıkları göç sonucu sığınmacı statüsünde bulunmaktadırlar. Türkiye'de bulunan Suriyeli sığınmacıların hukuki durumları 11.04.2013 tarihinde yayınlanan 6358 sayılı Yabancı ve Uluslararası Koruma Kanunu ile belirlenmiş olan Geçici Koruma Statüsü adı altında korunmuştur. Aynı zamanda bu kanunda Sığınmacı kelimesi yerine Şartlı Mülteci kelimesi kullanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'YE SURİYELİ SİĞINMACI GÖÇLERİ VE SONRASINDAKİ GELİŞMELER

3.1. 2011 Yılı İtibariyle Türkiye'ye Sığınmacı Göçleri, Yaşanan Gelişmeler ve Türkiye'ye Etkileri

15 Mart 2011 tarihinde Suriye'de Arap Baharı olarak tanımlanan gösteriler ile başlayan Suriye Krizi, Nisan 2011'de meydana gelen çatışma ortamı ile birlikte yerini iç savaşa bırakmıştır. İç savaşın zamanla yayılması ve yaşattığı olumsuzluklar sonucu kendini risk altında hisseden, temel gereksinimlerini ve güvenliklerini karşılayamayacak hale gelen Suriyeliler çözümü ülkelerinden ayrılmakta görmüşlerdir. Suriye'de yaşanan iç savaş sonrasında yaşanan kitlesel göçler, dünyanın şimdiye kadar gördüğü en büyük insani krizlerinden birini ortaya çıkarmıştır. Bu kriz sonucu Nisan ayında Suriye'den Türkiye'ye sığınmacı göçleri başlamış ve 29 Nisan 2011'de ilk grup Türkiye'ye giriş yapmıştır (Tunç, 2015: 35-36). Suriye'de yaşanan çatışmalar ilk zamanlar hükümet güçleri ve rejim karşıtları arasında meydana gelirken, Mayıs 2013'den itibaren özellikle Türkiye'ye yakın bölgelerde çeşitli etnik ve dini inanç grupları arasında da görülmeye başlayan çatışmalar meydana gelmiştir. 21 Ağustos 2013 tarihindeki çatışmalarda kullanılan kimyasal silahlar sonrasında Suriye aleyhine askeri müdahale konusu önemli ölçüde tartışılmıştır. Hem Suriye'de yaşanan çatışmaların son durumu hem de askeri operasyonun bir seçenek olarak ortaya atılması, Suriye'den komşu ülkelere olan sığınma göçlerinin yeniden hızlanmasına sebep olmuştur. Türkiye, 1951 tarihli Uluslararası Cenevre Sözleşmesi'nde mültecilerin statüleriyle ilgili belirlediği coğrafi sınırlılıktan dolayı Suriyelileri mülteci olarak tanımayıp misafir olarak kabul etmiştir. Bu politika ile misafir konumundaki Suriyelilerin Türkiye üzerinden başka bir ülkeye gitmeleri engellenmiş ve Türkiye'ye gelenler sınır illerdeki kamplara yerleştirilmiştir. Suriyeli sığınmacılar ilk olarak Haziran 2011'de sınır illeri olan Hatay, Gaziantep, Kilis ve Şanlıurfa'da kurulmuş olan kamplara yerleştirilmiştir (İnsan Hakları Derneği, 2013). 6 Ekim 2011 tarihinden itibaren Suriyeli misafirler olarak kabul edilen Suriyeli sığınmacılar İçişleri Bakanlığı'nın 1994 Yönetmeliği'nin 10. Maddesi gereğince "Geçici Koruma Statüsü" kapsamına alınmışlardır. Bu statü değişikliği sonrası Suriyeli sığınmacıların durumuyla ilgili ilk hukuki düzenleme 30 Mart 2012 tarihli, 62 sayılı "Türkiye'ye Toplu Sığınma Amacıyla Gelen Suriye Arap Cumhuriyeti Vatandaşlarının ve

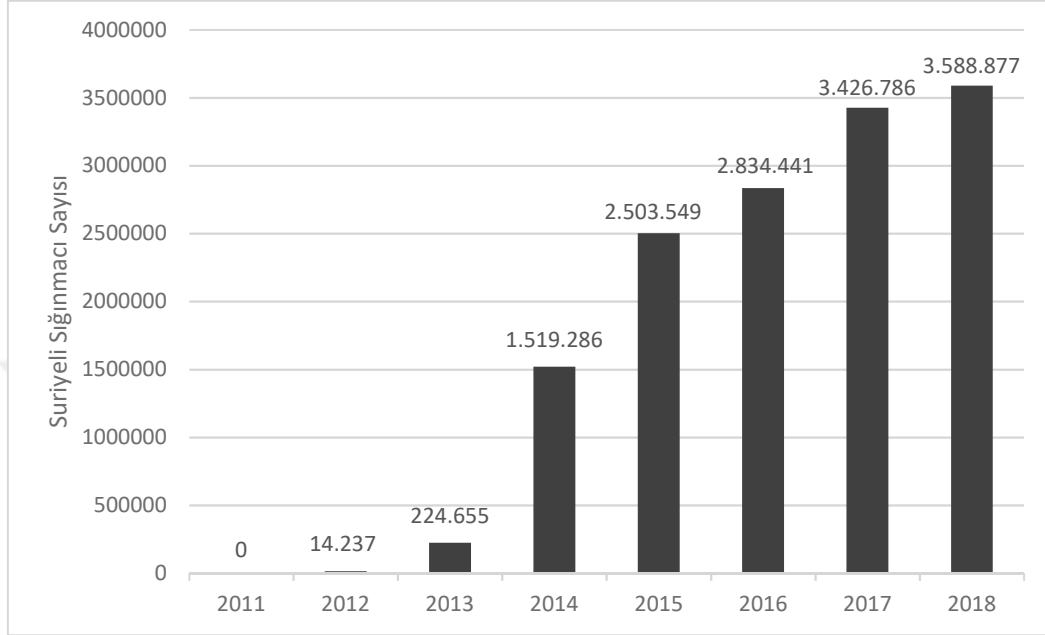
Suriye Arap Cumhuriyetinde İkamet Eden Vatansız Kişilerin Kabulüne ve Barındırılmasına İlişkin Yönerge” olmuştur. Bu yönerge ile aynı zamanda Suriyeli sığınmacıların geçici koruma statüsünde oldukları onaylanmıştır (Orhan, 2014: 11). Evrensel mülteci kriterleri incelendiğinde, mültecilerin ağırlıklı olarak farklı dil, kültür, yaşam şekline sahip oldukları, yaşam standartlarının düşük olduğu, sığınma talebinde bulunan kişiler içerisinde kadın ve çocuk oranının yüksek olduğu ve eğitim seviyelerinin yüksek olmadığı görülmüştür. Türkiye’de bulunan geçici koruma statüsü altındaki Suriyeli sığınmacılar taşıdıkları özellikleri itibariyle evrensel mülteci statüsü ile benzer özelliklere sahip oldukları görülmüştür (Tunç, 2015: 38). Ancak 20 Ekim 2014 tarihli 6458 sayılı kanunla yayınlanan Geçici Koruma Yönetmeliği’nde Türkiye’de bulunan Suriyeli sığınmacıların çoğu hukuki statüleri, hakları ve sorumlulukları genel özellikleriyle açık bir şekilde belirlenmiş ve yaşanan ikilemlerin çoğuna açıklık getirilmiştir.

Türkiye’ye sığınmış ve çadır kentlere yerleştirilmiş olan Suriyeli sığınmacıların barınma, gıda, sağlık, güvenlik, sosyal aktivite, eğitim, ibadet, tercümanlık, haberleşme, bankacılık ve diğer hizmetleri AFAD yönetiminde ilgili bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Kızılay’ı tarafından yapılmaktadır. Suriyeli sığınmacıların geçimlerini sağlamaları için ara ara maddi yardımlar yapılmakta, uygun şartlarda çalışmalarına ve para kazanmalarına olanak sağlanmaktadır. Aynı zamanda birçok Sivil Toplum Kuruluşu da Suriyeli sığınmacılar için yardım toplamaktadır (Çetin; Uzman, 2012: 13). Türkiye’deki Suriyeli sığınmacılar kamplarda ve kamp dışında yaşayanlar olarak iki ayrı başlıkta incelenmelidir. Kamplarda yaşayan Suriyeli sığınmacıların çoğunluğu, refah ve sosyal şartlar açısından kamp dışında yaşayanlara göre iyi durumdadırlar. Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı (AFAD) yönetiminde Türkiye bu kampların kurulması ve idaresi yönünden dünyaya örnek teşkil edecek bir çalışma gerçekleştirmektedir. Türkiye Nisan 2011- Kasım 2014 yılları arasında sığınmacılar için 4.5 milyar harcama yapmıştır (Orhan; Senyücel Gündoğar, 2015: 7-10).

Türkiye’ye göç eden Suriyeli sığınmacılar ilk yıllar sadece sınır illerinde ve bu illerdeki kamplarda ikamet etmişlerdir. Suriye’de iç savaşın uzaması ile kamp sayısı yetersiz kalmaya başlamış ve bazı Suriyeli sığınmacılar zamanla kamplar yerine sınır il, ilçe ve köylerinde tanıdık ve akraba yanında ya da kiraladıkları evlerde yaşamayı tercih etmişlerdir (Tunç, 2015: 36). Günümüzde kamp dışındaki Suriyeli sığınmacılar Türkiye’nin bütün illerine ve bu illere bağlı çoğu ilçe ve köylere dağılmışlardır. Suriyeli sığınmacılar

Türkiye’deki beklenti ve öncelikli hedeflerine ulaşmak için ülke içinde hala göç hareketlerini devam ettirmektedirler.

Şekil 3.1. Türkiye’deki Suriyeli sığınmacıların yıllara göre artışı

Kaynak: GİGM, 26.04.2018

Şekil 3.1’de görüldüğü gibi Türkiye’deki Suriyeli sığınmacılar Suriye’de devam eden iç savaş nedeniyle ülkelerine geri dönememekle birlikte Suriye’den halen Türkiye’ye göçler devam etmektedir. Suriyeli sığınmacıların sayıları her geçen yıl hem bu sebepten hem de yüksek doğum oranlarından dolayı büyük oranlarda artmaktadır. Türkiye’de 26.04.2018 tarihi itibarıyla 3.588.877 kayıtlı Suriyeli sığınmacı olduğu ve sayılarının hala arttığı görülmektedir. Ancak Türkiye’nin 1951 Cenevre Sözleşmesi’nde koyduğu coğrafi sınırlılıklardan dolayı hukuksal açıdan mülteci statüsü alamamaktadırlar. Mülteci statüsü elde etmek ve daha iyi yaşam standartlarına sahip olmak amacıyla başta Avrupa olmak üzere daha gelişmiş ülkelere ulaşmaya çalışan Suriyeli sığınmacılar, Türkiye’nin batı sınırındaki denizlerden ve karadan düzensiz göçlerle geçme girişiminde bulunmaktadır.

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi Suriyeli sığınmacıların Türkiye üzerinden Avrupa’ya öncelikli gittikleri ülke Almanya olmuştur. Almanya dışında sadece Hollanda, Fransa ve Finlandiya’ya Türkiye üzerinden 1000’den fazla Suriyeli sığınmacı gitmiştir. Günümüzde hem AB hem de Türkiye sınırlarda aldığı yoğun güvenlik tedbirleri sonucu düzensiz göçler asgari düzeye indirilmiştir. Türkiye üzerinden başka ülkelere Suriyeli sığınmacıların hukuki

Tablo. 3.1. Türkiye üzerinden Suriyeli Sığınmacıların gittikleri ülkeler ve sayıları

ÜLKE	TOPLAM	ÜLKE	TOPLAM
Almanya	4.829	Avusturya	213
Hollanda	2.609	Lüksemburg	206
Fransa	1.642	Portekiz	123
Finlandiya	1.002	Litvanya	84
Belçika	823	Hırvatistan	76
İsveç	742	Estonya	59
İspanya	429	Letonya	46
İtalya	332	Malta	17
GENEL TOPLAM	13.232	GENEL TOPLAM	11,522

Kaynak: GİGM, 26.04.2018

yolla gidememesi, kaçak geçişlerin neredeyse imkansız hale gelmesi, Suriye’de yaşanan iç savaşın ne zaman biteceğinin bilinmemesi sonucu belirsizlik daha da artmış ve süreç uzamıştır. Suriyeli sığınmacılar zamanla Türkiye’nin her iline dağılmışlar ve her geçen gün artan sayılarıyla günümüzde 3.588.877 kişiye ulaşarak yaşadığı yerlerde farklı entegrasyon sorunlarını da ortaya çıkarmışlardır.

Toplum içerisindeki bireyler birbirlerine bağımlı ve birbirleriyle ilişki içerisindeyler. Karşılıklı iletişim ve etkileşim hem bireyler hem de grup için son derece önemlidir. Bireyler ve sosyal gruplar için işbirliği, uyarlanma, özümseme, çatışma, karışıklık ve rekabet ilişkileri tasnif edilebilir. Aynı zamanda bu sosyal süreçler bağlayıcı ve bütünleştirici süreçler, ayırıcı ve düzeni bozucu süreçler olarak ikiye şekilde karşımıza çıkabilir. Bağlayıcı ve bütünleştirici süreçler; işbirliği, uyarlanma, özümseme olup insanları bir araya getiren ve bütünleşmeyi sağlayan etkili ilişkilerdir. Ayırıcı ve düzeni bozucu süreçler; ise çatışma, karışıklık, rekabet olup, bunlar insanların birbirinden uzaklaşmasına ve aralarındaki dayanışmanın daha da azalmasına neden olan ilişkilerdir. Bağlayıcı süreçler hak ve sevgiye dayalı sosyal erdemleri tanımlarken, ayırıcı süreçler eşitsizlik ve nefrete ilişkin sosyal kusurları tanımlamaktadır (Kaya, 2015: 270). Türkiye’de yaşayan Suriyeli sığınmacıların toplumsal etkilerine baktığımızda risk ve tehdit boyutları fırsatlardan daha fazla olduğu ortaya çıkmaktadır. Risk ve tehditler ise kendi içerisinde toplumsal, bireysel, kente yönelik, Suriyeli sığınmacılara yönelik gibi alt başlıklarda sıralanabilir (Tunç, 2015: 45).

Türkiye’deki Suriyeli sığınmacı konusu her şeyden önce bir sosyal uyum sorunudur. Yerli halkla Suriyeli sığınmacılar arasında yaşanan dil, kültür ve yaşam tarzı farklılıkları

yerli halkın tepkilerinin en önemli nedenidir. Aynı zamanda çok eşliliğin görülmesi, buna bağlı boşanmaların artması, kadın ve çocuk istismarlarının yaşanması, bazı şehirlerde etnik ve mezhepsel kutuplaşmaları ortaya çıkarması, çarpık yerleşmeler meydana getirmesi toplumsal etkiler arasında söylenebilir. Bu etkilerin sonucu olarak yaşlı ve genç Türk erkekleri genç Suriyeli kızlarla evlenmektedir. Suriyeli sığınmacılar düşük kira ödemek için kenar mahallelerde ve olumsuz şartlarda birkaç aile beraber yaşamayı tercih etmekte, bu durum gecekondulaşmayı teşvik etmektedir. Suriyeli sığınmacıların bulundukları olumsuz yaşam alanlarının bir diğer sosyal etkisi de çoğu yasadışı işlere bulaşmaya elverişli mekânlar olmasıdır. Genç erkekler uyuşturucu, kızlar ise fuhuş tehdidine maruz kalabilmektedir. Kamp dışında yaşayan Suriyeli sığınmacı çocuklarının çoğu eğitim hayatlarına devam etmemektedir. Okul eğitimi almak yerine ailelerinin de teşvik ettiği çocuk işçiliği büyük bir toplumsal sıkıntılardandır. Özellikle bazı sınır illerde Suriyeli sığınmacı sayısının fazla olması demografik olarak büyük oranda değişim yaratmakta ve bunun sonucunda güvensizlik ortamı oluşmaktadır. Örneğin Kilis yerel halkı kendi şehirlerinde azınlık durumuna düştükleri hissi içindedirler (Orhan; Senyücel Gündoğar, 2015: 17). Suriyeli sığınmacılarla yaşanan çeşitli toplumsal problemler şehirlerin gelişmişlik düzeyi, toplumların yapısı, Suriyeli sığınmacı sayısı ve bunun gibi birçok etkilere bağlı olarak değişmekte ya da problemlerin önem sıraları farklılaşmaktadır.

Ekonomide serbest piyasaya hakim olan Türkiye’de Suriyeli sığınmacıların yüksek maaşlı işler bulabilmeleri çok zor olduğunu söyleyebiliriz. Suriyeli sığınmacıların genel görünümüne baktığımız zaman devlet dairelerinde istihdam edilmeleri zor görünmektedir. Genel itibarıyla vasıfsız işgücünde çalışan Suriyeli sığınmacıların bu konuda en büyük sıkıntıları ise Türkiye’de de vasıfsız işgücünün fazla olmasıdır. Türkiye’deki vasıfsız işgücü zaten fazlayken, üstüne Suriyeli sığınmacılarınki de eklenince düşük olan işçi ücretlerinin daha da düşmesine neden olmakta ve bu durum iki tarafı da olumsuz etkilemektedir. Bu nedenden de anlaşılacağı gibi Suriyeli sığınmacıların Türkiye ekonomisine pek bir fayda sağlayamayacağı ve hatta aksine üretim şeklini ve işçi ücretlerini olumsuz etkilemeye devam edeceği görülmektedir. Aynı zamanda Suriyeli sığınmacıların çoğunun çalışma izni olmaması Türkiye’deki kayıt dışı ekonominin artmasına ve vergi gelirlerinin düşmesine de neden olmaktadır. Suriyeliler ev kirası gibi nedenlerle bulundukları şehirlerdeki insanlardan bir kısmının gelir seviyesinin artmasına sebep olurken, düşük gelirli büyük bir kitlenin ise alım gücünü düşürmektedir. Bu koşullar göz önünde bulundurulduğu zaman Suriyeli sığınmacıların insan kaynağı ve adaptasyon bakımından Türkiye ekonomisine entegre

edilmesi zor görülmektedir (Sönmez; Mete, 2015: 239-240). Yaşanılan bu entegrasyon sürecinin yanında Türkiye kamplardaki Suriyeli sığınmacıların bakımını karşılamasının yanında, kamp dışındaki sığınmacılara da birçok alanda yardımlar yapmakta ve büyük bir ekonomik yükümlülüğü taşımaya devam etmektedir. Ancak Suriyeli sığınmacıların Türkiye’deki sosyal ve ekonomik yaşama etkilerinin tamamen olumsuz olduğunu söylemek yanlıştır. Suriyeli sığınmacılar gelişmiş illerde ucuz ve yetenekli işgücü ile ekonomik hareketlilik yaratmaktadır (Orhan, 2014: 16). Yarattıkları ekonomik hareketlilikte Suriyeli sığınmacılar özellikle ülkelerinden getirdikleri yabancı sermayeleri yatırıma çevirmişler ve yabancı firmaların artmasını sağlamışlardır. Suriyeli sığınmacılar artık Türkiye’nin bir parçası ise yarattıkları olumsuz etkilerini azaltacak olumlu etkiler üzerinde durmak gerekmektedir (Boyraz, 2015: 58).

3.2 Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’deki Hareketlilikleri ve Dağılım Özellikleri

Suriye’deki iç savaşın yedi yıldır devam etmesi ve bu sürecin sonunun belli olmaması Türkiye’de yaşayan Suriyeli sığınmacıların geri dönüş umutlarını her geçen gün azaltmakta ve Türkiye’ye daha fazla yükümlülük oluşturmaktadır. Sürecin uzaması ve geri dönüş umutlarının azalması geçici olarak barınmak amacıyla yerleşilen kamplardan ayrılmaya neden olmaktadır. Suriyeli sığınmacılar Türkiye’de kalıcı olarak yaşamlarını sürdürebilecekleri yerleşim alanları bulmak amacıyla göç sürecini devam ettirmektedirler. Bu süreç içerisinde Türkiye’de şehirlerarasında devamlı bir Suriyeli sığınmacı göçü yaşanmaktadır. Bu göçler sonucu yaşam tarzlarına, farklı öncelikli amaçlarına göre Suriyeli sığınmacılar Türkiye’nin bütün şehirlerine dağılmakta ve uyum sağladıkları yerlerde yaşamlarını devam ettirmektedirler.

Tablo 3.2’de görüldüğü gibi Türkiye’nin 80.810.525 kişilik nüfusuna karşılık 3.588.877 kişiyle %4.4 oranında Türkiye nüfusuna denk gelen Suriyeli sığınmacılar günümüzde bütün şehirlere dağılmıştır. Ancak şehirlere dağılımlara baktığımızda bazı şehirler coğrafi ve kültürel yakınlık, sosyal ve ekonomik gelişmişlik durumlarına göre gözle görülür oranda fazla veya az sayıda Suriyeli sığınmacı göçü ile karşılaşmışlardır. Suriyeli sığınmacıların yaşadığı şehirlerdeki dağılım oranlarına bakarak bile farklı amaçlarla göçlere katıldıkları çıkarımında bulunabiliriz.

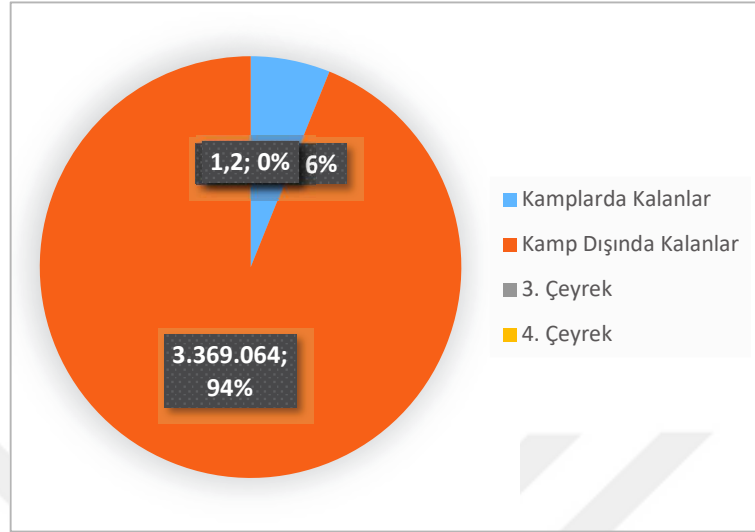
Tablo 3.2. Türkiye’deki Geçici Koruma Kapsamında bulunan Suriyeli sığınmacıların dağılımı

İL	İLLER	KAYITLI SURIYELİ	NÜFUSA GÖRE %	İL	İLLER	KAYITLI SURIYELİ	NÜFUSA GÖRE %
	TOPLAM	3.588.877	%4.44		TOPLAM	3.588.877	%4.44
1	Adana	196.288	%8.6	42	Kahramanmaraş	100.230	%8.89
2	Adıyaman	29.454	%4.79	43	Karabük	747	%0.31
3	Afyonkarahisar	6.007	%0.84	44	Karaman	694	%0.28
4	Ağrı	1.126	%0.21	45	Kars	221	%0.08
5	Aksaray	2.625	%0.65	46	Kastamonu	1.382	%0.37
6	Amasya	577	%0.17	47	Kayseri	73.865	%5.37
7	Ankara	97.719	%1.79	48	Kırıkkale	1.281	%0.46
8	Antalya	831	%0.04	49	Kırklareli	2.408	%0.68
9	Ardahan	159	%0.16	50	Kırşehir	1.250	%0.53
10	Artvin	60	%0.04	51	Kilis	130.235	%95.54
11	Aydın	11.077	%102	52	Kocaeli	52.170	%2.77
12	Balıkesir	4.276	%0.35	53	Konya	105.902	%4.86
1	Bartın	77	%0.04	54	Kütahya	764	%0.13
14	Batman	21.161	%3.62	55	Malatya	30.141	%3.83
15	Bayburt	42	%0.05	56	Manisa	11.616	%0.82
16	Bilecik	660	%0.30	57	Mardin	92.743	%11.45
17	Bingöl	951	%0.35	58	Mersin	207.364	%11.56
18	Bitlis	917	%0.27	59	Muğla	13.306	%1.42
19	Bolu	2.057	%0.68	60	Muş	1.371	%0.34
20	Burdur	8.598	%3.25	61	Nevşehir	8.705	%2.98
21	Bursa	145.536	%4.96	62	Niğde	4.860	%1.38
22	Çanakkale	4.912	%0.93	63	Ordu	826	%0.11
23	Çankırı	517	%0.28	64	Osmaniye	54.453	%10.32
24	Çorum	2.764	%0.52	65	Rize	909	%0.27
25	Denizli	11.716	%1.16	66	Sakarya	13.468	%1.36
26	Diyarbakır	32.800	%1.93	67	Samsun	5.839	%0.44
27	Düzce	1.342	%0.36	68	Siirt	4.492	%1.38
28	Edirne	6.522	%1.60	69	Sinop	118	%0.06
29	Elazığ	11.193	%1.92	70	Sivas	4.357	%0.70
30	Erzincan	170	%0.07	71	Şanlıurfa	476.836	%24.01
31	Erzurum	1.026	%0.13	72	Şırnak	14.818	%2.94
32	Eskişehir	4.098	%0.48	73	Tekirdağ	10.168	%1.01
33	Gaziantep	382.378	%19.07	74	Tokat	1.098	%0.18
34	Giresun	176	%0.04	75	Trabzon	3.047	%0.39
35	Gümüşhane	92	%0.05	76	Tunceli	87	%0.11
36	Hakkari	8.213	%2.98	77	Uşak	2.474	%0.68
37	Hatay	440.740	%28.11	78	Van	2.902	%0.26
38	Iğdır	134	%0.07	79	Yalova	3.4844	%1.53
39	Isparta	7.176	%1.65	80	Yozgat	4.475	%1.07
40	İstanbul	558.276	%3.71	81	Zonguldak	466	%0.08
41	İzmir	136.442	%3.19				

Kaynak: GİGM, 26.04.2018

Şekil 3.2’de görüldüğü gibi Suriyeli sığınmacılardan kampta kalanlar 219.213 kişi ile toplam sayının sadece % 6’sını oluşturmaktadır. Kamp dışında yaşayanlar ise 3.369.064 kişi sayısı ile % 94’lük oranı oluşturmaktadır. Suriyeli sığınmacıların sayısı Türkiye’de her geçen gün artarken, kampta kalanların sayısı süreç içerisinde artıp, azalmaktadır. Ancak kamp dışındaki Suriyeli sığınmacıların sayıları sürekli artmaktadır. Bu durum Türkiye’nin

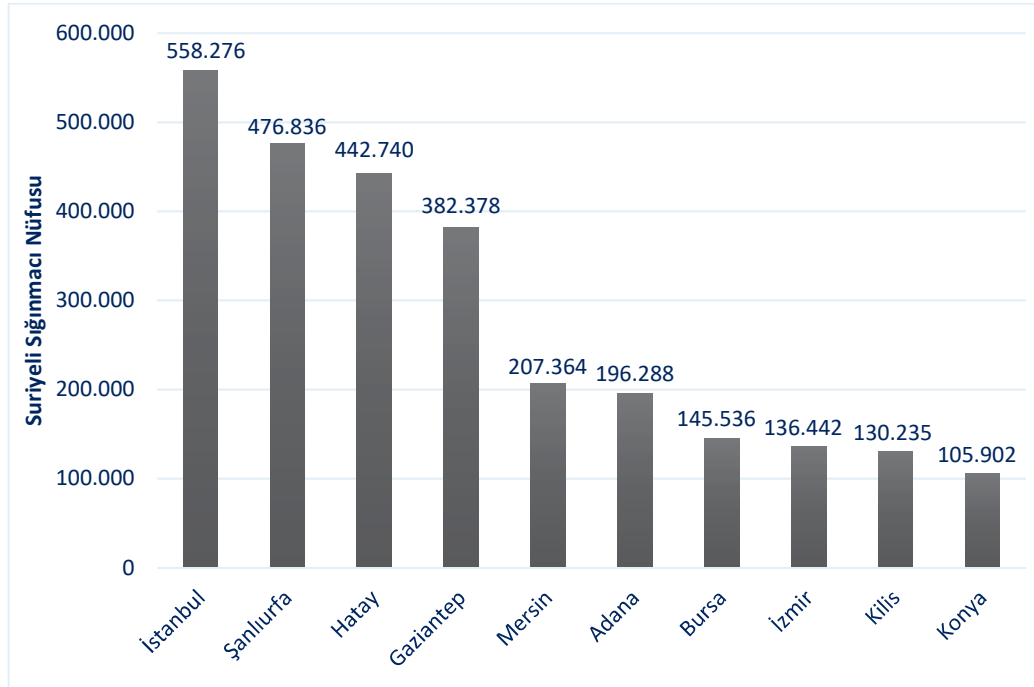
Şekil 3.2. Türkiye’de Geçici Barınma Merkezlerinde ve dışında yaşayan Suriyeli sığınmacılar

Kaynak: GİGM, 26.04.2018

şehirleri arasındaki Suriyeli sığınmacı göçlerini devam ettirmekte ve şehirlerdeki sayılarını değiştirmektedir.

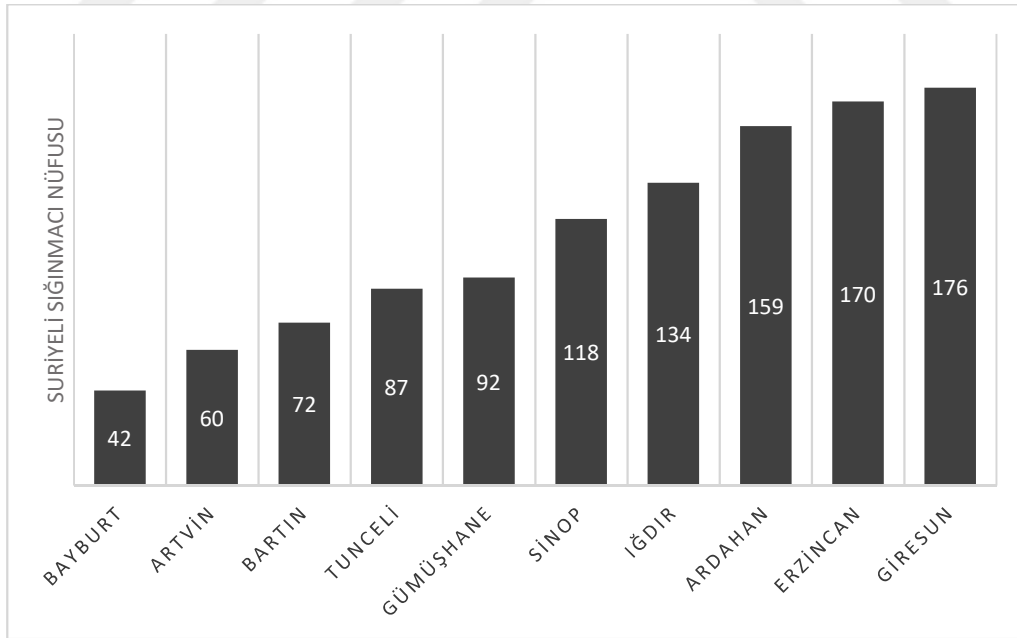
Şekil 3.3. Geçici Koruma Statüsü’nde en fazla Suriyeli bulunduran 10 il

Kaynak: GİGM, 26.04.2018

Şekil 3.3'te görüldüğü gibi Suriyeli sığınmacılar daha çok Suriye ile sınır illerinde, geçici barınma merkezlerinin bulunduğu illerde, sınır ve barınma merkezlerine yakın gelişmiş illerde ve ileri düzeyde gelişmiş illerde yaşamlarını devam ettirmektedirler. İstanbul 558.276 kişi ile en fazla Suriyeli sığınmacı barındıran ilimiz konumundadır. İstanbul, İzmir, Bursa, Konya gibi şehirler Türkiye'nin en gelişmiş illerinden bazıları olmasıyla yarattıkları sosyo-ekonomik imkan ve fırsatlarla göç almaktadırlar. Sınır illeri olan Hatay, Mersin, Gaziantep ve Şanlıurfa illeri coğrafi ve kültürel yakınlıkları ve mevcut oldukları kamplar ile yoğun göç almaktadırlar. Adana ve Mersin illeri sınır illere yakın gelişmiş iller olması, Kahramanmaraş ise sınır illere yakınlığı ve sahip olduğu geçici barınma merkezi ile yoğun göç alan şehirlerimizdir. Aynı zamanda İstanbul 15.029.231 kişilik nüfusuna karşılık aldığı 558.276 kişilik Suriyeli sığınmacı göçü İstanbul'daki nüfusun sadece % 3,71'ine denk gelmektedir. Ancak Kilis ise 131.793 kişi ile İstanbul'un dört katından daha az Suriyeli sığınmacı göçü almasına rağmen Kilis 136.319 kişilik kendi nüfusuna karşılık % 95.54 oranında Suriyeli sığınmacıya sahip olmaktadır. Kilis halkı nüfus olarak neredeyse kendi şehirlerindeki nüfusu kadar Suriyeli sığınmacıya ev sahipliği yaptığı görülmektedir.

Şekil 3.4. Geçici Koruma Statüsü'nde en az Suriyeli bulunduran 10 il

Kaynak: GİGM, 26.04.2018

Şekil 3.4'te görüldüğü gibi Türkiye'de en az Suriyeli sığınmacının yaşadığı il 42 kişi ile Bayburt'tur. Suriyeli sığınmacıların en az yaşadığı 10 il coğrafi ve kültürel yakınlıklarının

bulunmadığı, sosyo-ekonomik açıdan gelişmemiş olan ve kendi nüfusunun da dışarıya göç verdiği Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgelerinin daha çok doğu kısmındaki şehirlerdir. En az Suriyeli sığınmacının bulunduğu bu 10 ilde toplam 1.110 Suriyeli sığınmacı yaşamaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUMLAR

4.1. Çanakkale ve Ayvacık İlçesindeki Suriyeli Sığınmacılar ve Dağılım Özellikleri

Tablo 4.1. Çanakkale ve ilçelerinde yaşayan Suriyeli sığınmacılar

İl ve İlçe Adı	Sayı	Yüzdelik Dağılımları (%)	Adresi Belli Olmayan ve Olanların Merkez ve İlçe Sayıları
Adresi Bulunmayan Suriyeliler	1.680	42,1	1.680
Çanakkale Merkez	324	8,1	324
Ayvacak	198	5,0	1.887
Bayramiç	29	0,7	
Biga	1.196	29,9	
Bozcaada	1	0,02	
Çan	16	0,4	
Eceabat	10	0,25	
Ezine	371	9,3	
Gelibolu	72	1,8	
Göçkeada	11	0,27	
Lapseki	76	1,9	
Yenice	7	0,2	
Toplam		100,0	3.991

Kaynak: Kaynak: GİGM, 13.11.2017

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi 13 Kasım 2017 itibariyle Çanakkale’de yaşayan toplam Suriyeli sığınmacı sayısı 3.991 ile Çanakkale nüfusunun % 1’lik oranına dahi denk gelmemektedir. Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları adresleri bilinenlerin oranı %57,9’dur. Sadece adresleri bilinen Suriyeli sığınmacılara göre, Çanakkale merkezde yaşayan Suriyeli sığınmacılar 324 kişi ile Çanakkale’deki toplam Suriyeli sığınmacı sayısının % 8,1’lik oranını barındırmaktadır. Biga ilçesi ise barındırdığı 1.196 kişi ile Çanakkale’deki toplam Suriyeli sığınmacıların % 29’luk oranıyla en fazla Suriyeli sığınmacıya sahip yerleşimdir. Biga ilçesi ve Ezine ilçeleri diğer ilçelere göre daha fazla sosyo-ekonomik imkanlara sahiptirler ve Ayvacık ilçesine uzanan düzensiz göç güzergahı üzerindedirler. Ancak bu iki yerleşim alanlarındaki Suriyeli sığınmacıların mekânsal etkileri ve yerli halkla etkileşimleri sadece 198 Suriyeli sığınmacının belirli adreslerde yaşadığı Ayvacık ilçesi kadar yoğun yaşanmamaktadır. Çanakkale’nin küçük bir ilçesi olan Ayvacık ilçesi bulunduğu konum itibariyle AB sınırı olan Yunanistan Midilli adasına en yakın sınırdır. Deniz yoluyla

Türkiye’den AB topraklarına yaşanan düzensiz göçlerde İzmir ve Muğla ile birlikte 3 önemli göç güzergahı noktasından biridir. Bu yüzden Ayvacık ilçesine yerleşen 198 kişinin dışında her yıl binlerce Suriyeli sığınmacı göç güzergahı olarak kullandıkları Ayvacık ilçesine uğramakta ve belli bir süre ilçede kalmaktadırlar. Bu sonuçlar Çanakkale genelindeki adresi bilinmeyen Suriyelilerin büyük bir kısmının da Ayvacık ilçesinde olabileceğini gösteriyor.

Tablo 4.2. Türkiye ve Çanakkale’de 2010–2017 yıllarında düzensiz göç verileri

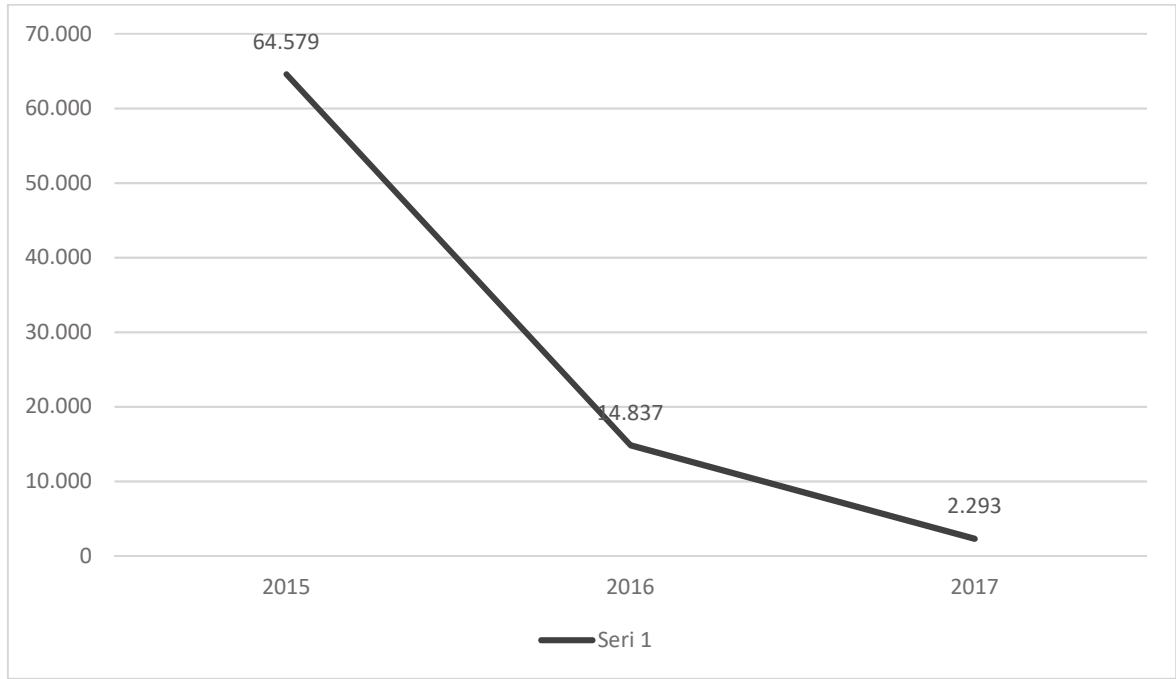
Yıl	Çanakkale	Türkiye	Çanakkale’nin Türkiye Oranı (%)
2010	357	32.667	1,09
2011	270	44.415	0,60
2012	1.433	47.510	3,02
2013	1.704	39.380	4,38
2014	2.461	58.647	4,19
2015	64.579	146.485	44,08
2016	14.837	174.485	8,50
2017	2.293	175.572	1,30

Kaynak: GİGM, (2018) ve Arda Bay, Selin Bahçalı ve Selver Özözen Kahraman’ın “Türkiye Üzerinde Gerçekleşen Düzensiz Göçler Üzerine Bir İnceleme: Çanakkale İli Örneği”’den faydalanılmıştır (2015).

Türkiye sınır yönetimi konusundaki politikasını sertleştirdiği yıllar içinde düzensiz göçmen sayısındaki değişime etki ettiği gözükmemektedir. 1995 yılında yakalanan düzensiz göçmen sayısı 11.362 olup, bu sayı 2000 yılına kadar artış göstermiştir. 2000 yılında yakalanan göçmen sayısı 94.514 ile büyük bir artış yaşanmıştır. Sonraki yıllarda Sınır yönetiminin sertleşmesiyle birlikte, 2003-2008 yılları arasında yakalanan göçmen sayısı 52.000 ile 60.000 arasında olmuştur. 2008 yılından sonra uygulanan sınır yönetimlerinin ikinci defa sertleşmesiyle Türkiye’de yakalanan düzensiz göçmen sayısı daha da düşmüştür (Bay; Bahçalı; Özözen Kahraman, 2015: 378). Ancak 2012 yılında Suriyeli sığınmacılara uygulanan açık kapı politikasıyla Türkiye’ye kitlesel göçler gerçekleşmiştir. Kitlesel göçler sonucu düzensiz göçlerde de yıllara göre artışların yaşandığı görülmüştür. Suriyeli sığınmacılar ilk yıllar sadece Suriye sınırındaki şehirlerde yaşamlarını devam ettirmeleri düzensiz göçün aşırı yükselmemesinde önemli olmuştur. 2014 yılında yakalanan düzensiz göçmen sayısı 58.647 iken, 2015 yılında 87.838 kişi artarak 146.485 kişi ile bir yılda gerçekleşen en büyük artış yaşanmıştır. 2013 yılından itibaren her geçen yıl yakalanan düzensiz göçmen sayısı artmaktadır. Düzensiz göçmen sayısının artmasında bir diğer önemli etmen ise Afganistan’da yaşanan iç savaştan kaçan insanların transit yol olarak Türkiye’yi tercih etmeleri olmuştur. Türkiye’de yakalanan düzensiz göçmen sayısı artsa da Çanakkale’de 2015 yılından sonra uygulanan set sınır politikasıyla oldukça düşmüştür.

Ayvacak ilçesinde son bir ayda yakalanan düzensiz göçmen sayısı 438 kişidir. Yakalanan düzensiz göçmenler arasında başta Suriyeli ve Afganlar olmak üzere, Iraklı, İranlı, Eritreli, Senegalli, Malili, Mynmarlı, Somalili, Nepalli düzensiz göçmenler bulunmaktadır. Ayvacık ilçesinden Yunanistan'ın Midilli adasına gitmek için hazırlanırken veya denizde yakalanan düzensiz göçmenler daha çok Bademli, Kozlu, Koyunevi, Ahmetçe, Behram, Babakale, köylerine yakın koyları tercih etmektedirler (SonDakika.com, 2018).

Şekil 4.1. Çanakkale ilçesindeki düzensiz göç istatistikleri

Kaynak: GİGM, 13.11.2017

Şekil 4.1'de görüldüğü gibi Türkiye'ye Suriyeli sığınmacı göçlerinin artması ve devam etmesi, sadece coğrafi yakınlık ve uygulanan politikalarla değil, aynı zamanda da Türkiye'nin Suriyeli sığınmacıların Avrupa'ya gidebileceği göç yolları üzerinde olması da etkiliydi. Bu yüzden Avrupa'da Türkiye üzerinden düzensiz göçle ilgili endişeler artıyordu (İçduygu; Millet, 2016). AB'nin ve Türkiye'nin sınırlarda aldıkları geniş güvenlik önlemleri sonucu düzensiz göçler her geçen yıl azalmış ve günümüzde çok nadir olan bir durum haline gelmeye başlamıştır. Midilli adasına düzensiz geçişler zorlaşmış ve bu amaçla ilçeye gelen Suriyeli sığınmacılar, ülke içerisinde sahip oldukları serbest dolaşım hakları ile ilçeye yerleşmeyi tercih etmeye başlamışlardır. Ayvacık ilçesinde düzensiz göç yıllara göre azalmasının yanında, günümüzde durma noktasına gelmeye başlamasıyla birlikte Suriyeli sığınmacıların ilçeye yerleşimlerinin artmaya başladığı görülmüştür.

Tablo 4.3. Ayvacık ilçesinde Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Nüfus Özellikleri

Yaş	Erkek	%	Kadın	%	Toplam	%
0-6	35	32,40	25	27,77	60	30,30
7-16	18	16,60	13	14,44	31	15,65
17+	55	50,92	52	57,77	107	54,04
Toplam	108	100,0	90	100,0	198	100,0

Kaynak: Ayvacık Kaymakamlığı (2017) ve Küçükkuyu Belediyesi (2017) verilerinden faydalanılmıştır.

Tablo 4.3'te görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların erkek nüfusu, kadın nüfusuna göre fazladır. Bunun en büyük nedeni kadınlar sadece aileleri ile birlikte gelirken, genç ve yetişkin erkekler yalnız veya arkadaşlarıyla birlikte göç edebilme imkanına sahip olmalarıdır. 17+ Yetişkin erkek nüfusu ile kadın nüfusu eşit gibi gözükse bile bazı erkeklerin birden fazla (5'e kadar) eşe sahip olmaktadır. Ayvacık ilçesinde Suriyeli sığınmacılarda erkek nüfusunun fazla olmasındaki en büyük etken ise 0-6 yaş arası çocuk sayısı dağılımıdır. Toplam 0-6 yaş arası çocuk sayısı ilçedeki Suriyeli sığınmacıların % 30.30 gibi büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. İlçede 45 yaş ve üzerinde hiç Suriyeli sığınmacının bulunmaması yaşlı bağımlı nüfusun olmadığını gösterir. Aynı zamanda ilçede toplanan verilerin yaş aralığıyla hesap edecek olursak 0-16 yaş çocuk bağımlı nüfus sayısı %45.96 ile oldukça yüksektir. Özellikle son günlerde başta zeytin işçiliği olmak üzere akraba yanına gelmiş Suriyeli sığınmacılar bulunmaktadır. Bu yeni gelen sığınmacılar bilinen kayıtlı yerleşmiş nüfus içerisinde bulunmadığı için özellikle erkek sayısında tablodaki verilere göre daha fazla bulunmaktadır.

Tablo 4.4. Ayvacık İlçesinde Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Demografik Özellikleri

Kadın Sayısı	Erkek Sayısı	Evli Sayısı	Hane Sayısı
90	108	53	44

Kaynak: Ayvacık Kaymakamlığı (2017) ve Küçükkuyu Belediyesi (2017) verilerinden faydalanılmıştır.

Tablo 4.4'te görüldüğü gibi yetişkin 17 yaş ve üzeri kadın ve erkek nüfusu içerisinde yalnız ve arkadaşlarıyla gelen erkeklerinde fazla olması sebebiyle 107 yetişkin Suriyeli sığınmacının sadece 53 tanesi evlidir. Aynı zamanda 17 yaş üzeri erkeklerin çoğunluğu bekar iken, kadınların çoğunluğu evlidir. Ayvacık ilçesinde yerleşen Suriyeli sığınmacıların bulunduğu hane sayısı 44 olup, hane başına 4.5 kişi düşmektedir.

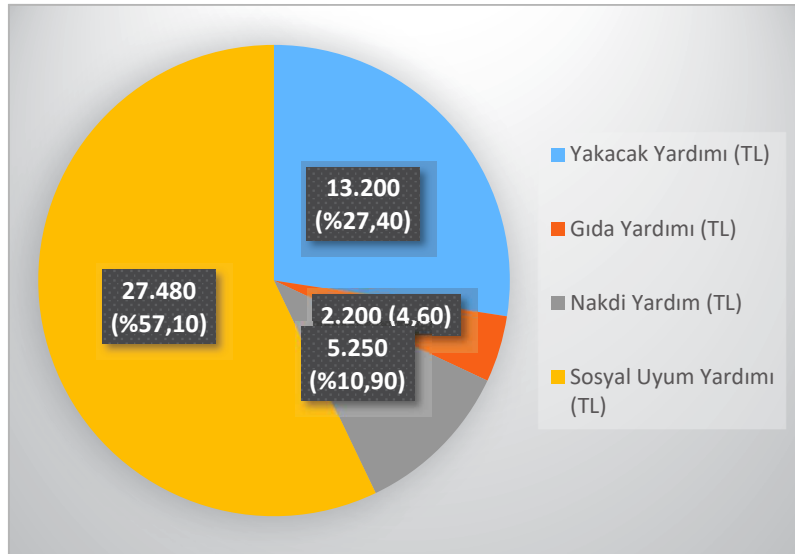
Tablo 4.5. Ayvacık İlçesinde Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Demografik Özelliklerinin Mahalle, Belde ve köylere dağılımları

Mahalle	Mahalle Nüfusu	Suriyeli Aile Hane Sayısı	Hane Dağılımı (%)
Ayvacık Merkez Hamdibey Mahallesi	4.768	8	18,18
Ayvacık Merkez Fatih Mahallesi	1.968	5	11,36
Ayvacık Merkez Ümmühan Mahallesi	2.184	1	2,27
Ayvacık Köyleri	14.062	3	6,81
Ayvacık Küçükkuyu Gökçetepe Mahallesi	4.658	27	61,36

Kaynak: Ayvacık Kaymakamlığı (2017) ve Küçükkuyu Belediyesi (2017) verilerinden faydalanılmıştır.

Tablo 4.5'te görüldüğü gibi Suriyeli sığınmacıların yerleşimlerinde hane sayısı olarak özellikle Küçükkuyu beldesinin Gökçetepe mahallesinde kümелendikleri görülmektedir. Suriyeli sığınmacıların kaldıkları hanelerin yarısından fazlası (% 61) bu mahallede toplanmıştır. Ayvacık ilçesinde belde belediyesi olduğu için Küçükkuyu kırsal kesim olarak geçse de önemli turizm ve yaşam faaliyetleriyle özellikle merkezi kentsel özellikler göstermektedir. Küçükkuyu beldesi dışında yaşayan Suriyeli sığınmacıların sadece 3 hanesi köylerde yaşamını devam ettirmekte, diğer haneler Ayvacık ilçesinin merkez mahallelerinde yaşamlarını devam ettirmektedirler.

Şekil 4.2. Ayvacık İlçesinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfından Suriyeli Sığınmacıların Aldıkları Yardımlar ve miktarları

Kaynak: Ayvacık Kaymakamlığı verilerinden faydalanılmıştır. (2017)

Şekil 4.2’de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların Ayvacık Kaymakamlığı’na bağlı olan SYDV’den aldığı yardımların yarısından fazlası %57.10’luk oranı ile Sosyal Uyum Yardımları adı altındadır. Sosyal Uyum Yardımları’ndan sadece 7 hane faydalanmaktadır. Özellikle kışları büyük sorun olan ısınma ve bunun için yapılan yakacak yardımları yardımların önemli bir kısmını oluşturur. Yakacak yardımlarından ise ulaştırıldığı 24 hane ile en fazla hanenin faydalandığı yardım çeşididir. Diğer yapılan yardım çeşitlerinden gıda yardımları tüm yardımlar içinde %4,6’lık oranıyla 22 aileye ve nakdi yardımlarda %10,90’lık oranıyla 20 aileye yapılmıştır.

Tablo 4.6.Ayvacık İlçesinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfından Yardım Alan Suriyeli Sığınmacıların Mekânsal Dağılımları

Mahalle	Nüfus	Suriyeli Aile Hane Sayısı
Ayvacık Merkez Hamdibey Mahallesi	4.768	8
Ayvacık Merkez Fatih Mahallesi	1.968	5
Ayvacık Merkez Ümmühan Mahallesi	2.184	1
Ayvacık Merkez Köyleri	14.062	3
Ayvacık Küçükkuyu Gökçetepe Mahallesi	4.658	19

Kaynak: Ayvacık Kaymakamlığı verilerinden faydalanılmıştır. (2017)

Tablo 4.6’da görüldüğü gibi Ayvacık Kaymakamlığı SYDV yapmış olduğu yardım programlarından 44 haneden 36 hane faydalanmıştır. Ayvacık merkez mahallelerinde ve köylerindeki Suriyeli sığınmacı hanelerinin hepsi farklı yardımların birinden veya bazılarından faydalanmıştır. Ayvacık Kaymakamlığı’na nispeten uzak konumda olan Küçükkuyu beldesi mahallelerindeki Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları 27 haneden 19 hane yardımlardan faydalanmıştır.

4.2. Ayvacık İlçesindeki Suriyeli Sığınmacıların Demografik Özellikleri, Yerli Halk ve Çevre ile İlgili Algı, Düşünce ve Görüşleri

Tablo 4.7’de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıları 51 kişi (%83,6) ile erkekler, 10 kişi (%16,4) ile kadınlar oluşturmuştur. Katılımcı erkek oranının kadın oranından yüksek olmasının en belirgin nedeni kendi kültür ve geleneklerine göre uygun görülmediği için kadınlara erkekler tarafından izin verilmemesi veya da kadınların çekingen yaklaşımları olmuştur. GİGM verilerine göre ilçede ikamet eden 198 Suriyeli sığınmacı bulunmaktadır. Bu sayı içerisinde çocukları da barındırmaktadır. Ankete katılan

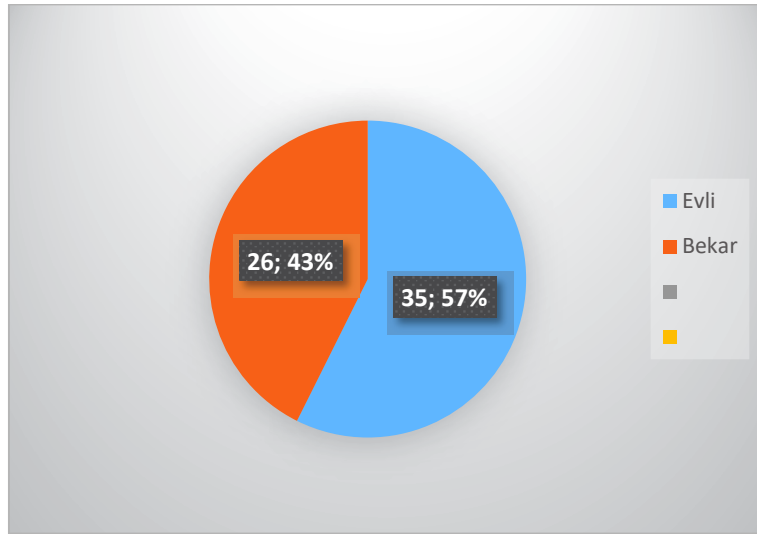
Tablo 4.7. Ayvacık ilçesindeki ankete katılan Suriyeli sığınmacıların yaş ve cinsiyet özellikleri

Cinsiyet	Yaş									
	16-19	%	20-29	%	30-39	%	40-49	%	Toplam	%
Erkek	9	14,8	27	44,3	14	23,0	1	1,6	51	83,6
%	17,6		52,9		27,5		2,0		100,0	
Kadın	0	0,0	8	13,1	2	3,3	0	0,0	10	16,4
%	0,0		80,0		20,0		0,0		100,0	
Toplam	9	14,8	35	57,4	16	26,2	1	1,6	61	100,0

10 kadın ise eşleri veya aile üyeleri yanında olmak şartıyla katılım göstermişlerdir. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların yarısından fazlası 35 kişi (%57,4) ile 20-29 yaş aralığında bulunmaktadır. 16 yaş altındaki Suriyeli sığınmacılar ankete tam yetişkin olmamaları ve sorularla ilgili yeterli görüş ve düşünceye sahip olmamaları nedeniyle dahil edilmemiştir. Ankete katılan Suriyeli sığınmacıların oluşturduğu 16-19 yaş aralığı 9 kişi ile %14,8’lik bir orana sahipken, 40-49 yaş aralığı ise sadece 1 kişi ile %1,6’lık orana sahiptir.

Küçük bir ilçe olan Ayvacık ilçesinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların demografik özelliklerini, Ayvacık ilçesi ile ilgili algı, düşünce ve görüşlerini ve göç süreçlerini ortaya çıkarabilmek için yapılan anket ve mülakatlarda imkanlar içerisinde ve araştırmanın evreni içerisinde ulaşılabilecek en üst seviyede katılımcı sayısına ulaşılmıştır.

Şekil 4.3. Ayvacık ilçesindeki ankete katılan Suriyeli sığınmacıların medeni hal durumları

Şekil 4.3’te görüldüğü gibi ankete katılan Suriyeli sığınmacıların yarısından fazlasını oluşturanlar 35 kişi (%57) evlidir. Suriyeliler kültür ve gelenekleriyle ilgili olarak erkeklerde

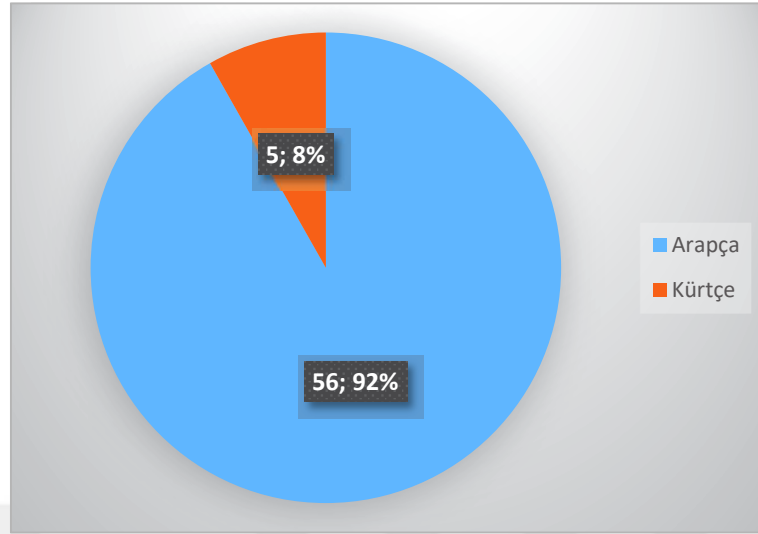
çok eşlilik görülmekte ve Suriyeli sığınmacılar erken yaşlarda evlenmektedirler. Bu durumlar evli oranını artıran en önemli faktörlerdir. Medeni hali bekar olan katılımcıların oranının (%43) olmasının en büyük nedeni ise Ayvacık ilçesine özellikle erkeklerin tek veya arkadaşlarıyla beraber gelmiş olmalarıdır.

Tablo 4.8. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların yaş ve çocuk sayılarının karşılaştırılması

Çocuk Sayısı	Yaş								Toplam	%
	16-19	%	20-29	%	30-39	%	40-49	%		
0	8	13,1	18	29,5	2	3,3	0	0,0	28	45,9
%	28,6		64,3		7,1		0,0		100,0	
1	1	1,6	6	9,8	1	1,6	0	0,0	8	13,1
%	12,5		75,0		12,5		0,0		100,0	
2	0	0,0	6	9,8	3	4,9	0	0,0	9	14,8
%	0,0		66,7		33,3		0,0		100,0	
3	0	0,0	2	3,3	2	3,3	1	1,6	5	8,2
%	0,0		40,0		40,0		20,0		100,0	
4	0	0,0	1	1,6	4	6,6	0	0,0	5	8,2
%	0,0		20		80		0,0		100,0	
5	0	0,0	2	3,3	1	1,6	0	0,0	3	4,9
%	0,0		66,7		33,3		0,0		100,0	
7+	0	0,0	0	0,0	3	4,9	0	0,0	3	4,9
%	0,0		0		100		0,0		100,0	
Toplam	9	14,8	35	57,4	16	26,2	1	1,6	61	100,0

Tablo 4.8’de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların yaş ve çocuk sayısı karşılaştırılmasında çocuğu olmayanların sayısı 28 kişi ile (45,9) katılımcıların yarıya yakınıni oluşturmaktadır. Ancak katılımcılardan 26’sının (%43) bekar olduğunu düşündüğümüzde evli olup çocuğu olmayan sadece 2 kişi (%3,3) bulunmaktadır. 16-19 yaş aralığında çocuğu olan 1 kişi bulunmakta ve çocuk sayısı ise 1’dir. Bu durumun sebebi erken yaş olsa da bu kategoride hiç kadın olmaması asıl etkindir. Çünkü ne kadar kadınlar ankete katılmasalar da daha erken yaşlarda evlendikleri ve 20 yaşına kadar birden fazla çocuğa sahip oldukları mülakatlar ve toplanan ikincil verilerde görülmüştür. Suriyeli sığınmacıların çoğunluğunda 4 çocuktan fazla olmamasının en büyük etkeni ise katılımcıların 44’ü (%72,4) 16-29 yaş aralığında olup, henüz genç olmalarından kaynaklanmaktadır. Diğer yandan 7 ve üzeri çocuğu olan katılımcıların hepsinin 30-39 yaş aralığında olmasında da yaş etkilidir. Katılımcılarda en fazla çocuk sayıları 9 kişi (%14,8) ile 2 çocuk olup, 8 kişi (%13,1) ile 1 çocuktur. Sadece evli olan katılımcıları dahil ederek hesapladığımızda ortalama çocuk sayısı 2,85 olmaktadır.

Şekil 4.4. Ayvacık ilçesindeki ankete katılan Suriyeli sığınmacıların anadilleri

Şekil 4.4'te görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların 56'sının (%92) anadili Arapçadır. Diğer 5 kişinin (%8) anadili ise Kürtçedir. İlçedeki Suriyeli sığınmacıların kendi dilleri dışında ikinci bir dil bilmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.9. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların eğitim durumları, Türkiye'deki meslekleri ve aylık gelirleri

Aylık Gelir	Eğitim Durumu					Toplam
	Okur-yazar değil	İlkokul	Ortaokul	lise	Üniversite	
800-1000	1	0	0	0	0	1
%	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6
1001-1500	1	2	16	3	2	24
%	1,6	3,3	26,4	4,9	3,3	39,4
1501-2000	2	2	12	2	2	20
%	3,3	3,3	19,7	3,3	3,3	32,8
2001+	1	1	2	1	1	6
%	1,6	1,6	3,3	1,6	1,6	9,8
Yok	2	1	6	0	1	10
%	3,3	1,6	9,8	0,0	1,6	16,4
Toplam	7	6	36	6	6	61
%	11,5	9,8	59,0	9,8	9,8	100,0

Tablo 4.9'da görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların sadece 6'sı (%9,8) üniversite okumuşken, 7'si (%11,5) ise okuma yazma bilmemektedir. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacılar arasında okuma yazma bilmeyenlerin sayısı, üniversite mezunlarının sayısından fazladır. Ankete katılan Suriye sığınmacıların çoğunluğu 36 kişi (%59) ile ortaokul mezunu olup, ortaokul mezunlarından sonra çoğunluğu ise okuma yazma bilmeyenler oluşturmaktadır. Aylık geliri 1001-1500 Türk lirası aralığında

geliri olanların sayısı 24 (%39,4) iken, 1501-2000 Türk lirası aralığında geliri olanların sayısı 20 kişi (%32,8) olmuştur. 1001-2000 Türk lirası aralığında geliri olanların sayısı 44 kişi (%72,2) iken, 1001 Türk lirasından düşük gelirli 1 kişi (%1,6), 2000 Türk lirasından fazla geliri olan da 6 kişi (%9,8) bulunmaktadır. Ankete katılan 10 kişi ise herhangi bir gelirinin olmadığını belirtmiştir. Geliri olmayanların çoğunluğu ise ev hanımıdır.

Tablo 4.10. Ayvacık ilçesindeki ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Türkiye’deki ve Suriye’deki meslekleri

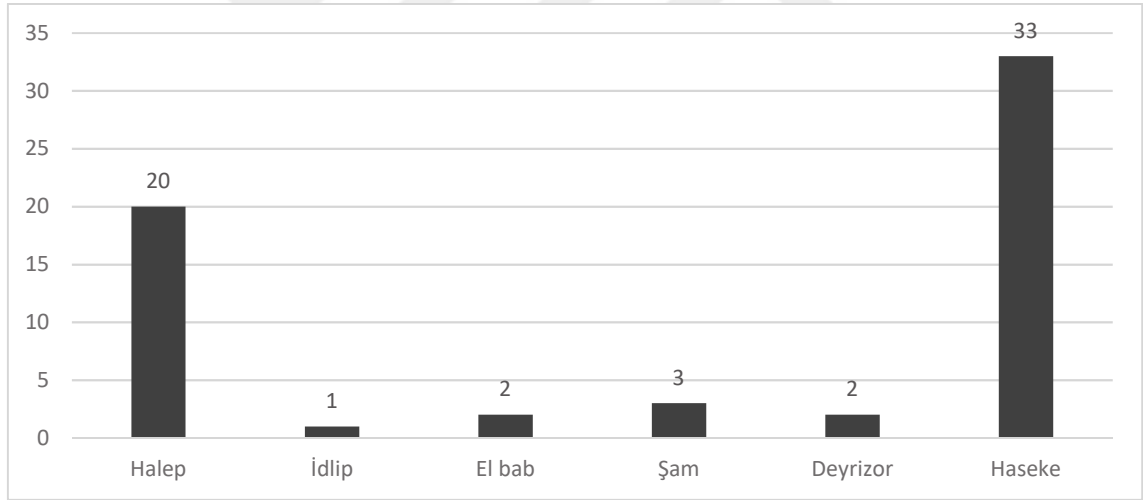
Suriye’deki Mesleğiniz?	Türkiye’deki Mesleğiniz?								%
	İnşaat İşçisi	Ev Hanımı	Mermerci	Fırın Çalışanı	Belediye İşçisi	Kahveci	Tarla Çalışanı	Toplam Çalışan	
İnşaat İşçisi	10	0	1	0	0	0	0	11	
%	16,4	0,0	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0		18,0
Çiftçi	11	1	0	0	0	0	1	13	
%	18,0	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6		21,3
Çoban	3	0	0	0	0	0	0	3	
%	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		4,9
Ev Hanımı	0	8	0	0	0	0	0	8	
%	0,0	13,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		13,1
Öğrenci	10	0	0	3	1	1	0	15	
%	16,4	0,0	0,0	4,9	1,6	1,6	0,0		24,6
Öğretmen	1	0	0	0	0	0	0	1	
%	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		1,6
Kasap	1	0	0	0	0	0	0	1	
%	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		1,6
Boyacı	2	0	0	0	0	0	0	2	
%	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		3,3
Serbest İşçi	2	0	0	0	0	0	0	2	
%	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		3,3
Eczacı	1	0	0	0	0	0	0	1	
%	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		1,6
Mermerci	0	0	2	0	0	0	0	2	
%	0,0	0,0	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0	3,3	3,3
Fırın İşçisi	1	0	0	0	0	0	0	1	
%	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		1,6
Manav	1	0	0	0	0	0	0	1	
%	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		1,6
Toplam Çalışan	43	9	3	3	1	1	1	61	
%	70,5	14,8	4,9	4,9	1,6	1,6	1,6		100,0

Tablo 4.10’da görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacılardan Suriye’deki iş statüsünün aynı kaldığı 20 kişi (%32,8) bulunmaktadır. Suriye’de inşaat işçisi olan 11 kişiden 10’u Ayvacık’ta da aynı işe devam ederken, inşaat işçilerinden 1 kişide Ayvacık’ta mermerci olarak çalışmaktadır. Suriye’de ev hanımı statüsünde olan 8 kadın Ayvacık’ta da statüsünü devam ettirmiştir. Suriye’de mermerci olan 2 kişi Ayvacık’ta da mermerci olarak çalışmaya devam etmektedirler. Suriye’de daha çok vasıfsız işlerde çalışan katılımcılar Ayvacık’ta kendi işlerini devam ettirebilmişlerdir.

Eczacı, öğretmen, kasap gibi daha yüksek statüli işlerde çalışan Suriyeli sığınmacılar Ayvacık'ta inşaat işçiliğinde devam etmek zorunda kalmışlardır. Suriye'de öğrenci statüsünde bulunan 15 kişinin (%24,6) 10'u (%16,4) Ayvacık'ta inşaat işçiliği yaparken, 5'i (%8,3) diğer işlerde çalışmaktadır.

Suriye'deki iş statüleri arasında Ayvacık'ta artışın yaşandığı 3 meslek bulunmaktadır. Suriye'de 11 kişinin (%18) yaptığı meslek olan inşaat işçiliği, Ayvacık ilçesinde 43 kişinin (%70,5) yaptığı meslek olmuş ve %51,5 oranında diğer mesleklerden inşaat işçiliğine geçiş yaşanmıştır. Suriye'de çalışılan diğer tüm mesleklerden Ayvacık'ta İnşaat işçiliğine geçiş olmuştur. Suriye'de ev hanımı statüsü 8 kişi (%13,1) iken bu sayı Ayvacık'ta 9 kişiye (%14,8) ulaşmıştır. Suriye'de mermerci sayısı 2 kişi (%3,3) iken, Ayvacık'ta 3 kişiye (%4,9) ulaşmıştır.

Şekil 4.5. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Suriye'de yaşadıkları şehirler

Şekil 4.5'te görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Suriye'den 6 farklı şehirden geldikleri görülmektedir. Özellikle katılımcıların yarsından fazlasını oluşturan 33 kişinin (%54) Suriye'de yaşadıkları şehrin Haseke olduğu görülmektedir. Ayvacık ilçesine yapılan Suriyeli sığınmacı göçlerinde akrabalık ve komşuluk tavsiyesiyle özellikle Küçükkuşu beldesi çevresinde bir homojenleşme oluşturduğu görülmüştür. Suriye'de yaşadıkları şehir olan Halep'den Ayvacık ilçesine gelenlerin oluşturduğu diğer bir homojenleşme ise 20 kişi (%33) ile Ayvacık ilçesinin merkez mahallelerinde oluşmuştur. Sadece Haseke ve Halep şehirlerinden Ayvacık ilçesine gelen Suriyeli sığınmacıların oranı %87'dir. Diğer katılımcılardan da Suriye'nin Deyrizor

şehrinden 2 kişi (%3,3), Şam şehrinden 3 kişi (% 4,9), Elbab şehrinden 2 kişi (%3,3) ve İdlip şehrinden 1 kişi (%1,6) olmak üzere toplamda 4 şehirden 8 kişi (%13,1) gelmiştir.

Tablo 4.11. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye giriş yılları ve giriş yaptıkları sınır kapıları

Türkiye'ye giriş tarihi	Türkiye'ye girdiği sınır kapısı			
	Kaçak	Akçakale	Toplam	%
2011	2	0	2	3,3
2012	2	0	2	3,3
2013	12	0	12	19,7
2014	13	2	15	24,6
2015	13	0	13	21,3
2016	10	0	10	16,4
2017	7	0	7	11,5
Toplam	59	2	61	100,0

Tablo 4.11'de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriye sığınmacıların Türkiye'ye giriş yıllarına bakıldığında 2011-2017 yılları arasında her yıl giriş yapan Suriyeli sığınmacı bulunmaktadır. 2011 yılında Türkiye'ye giriş yapan 2 kişi (%3,3) ve 2012 yılında Türkiye'ye giriş yapan 2 kişi (%3,3) en uzun süre Türkiye'de bulunan Suriyeli sığınmacılardır. Aynı zamanda Ayvacık ilçesindeki Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye giriş yıllarına göre baktığımızda özellikle 2011 ve 2012 yıllarında Türkiye'ye giriş yapanlar ilçede en az ikamet eden sayıyı oluşturmaktadırlar. Türkiye'ye 2013 yılında giriş yapan Suriyeli sığınmacılar Ayvacık ilçesinde 12 kişiden (19,7), 2014 yılında giriş yapanlar 15 kişiden (%24,6), 2015 yılında giriş yapanlar 13 kişiden (%21,3) 2016 yılında giriş yapanlar 10 kişiden (%16,4) ve 2017 yılında giriş yapanlar ise 7 kişiden (%11,5) oluşturmaktadırlar. 2011 yılından itibaren farklı tarihlerde giriş yapan Suriyelilerin 59'u (%96,7) kaçak geçtiğini belirtirken, sadece 2 kişi Şanlıurfa Akçakale sınır kapısından giriş yaptıklarını belirtmiştir.

Tablo 4.12. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinden önce Türkiye'deki yaşadıkları diğer şehirler

Bulundukları Şehirler	Kişi Sayı	Bulundukları Şehirler	Kişi Sayı
Hatay	6	İzmir	5
Gaziantep	9	Konya	6
Şanlıurfa	23	Antalya	2
Kilis	1	Mardin	2
Adana	14	Balıkesir	3
Niğde	3	Manisa	2
Bursa	3	Isparta	1
Ankara	10	Aksaray	1
İstanbul	10	Direkt Ayvacık	5
Mersin	4		

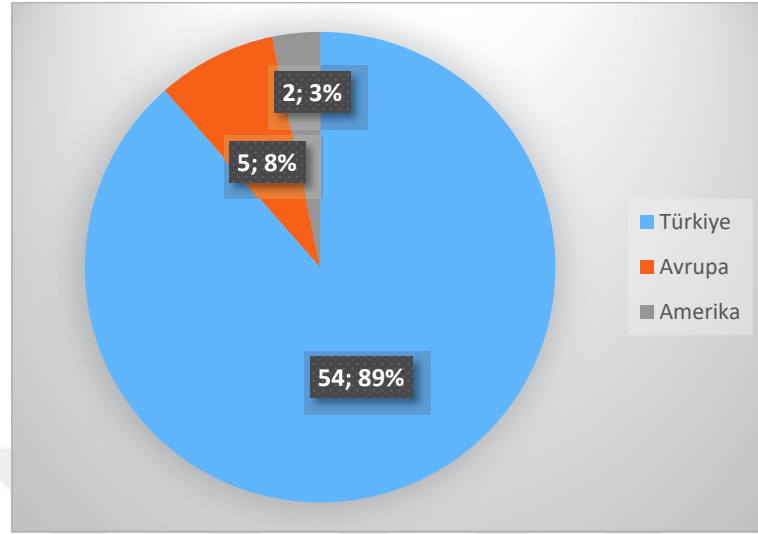
Tablo 4.12’de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacılar Ayvacık ilçesinde ikamet etmeden önce Türkiye’nin diğer bazı şehirlerinde de ikamet ettikleri görülmektedir. Suriyeli sığınmacılar genellikle Suriye’ye sınır olan ve kampları bulunan (Hatay 6 kişi, Gaziantep 9 kişi, Şanlıurfa 23 kişi, Kilis 1 kişi, Mardin 2 kişi) şehirlerde ikamet etmişlerdir. Suriyeli sığınmacıların ikamet etmek için tercih ettikleri diğer şehirler ise, Türkiye’nin gelişmiş şehirleri (İstanbul 10 kişi, Adana 14 kişi, Ankara 10 kişi, İzmir 5 kişi, Konya 6 kişi) olarak ön plana çıkmaktadır. Ayvacık ilçesinde ikamet eden Suriyeli sığınmacılar Türkiye’de ilk olarak Hatay, Gaziantep ve Şanlıurfa gibi sınır şehirlerinde ikamet etmişler ve Ayvacık ilçesine ulaşana kadar geçiş sürecinde diğer farklı illerde farklı sürelerde ikamet etmişlerdir. Ankete katılan Ayvacık ilçesinde ikamet etmekte olan 5 Suriyeli sığınmacı ise, akraba veya tanıdıkların Ayvacık ilçesine ikamet etmesi sebebiyle Suriye’den direkt Ayvacık ilçesine ikamet etmek için gelmişlerdir.

Tablo 4.13. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinde bulunma süreleri

Ayvacık’ta bulunma süreleri	Ayvacık ilçesine geldikleri ulaşım aracı			
	Özel Araç	Otobüs	Toplam	%
1 Ay’dan kısa	0	6	6	9,8
1 Ay Önce	0	7	7	11,5
2 Ay Önce	0	5	5	8,2
3 Ay Önce	0	8	8	13,1
4 Ay Önce	0	3	3	4,9
5 Ay Önce	0	1	1	1,6
6 Ay Önce	0	6	6	9,8
7 Ay Önce	0	3	3	4,9
8 Ay Önce	0	1	1	1,6
1 Yıl Önce	1	7	8	13,1
1,5 Yıl Önce	0	3	3	4,9
2 Yıl Önce	0	5	5	8,2
2,5 Yıl Önce	0	4	4	6,6
3 Yıldan Fazla	0	1	1	1,6
Toplam	1	60	61	100,0

Tablo 4.13’te görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinde bulunma sürelerine baktığımızda ilçeye göçlerin devam ettiğini görmekteyiz. Son 1 aydan daha kısa sürede 6 kişi (%9,8) ikamet etmeye başlamıştır. Ayvacık ilçesindeki Suriyeli sığınmacıların 48’i (78,7) özellikle son 1 yıl içerisinde ikamet etmeye başlamıştır. 1 yıldan daha uzun süredir Ayvacık ilçesinde ikamet eden Suriyeli sığınmacıların sayısı 13 kişi (%21,3) olup, Ayvacık ilçesinde 3 yıldan daha uzun süre önce ikamet etmeyi sürdüren 1 (%1,6) Suriyeli sığınmacı bulunmaktadır.

Şekil 4.6. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Suriye’den çıkıştan itibaren ulaşmak istedikleri hedef ülke/kıta

Şekil 4.6’da görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde anket ve mülakata katılan Suriyeli sığınmacıların 54’ü (%89) Suriye’de yaşanan iç savaş sonucu ülkelerini terk ederken asıl ulaşmak istedikleri Kıta/ülkenin Türkiye olduğunu belirtmiştir. Sadece 5’i asıl ulaşmak istediği yerin Avrupa kıtası olduğunu, 2’si ise asıl ulaşmak istedikleri yerin Amerika Birleşik Devletleri olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 4.14. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Türkiye’deki kamplarda kalma durumları

Türkiye’de herhangi bir kampta kaldınız mı?			Hangi şehirlerde kamplarda kaldınız?				
			Çanakkale	Konya	Adana	Şanlıurfa	Niğde
Evet	14	%23,0	2	4	2	5	1
Hayır	47	%77,0					
Toplam	61	%100,0					

Tablo 4.14’te görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacılardan 14’ü (%23) Suriye’den Türkiye’ye geldikten sonra herhangi bir kampta kaldığını ifade etmiştir. Ayvacık ilçesine ulaşana kadar Türkiye’de 5 farklı şehirde kamplarda kalan 14 Suriyeli sığınmacının 2’si Çanakkale’de, 4’ü Konya’da, 2’si Adana’da, 5’i Şanlıurfa’da ve 1’i Niğde’de kamplarda kalmıştır. Kamplarda kalanların aksine 47 kişi (%77) ise, Türkiye’de hiçbir kampta kalmayarak Ayvacık ilçesine ulaştığını belirtmiştir.

Tablo 4.15’de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacılardan Ayvacık ilçesine ailesiyle birlikte gelen kişi sayısı 31 (%50,8) iken, şu anda

Tablo 4.15. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesine kiminle/lerle geldikleri ve kimlerle yaşadıkları hakkındaki bilgiler

Kimlerle yaşıyorsunuz?	Ayvacık'a kiminle/lerle geldiniz?									
	Aile	%	Akraba	%	Arkadaş	%	Tek	%	Toplam	%
Aile	30	49,2	0	0,0	0	0,0	5	8,2	35	57,4
%	85,7		0,0		0,0		14,3		100,0	
Arkadaş	0	0,0	0	0,0	1	1,6	3	4,9	4	6,6
%	0,0		0,0		25,0		75,0		100,0	
Akraba	1	1,6	5	8,2	3	4,9	9	14,8	18	29,5
%	5,6		27,8		16,7		50,0		100,0	
Tek	0	0,0	0	0,0	1	01,6	3	4,9	4	6,6
%	0,0		0,0		25,0		75,0		100,0	
Toplam	31	50,8	5	8,2	5	8,2	20	32,8	61	100,0

ailesiyle birlikte yaşayan kişi sayısı 35 (%57,4) olmuştur. Ayvacık ilçesinde akrabasıyla birlikte gelen kişi sayısı 5 (%8,2) iken, Akrabasıyla birlikte yaşayan kişi sayısı 18 (%29,5) olmuştur. Aile ve akraba ile yaşayan kişi sayısının artmasının sebebi katılımcıların Ayvacık ilçesine önceden yerleşmiş olan ailelerinin yanına gelmeleri veya da katılımcının kendi ailesini veya akrabasını ilçeye yerleştikten sonra yanına getirmesidir. Arkadaşlarıyla birlikte Ayvacık ilçesine gelen kişi sayısı 5 (%8,2) iken, arkadaşlarıyla yaşamaya devam eden kişi sayısı 4 (%4,4) olmuştur. Ayvacık ilçesine tek başına gelenlerin kişi sayısı 20 (%32,8) iken, Ayvacık ilçesinde tek başına yaşayan kişi sayısı 4'e (%6,6) kadar düşmüştür. Bu düşüşün öncelikli sebepleri ise önceden Ayvacık ilçesine yerleşmiş olan aile, akrabanın yanına gelmeleri veya ev kiralarnı paylaşmak için başka insan ya da insanlarla yaşamaya başlamalarıdır. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların 53'ü (%86,9) aileleri veya akrabaları ile yaşamaktadırlar.

Tablo 4.16. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların yeni göç eylemi hakkındaki düşünceleri ve Ayvacık ilçesindeki gelecekleri hakkındaki beklentileri

Ayvacık'a yerleşmek ister misiniz?	Yeni göç bir eylemine katılmak ister misiniz?					
	Evet	%	Hayır	%	Toplam	%
Evet	5	8,2	38	62,3	43	70,5
%	11,6		88,4		100,0	
Hayır	9	14,8	9	14,8	18	29,5
%	50,0		50,0		100,0	
Toplam	14	23,0	47	77,0	61	100,0

Tablo 4.16'da görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacılardan 43'ü (%70,5) Ayvacık ilçesine tamamen yerleşmek isterken, bu kişilerin 38'i (%62,3) aynı zamanda yeni bir göç eylemine katılmak istemediğini de belirtmiştir.

Ankete katılan Suriyeli sığınmacılardan 18'i (%29,5) Ayvacık ilçesine tamamen yerleşmek istemiyorken, bu kişilerin 9'u (%14,8) yeni bir göç eylemine katılmak istediğini belirtmiştir. Ankete katılan Suriyeli sığınmacıların 14'ü (%23) yeni bir göç eylemine katılmak istiyorken, bu kişilerin 5'i (%8,2) Ayvacık ilçesine tamamen yerleşmek istediğini belirtmiştir. Ankete katılan Suriyeli sığınmacıların 47'si (% 77) yeni bir göç eylemine katılmak istemiyorken, bu kişilerin 9'u (14,8) Ayvacık ilçesine tamamen yerleşmek istemediğini belirtmiştir. Genel olarak baktığımızda ise Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinden memnun olduğunu katılımcıların %70,5'inin ilçeye tamamen yerleşmek istemesiyle gösterebiliriz. Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesine yerleşmek istemelerinin diğer önemli faktörü ise katılımcıların %77'sinin yeni bir göç eylemine katılmak istememeleriyle gösterebiliriz.

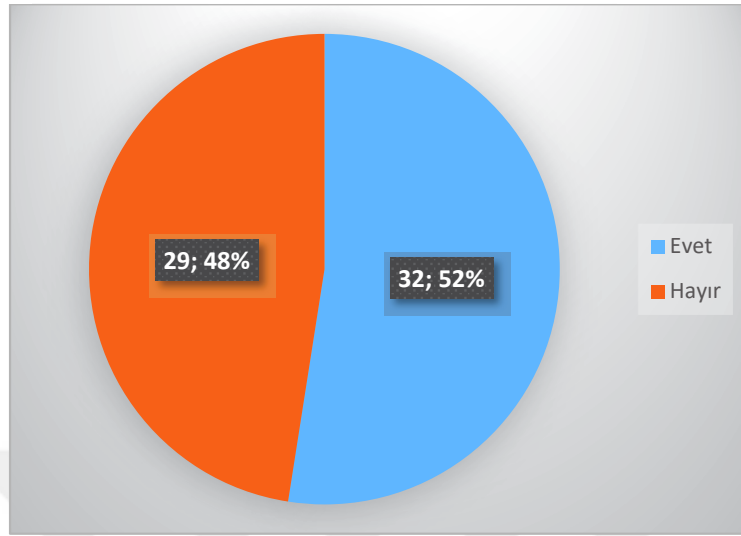
Tablo 4.17. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Türkiye'deki ve Suriye ile ilgili gelecekleri hakkındaki düşünceleri

Türkiye'de kalmak istiyor musunuz?	Ülkenizde şartlar iyileşse dönmek ister misiniz?					
	Evet	%	Hayır	%	Toplam	%
Evet	34	55,7	9	14,8	43	70,5
%	79,1		20,9		100,0	
Hayır	14	23,0	4	6,6	18	29,5
%	77,8		22,2		100,0	
Toplam	48	78,7	13	21,3	61	100,0

Tablo 4.17'de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacılar Türkiye'de kalmak istemeleri ve Suriye'ye dönmek istemeleri ile ilgili sorulara daha çok şartlara göre cevap vermişlerdir. Ankete katılan Suriyeli sığınmacıların 43'ü (%70,5) Suriye'de şartlar iyileşmediği sürece Türkiye'de kalmak istediğini ifade ederken, bu kişilerin 34'ü (%55,7) Suriye'de şartlar iyileşirse geri dönmek istediğini ifade etmiştir. 18 kişi (%29,5) Türkiye'de kalmak istemediğini ifade ederken, bu kişilerin 4'ü (%6,6) Suriye'ye dönmek istemediğini ifade etmiştir. Ankete katılan Suriyeli sığınmacıların 48'i (%78,8) şartlar iyileşirse Suriye'ye dönmek istediğini ifade ederken, bu kişilerin 14'ü (%23,0) Türkiye'de kalmak istemediğini ifade etmiştir. 13 kişi (%21,3) Suriye'de şartlar iyileşse bile geri dönmek istemediğini ifade ederken, bu kişilerin 9'u (%14,8) Türkiye'de kalmak istediğini ifade etmiştir.

Şekil 4.7'de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların 32'si (%52) Suriye'deki gelişmeleri imkanları içerisinde takip ettiklerini ifade etmiştir. Geriye kalan 29 kişi (%48) ise, gündelik hayat şartları içerisinde pek fazla zamanlarının

Şekil 4.7. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Suriye’de yaşanan gelişmeleri takip etme durumları

olmadığını ve artık Suriye’ye uzak olduklarını ifade ederek takip etmediklerini veya edemediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.18. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Suriye’den itibaren yaşadıkları en belirgin problemleri hakkındaki düşünceleri

Nedenler	Kişi Sayısı	Yüzde
Ekonomik	29	47,5
Siyasi	24	39,3
Sosyal Çevre	22	36,1
Kültürel	7	11,5
Yok	10	16,4

Tablo 4.18’de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan 61 Suriyeli sığınmacıdan 29’u (47,5) göç sürecinde yaşadıkları en belirgin sıkıntıların ekonomik nedenli olduğunu belirtirken, 24’ü (%39,3) siyasi nedenli sıkıntılar yaşadıklarını belirtmiş ve 22’si (%36) ise sosyal çevre ile ilgili sıkıntılar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ankete katılan Suriyeli sığınmacılardan 7 kişi (%11,5) ile en az sıkıntıyı kültürel anlamda yaşadıkları görülürken, 10 kişi (16,4) ise göç sürecinde hiçbir sıkıntı yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Ankete katılan Suriyeli sığınmacıların Suriye’den itibaren yaşadıkları göç sürecinde özellikle ekonomik, siyasi ve sosyal çevre ile ilgili sorunlar yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 4.19’da görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan 61 Suriyeli sığınmacıdan 45 kişi (%73,8) gibi çoğunluğu göç ettikleri yerlerde öncelikle beklentilerinin

Tablo 4.19. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların göç ettikleri yerlerde öncelikli beklentileri hakkındaki düşünceleri

Nedenler	Kişi Sayısı	Yüzde
Ekonomik Kaygılar	45	73,8
Kültürel Yakınlık	2	3,3
Güvenli Ortam	19	31,1
Sosyal Çevre ve Uyum	17	24,9
Çocukların Eğitim ve Geleceği	5	8,2
Yok	1	1,6

ekonomik kaygılar olduğunu belirtmiştir. 17 kişi (%24,9) göç ettikleri yerlerde sosyal çevre ve uyum ile ilgili öncelikli beklentilerinin olduğunu belirtirken, 5 kişi (%8,2) ise, göç ettikleri yerlerde çocukların eğitim ve geleceklerinin öncelikli beklentileri olduğunu belirtmişlerdir. Sadece 2 kişi (3,3) göç ettikleri yerlerde öncelikli beklentilerinin kültürel yakınlık olduğunu ifade etmiştir. Suriye’den iç savaştan kaçan Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların sadece 19’u göç ettikleri yerlerde öncelikli hedeflerinin güvenli ortam olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 4.20. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların geçimlerini karşılama şekilleri

Geçim İhtiyacını Karşılama Şekli	Sayı	Yüzde
T.C. Devlet Yardımları	1	1,6
Gündelik İşlerde Çalışarak	52	85,2
Düzenli İşe Sahip	8	13,1
Toplam	61	100,0

Tablo 4.20’de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan 61 Suriyeli sığınmacıdan 52’si (%85,2) geçim ihtiyaçlarını gündelik işlerde çalışarak karşılamaktadırlar. Bunun en büyük nedenleri arasında Suriyeli sığınmacıların çalışma izinlerinin olmaması sonucu kayıt dışı işgücünde çalışmaları ve katılımcıların çoğunluğunun Suriye’deki işlerinin de vasıfsız işler olmasından kaynaklanmaktadır. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacılardan sadece 8’i (%13,1) düzenli işlerde çalışmaktadırlar. Düzenli işlerde çalışanların çoğunluğu ise esnaf yanında çalışmaya devam etmektedirler. Katılımcılardan sadece 1 kişi (%1,6) geçim ihtiyaçlarını Türkiye Cumhuriyeti Devleti yardımlarıyla sağladığını belirtmiştir.

Tablo 4.21’de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların çalıştığı gündelik işlere baktığımızda Suriyeli sığınmacıların seçebilecekleri çok fazla alternatiflerinin olmadığı görülmektedir. Bu durumun öncelikli sebebi Ayvacık

Tablo 4.21. Ayvacık ilçesinde ankete katılan Suriyeli sığınmacıların çalıştıkları gündelik işler

Nedenler	Kişi Sayısı	Yüzde
İnşaat İşçiliği	43	70,5
Zeytin ve Tarım İşleri	16	26,2
Günlük Esnaf Yanlarında	1	1,6
Ev ve Apartman Temizlikleri	5	8,2
Eşya ve Yük Taşımacılığı	6	9,8

ilçesinin fazla gelişmemiş olması ve asıl ekonomisinin tarıma dayalı olmasıdır. Ayvacık ilçesinde ankete katılan gündelik işlerde çalışan Suriyeli sığınmacılardan 43 kişi (%70,5) inşaat işlerinde çalıştığını belirtmiştir. Ankete katılan Suriyeli sığınmacılardan 16 kişi (%26,2) zeytin ve tarım işçiliğinde, 5 kişi (%9,8) ev ve apartman temizliği işlerinde, 6 kişi (%9,8) eşya veya yük taşımacılığı işlerinde ve 1 kişi (%1,6) ise, gündelik olarak esnafların yanındaki işlerden bazılarında çalıştıklarını belirtmiştir.

4.3. Ayvacık İlçesindeki Yerli Halkın Suriyeli Sığınmacılar ile İlgili Algı, Düşünce ve Görüşleri

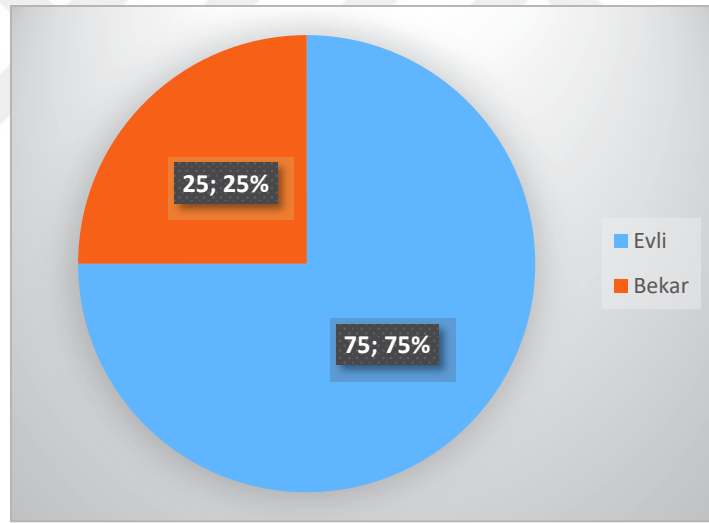
Ayvacık ilçesinde Suriyeli sığınmacılarla ilgili yerli halkla yapılan anketlerde daha çok Suriyeli sığınmacılarla ilgilenen memurlar, komşular, esnaflar v.b. bireyler tercih edilmiştir. İlçedeki Suriyeli sığınmacılar hakkında daha fazla, doğru ve detaylı bilgiler toplayabilmek amacıyla farklı kesimlerden Suriyeli sığınmacılarla ilgili bilgi sahibi bireylerle görüşülmeye çalışılmıştır.

Tablo 4.22. Ayvacık ilçesinde Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli halkın yaş ve cinsiyet özelliklerinin karşılaştırılması

Yaş	Cinsiyet				
	Erkek	%	Kadın	%	Toplam
0-20	5	5,0	0	0,0	5
%	100,0		0,0		
21-40	30	30,0	5	5,0	35
%	85,7		14,3		
41-60	26	26,0	16	16,0	42
%	61,9		38,1		
61+	16	16,0	2	2,0	18
%	88,9		11,1		
Toplam	77	77,0	23	23,0	100
%	77,0		23,0		100,0

Tablo 4.22’de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde yaşayan Suriyeli kadın sığınmacılar genelde ev dışına çıkmamaktadır. Bu durum yerli halkla temasın kadınlar üzerinden çok az olmasına ve Suriyeli sığınmacıların yerli halkla ilişkilerinin daha çok erkekler üzerinden sağlanmasına neden olmuştur. Aynı zamanda ilçedeki esnafların çoğunlukla erkek olması, ortak buluşma alanlarının kahvehaneler olması gibi nedenlerden dolayı anketlerde görüşülen yerli halkın %77’sini erkekler, %23’ünü kadınlar oluşturmuştur. Daha çok esnaf ve komşuluk ilişkileri dolayısıyla görüşülen %23’lük kadın oranının %16’sı 41-60 yaş aralığında yer almıştır. %77’lik erkek oranının ise %30’u 21-40 yaş aralığında yer almaktadır. Genel olarak ilçedeki 0-20 yaş aralığındaki bireyler Suriyelilerle ilgili fazla bilgi sahibi olmamasından dolayı sadece %5’lik kısmı oluşturmuştur. 21-40 yaş aralığında görüşülen kişilerin %35’lik oranları ile birlikte, 41-60 yaş aralığında görüşülen kişilerin %42’lik oranları çoğunluklu görüşülen yaş aralıklarını oluşturmuşlardır.

Şekil 4.8. Ayvacık’ta Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli halkın medeni hali

Şekil 4.8’de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde genel olarak bekar gençlerin Suriyeli sığınmacılar hakkında yeterli bilgi sahibi olmamasından dolayı görüşülen bireylerin sadece %25’ini bekarlar oluşturmuştur. Suriyeli sığınmacılarla yakın ilişki içerisinde bulunan esnaf, komşu, iş arkadaşlarının çoğunlukla evli olmasından dolayı görüşülen bireylerin %75’ini evli bireyler oluşturmuştur.

Tablo 4.23’te görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde Suriyeli sığınmacılarla ilgili ankete katılan yerli halkın %51’ni esnaflar ile emekliler oluşturmuştur. Bireylerin %32’sini oluşturan esnafların %43,8’i lise mezunuyken, sadece %6,3’ü üniversite mezunudur.

Tablo 4.23. Ayvacık ilçesinde Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli halkın eğitim durumları ve meslek özelliklerinin karşılaştırılması

Mesleğiniz?	Eğitim Durumunuz?						
	Okumamış	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Toplam	%
Esnaf	0	8	8	14	2	32	32,0
%	0,0	25,0	25,0	43,8	6,3	100,0	
Emekli	2	5	2	8	2	19	19,0
%	10,5	26,3	10,5	42,1	10,5	100,0	
Ev Hanımı	0	4	1	1	0	6	6,0
%	0,0	66,7	16,7	16,7	0,0	100,0	
Çiftçi	0	3	0	1	0	4	4,0
%	0,0	75,0	0,0	25,0	0,0	100,0	
Serbest İşçi	0	1	2	5	3	11	11,0
%	0,0	9,1	18,2	45,5	27,3	100,0	
Zabıta	0	0	0	1	0	1	1,0
%	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0	
Polis	0	0	0	1	0	1	1,0
%	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	100,0	
İnşaat İşçisi	1	0	0	2	0	3	3,0
%	33,3	0,0	0,0	66,7	0,0	100,0	
Şoför	0	0	3	1	1	5	5,0
%	0,0	0,0	60,0	20,0	20,0	100,0	
Diğer	0	2	3	4	9	18	18,0
%	0,0	11,1	16,7	22,2	50,0	100,0	
Toplam	3	23	19	38	17	100	100,0

Katılımcıların %19'unu oluşturan emeklilerin ise %42,1'i lise mezunudur. Ankete katılan 100 kişiden sadece %3'ü okumamıştır. Lise ve üniversite mezunları %55 oranla katılımcıların çoğunluğunu oluştururken, lise mezunları %38 ile en büyük katılımcıdır.

Tablo 4.24. Ayvacık ilçesinde Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli halkın ikamet etikleri mahalle/beldeleri ile aylık gelir özelliklerinin karşılaştırılması

Mahalle/Köy/Belde	Aylık Gelir					
	Çalışmıyor	800-1000	1001-1500	1501-1999	2000+	Toplam
Hamdibey Mahallesi	3	1	5	3	5	17
%	17,6	5,9	29,4	17,6	29,4	100,0
Küçükkuyu Beldesi	7	0	13	4	37	61
%	11,5	0,0	21,3	6,6	60,7	100,0
Ümmühan Mahallesi	0	1	5	2	2	10
%	0,0	10,0	50,0	20,0	20,0	100,0
Fatih Mahallesi	1	0	0	1	7	9
%	11,1	0,0	0,0	11,1	77,8	100,0
Ayvacak Köyleri	0	0	0	0	3	3
%	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
Toplam	11	2	23	10	54	100
%	11,0	2,0	23,0	10,0	54,0	100,0

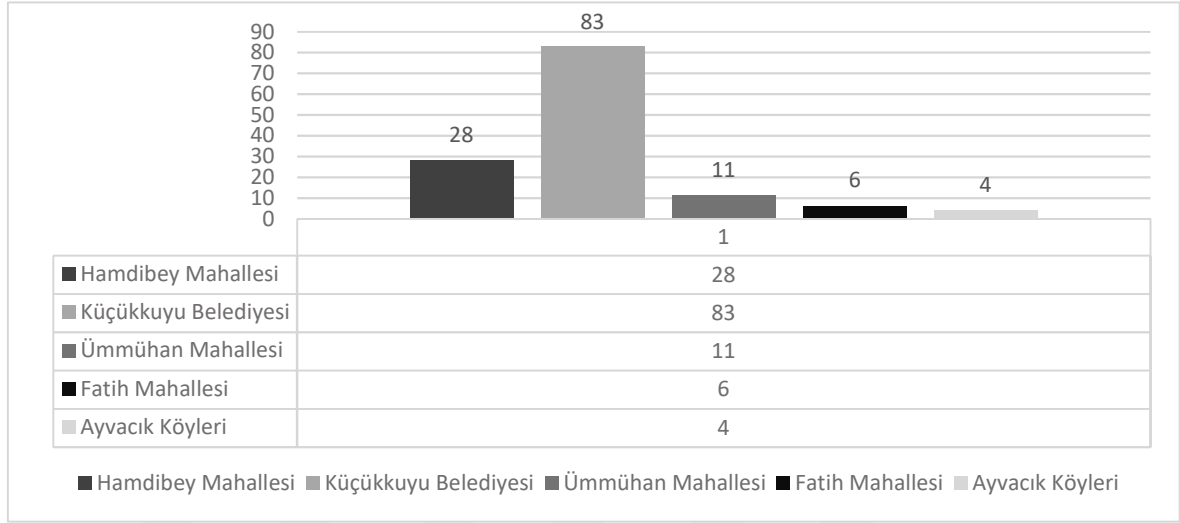
Tablo 4.24'te görüldüğü gibi Ankete katılan yerli halkın 61 kişi ile yarısından fazlası Küçükükuyu'da ikamet etmektedir. Bunun sebebi ise Suriyeli sığınmacıların yarısından fazlasının Küçükükuyu'da ikamet etmesidir. Küçükükuyu Ayvacık ilçesinde kıyı ve deniz turizminin gelişmesiyle diğer bölgelere göre ekonomik olarak gelişmiştir. Bu durum Suriyeli sığınmacılar tarafından daha fazla tercih edilmesindeki en büyük etken olmuştur. Küçükükuyu'da ankete katılan 61 kişinin %60,7'sinin geliri 2000 Türk lirası üzerinde olması da bunu göstermektedir. Küçükükuyu dışındaki merkez mahalleler arasında yerli halkla en fazla 17 kişi ile Hamdibey mahallesinde görüşülmüştür. Bunun sebebi ise merkez mahalleler arasında en fazla Suriyeli sığınmacının Hamdibey mahallesinde ikamet etmesidir. Genel olarak ankete katılan yerli halkın %54'ü 2000 Türk lirası üzerinde gelire sahiptir. Çalışmayan %11'lik kesimin çoğunluğunu ev hanımları oluşturmaktadır. Aynı zamanda Ayvacık köylerinden ankete katılan 3 kişi de 2000 Türk lirası üzeri gelire sahiptir.

Tablo 4.25. Ayvacık ilçesinde Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli halkın Suriyelilerle ilgili temas durumları ve ikamet ettikleri yerlerdeki yakınlıklarının karşılaştırılması

Suriyelilerle herhangi bir temasınız oldu mu?	Yakın çevrenizde ikamet eden Suriyeli var mı?				
	Evet	%	Hayır	%	Toplam
Evet	47	47,0	21	21,0	68
%	69,1		30,9		100,0
Hayır	12	12,0	20	20,0	32
%	37,5		62,5		100,0
Toplam	59	59,0	41	41,0	100

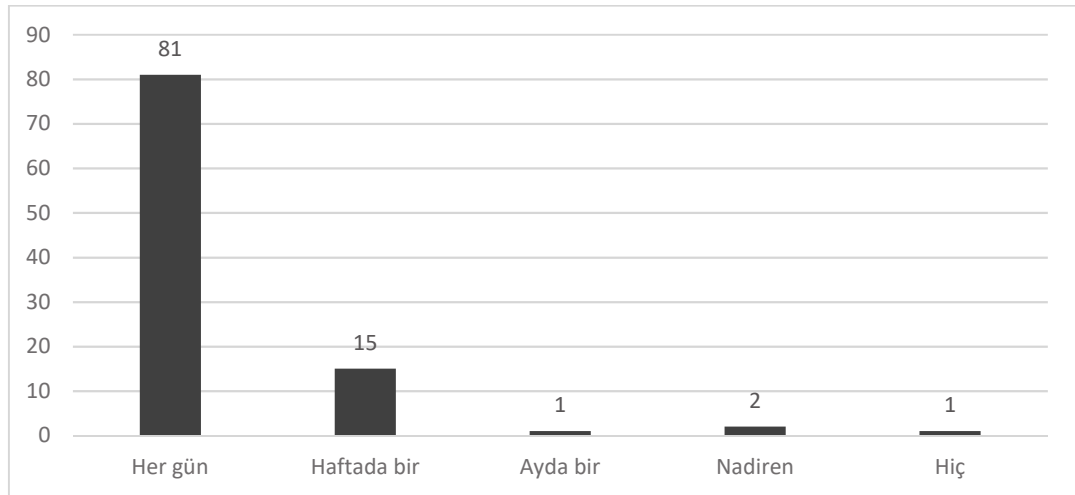
Tablo 4.25'te görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde Suriyeli sığınmacılarla ilgili yapılan anketlerde yerli halktan katılan 100 kişiden, 68 kişi (%68) Suriyeli sığınmacılarla herhangi bir temasının olduğunu belirtirken, bu kişilerin 47'si (%69,1) yakın çevresinde Suriyeli sığınmacıların ikamet ettiğini belirtmiştir. 32 kişi (%32) Suriyeli sığınmacılarla herhangi bir temasının olmadığını belirtirken, bu kişilerin 20'sinin (%62,5) yakın çevresinde Suriyeli sığınmacıların ikamet etmediğini belirtmiştir. 59 kişi (%59) yakın çevresinde Suriyeli sığınmacıların ikamet ettiğini belirtirken, bu kişilerin 12'si (20,3) Suriyeli sığınmacılarla herhangi bir temasının olmadığını belirtmiştir. 41 kişi (%41) yakın çevresinde Suriyeli sığınmacıların ikamet etmediğini belirtirken, bu kişilerin 21'i (%51,2) Suriyeli sığınmacılarla temasının olduğunu belirtmiştir.

Şekil 4.9. Ayvacık ilçesindeki Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli halkın Suriyelilerin ikamet ettikleri mahalle/belde/köyler hakkındaki düşünceleri

Şekil 4.9’da görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde Suriyeli sığınmacılarla ilgili anket yapılan yerli halktan 100’den 83’ü (%63) Ayvacık ilçesinde Suriyeli sığınmacıların ikamet ettiği yerlerden birinin Küçükkuyu olduğunu belirtmiştir. 28 kişi (%21) Hamdibey mahallesinde, 11 kişi (%8) Ümmühan mahallesinde, 6 kişi (%5) Fatih mahallesinde ve 4 kişi (%3) de Ayvacık köylerinde de ikamet ettiklerini belirtmiştir. Suriyeli sığınmacıların özellikle Küçükkuyu beldesinde ikamet ettikleri çoğunlukla bilinirken, diğer mahallelerdeki ikamet durumları çok az kesim tarafından bilinmektedir.

Şekil 4.10. Ayvacık ilçesinde Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli halkın Suriyelerle karşılaşma sıklıkları

Şekil 4.10’da görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde Suriyeli sığınmacılarla ilgili ankete katılan yerli halktan 81 kişi (%81) gibi büyük çoğunluğu Suriyeli sığınmacıları her gün gördüğünü belirtmiştir. Ayvacık ilçesinde günlük hayatın içerisinde bulunan Suriyeli sığınmacıları 15 kişi (%15) Haftada bir gördüğünü, 1 kişi (%1) ayda bir gördüğünü, 2 kişi (%2) nadiren gördüğünü ve 1 kişi (%1) hiç görmediğini belirtmiştir.

Tablo 4.26. Ayvacık ilçesindeki Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli halkın Suriyelerle ilgili memnuniyet durumları

Suriyelilerin Ayvacık’ta olmasından rahatsız mısınız?	Kiralık eviniz olsa Suriyelilere kiralar mısınız?				
	Evet	%	Hayır	%	Toplam
Evet	5	5,0	51	51,0	56
%	8,9		91,1		100,0
Hayır	24	24,0	20	20,0	44
%	54,5		45,5		100,0
Toplam	29	29,0	71	71,0	100

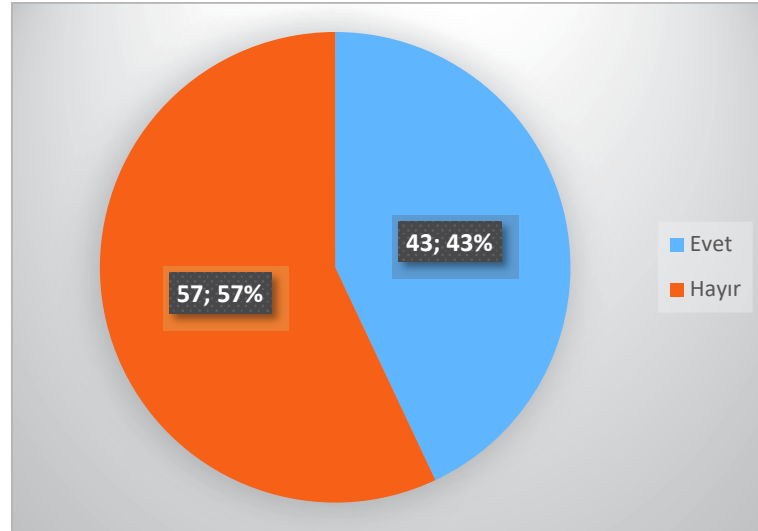
Tablo 4.26’da görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde Suriyeli sığınmacılarla ilgili yapılan anketlere katılan yerli halkta 100 kişiden; 56 kişi (%56) Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinde olmasında rahatsızken, bu kişilerin 5’i (%8,9) kiralık evi olsa Suriyeli sığınmacılara vereceğini belirtiyor. 44 kişi (%44) Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinde olmasından rahatsız değilken, bu kişilerin 20’si (%45,5) kiralık evi olsa Suriyeli sığınmacılara vermeyeceğini belirtiyor. 29 kişi (%29) kiralık evi olsa Suriyeli sığınmacılara vereceğini belirtiyorken, bu kişilerin 24’ü (%82,7) Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinde olmasından rahatsız olmadığını belirtiyor. 71 kişi (%71) kiralık evi olsa Suriyeli sığınmacılara vermeyeceğini belirtiyorken, bu kişilerin 51’i (71,8) Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinde olmasından rahatsız olduğunu belirtiyor. Yerli halkın yarıdan fazlasının Suriyeli sığınmacılardan rahatsız olduğu görülmektedir. Aynı zamanda kiralık evleri olsa %71 gibi yüksek oranın Suriyeli sığınmacılara kiralamak istememesi de bunu desteklemektedir.

Üniversite ve lise mezunu 56 katılımcının sadece 10’u kiralık evi olsa Suriyeli sığınmacılara kiralayacağını belirtmiştir. 56 katılımcının 39’u da Suriyeli sığınmacılardan rahatsız olduğunu belirtmiştir. Ortaokul, ilkokul veya okul okumamış diğer 44 katılımcının ise 17’si evlerini Suriyeli sığınmacılara kiralayacağını belirtmiştir. 44 katılımcının 19’u Suriyeli sığınmacılardan rahatsız olduğunu belirtmiştir. İlçede üniversite ve lise mezunlarının çoğunluğunun Suriyeli sığınmacılara ev konusunda yardım etmek istemediği ve Suriyeli sığınmacılardan rahatsız olduğu görülmektedir. Ortaokul, ilkokul ve okul

okumamış grubun ise bu konularda daha ılımlı yaklaştığı ve hatta rahatsız olmayanların oranının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Ayvacık merkez mahallerdeki 35 katılımcıdan sadece 7'si Suriyeli sığınmacılara ev kiralayacağını belirtmektedir. 35 katılımcının 22'sinin Suriyeli sığınmacılardan rahatsız olduğu görülmektedir. Küçükkuyu beldesinde ise 62 katılımcının 20'si kiralık evi olsa Suriyeli sığınmacılara kiralayacağını belirtmektedir. 62 katılımcının 34'ünün Suriyeli sığınmacılardan rahatsız olduğu belirtilmektedir. Ayvacık merkez mahallerindeki katılımcıların Suriyeli sığınmacılara ev kiralama konusunda daha katı oldukları ve daha çok oranda katılımcının rahatsız oldukları görülmektedir. Küçükkuyu beldesindeki katılımcıların bu konularda merkez mahallelerdeki katılımcılara göre biraz daha ılımlı oldukları görülmektedir. Ancak bu katılımcılarında yarsından fazlasının Suriyeli sığınmacılardan rahatsız olduğu ve ev kiralamayı düşünmediği görülmektedir. Kiralık evi olsa kiralamayı düşünen 27 katılımcının ise 17'si 2000 Türk lirası ve üzeri aylık gelire sahipken, 10'u 2000 Türk lirasının altında gelire sahiptir.

Şekil 4.11. Ayvacık ilçesinde Suriyeli sığınmacılarla ilgili ankete katılan yerli halkın Suriyeli sığınmacıların ilçedeki işgücü ihtiyacındaki yerleri hakkında düşünceleri

Şekil 4.11'de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde Suriyeli sığınmacılarla ilgili yapılan ankete katılan yerli halkın 57'si (%57) Ayvacık ilçesindeki işlerde çalışmak için Suriyeli sığınmacı işgücüne ihtiyaç olmadığını aksine daha çok maddi yükümlülük ve ücretlerin düşmesine neden olduklarını belirtiyor. 43 kişi (%43) ise Ayvacık ilçesinde yerli halkın bazı

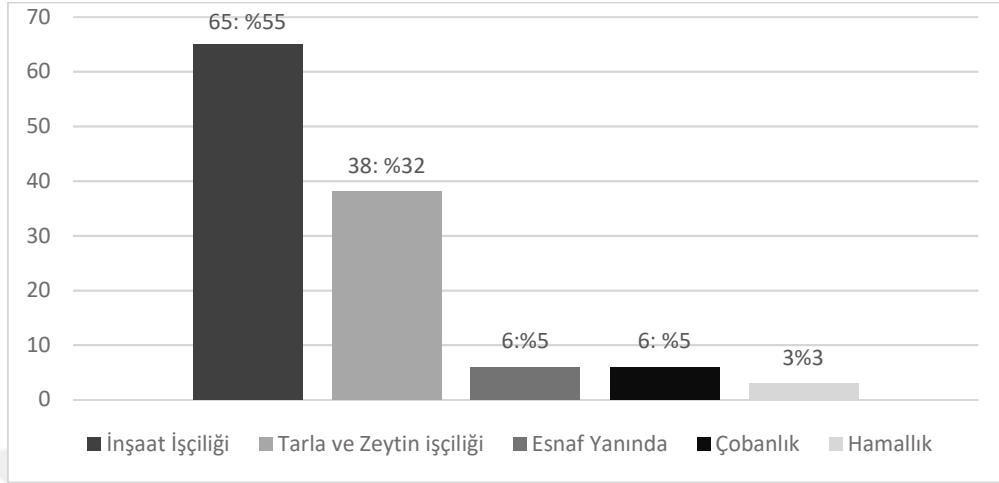
işleri beğenmediğini ve çalışmadığını belirterek, Suriyeli sığınmacı işgücüne ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Ayvacık ilçesinde Suriyeli sığınmacı işgücü ihtiyacı olduğunu belirten katılımcıların 20'si 41-60 yaş aralığındadır. 0-20 yaş aralığında 5 katılımcının hepsi de Suriyeli işgücüne ihtiyaç olduğunu belirtmektedir. 21-40, 41-60 ve 61 yaş ve üzeri yaş gruplarında Suriyeli sığınmacı işgücü ihtiyacının olmadığını ifade edenlerin oranı daha fazladır.

Tablo 4.27. Ayvacık ilçesindeki Suriyeli sığınmacılarla ilgili ankete katılan yerli halkın ilçeye Suriyeli göçleriyle ilgili düşünceleri

Suriye krizinden önce de Ayvacık'ta yabancı nüfus hareketliliği fazla mıydı?	Suriye krizinden sonra ilçeye Suriyelilerin göçlerini bekliyor muydunuz?				
	Evet	%	Hayır	%	Toplam
Evet	6	6,0	8	8,0	14
%	42,9		57,1		100,0
Hayır	25	25,0	61	61,0	86
%	29,1		70,9		100,0
Toplam	31	31,0	69	69,0	100,0

Tablo 4.27'de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde Suriyeli sığınmacılarla ilgili yapılan ankete katılan yerli halkta 100 kişiden; 31 kişi (%31) Suriye krizinden sonra Ayvacık ilçesine Suriyeli sığınmacı göçlerini beklediğini belirtirken, bu kişilerin 25'i (%80,6) Suriye Krizinden önce Ayvacık ilçesinde yabancı nüfus hareketliliğinin fazla olmadığını belirtmiştir. 69 kişi (%69) Suriye krizinden sonra Ayvacık ilçesine Suriyeli sığınmacı göçlerini beklemediğini belirtirken, bu kişilerin 8'i (%11,5) Suriye krizinden önce de Ayvacık ilçesinde yabancı nüfus hareketliliğinin olduğunu belirtmiştir. 14 kişi (%14) Suriye krizinden önce de Ayvacık ilçesinde yabancı nüfus hareketliliğinin fazla olduğunu belirtirken, 6 kişi (%42,9) Suriye krizinden sonra Ayvacık ilçesine Suriyeli sığınmacı göçlerini beklediğini belirtmiştir. 86 kişi (%86) Suriye Krizinden önce Ayvacık ilçesinde yabancı nüfus hareketliliğinin fazla olmadığını belirtirken, 61 (%70,9) kişi Suriye krizinden sonra Ayvacık ilçesine Suriyeli sığınmacı göçlerini beklemediğini belirtmiştir. Yani Ayvacık ilçesindeki yerli halkın büyük bir çoğunluğu Suriye krizinden önce Ayvacık ilçesinde yabancı nüfus hareketliliğinin fazla olmadığını ve Suriye krizinden sonra da Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesine geleceklerini beklemediklerini belirtmişlerdir. Suriyeli krizinden sonra Ayvacık ilçesine Suriyeli sığınmacı göçü bekleyen 32 katılımcıdan 23'ü üniversite ve lise mezunuyken, 9 'u ortaokul, ilkököl ve okul okumayan katılımcılardan oluşmaktadır. İlçeye Suriyeli sığınmacı göçleri olacağını öngörenlerin çoğunluğunun üniversite ve lise mezunu yüksek eğitimli katılımcıların olduğu görülmektedir.

Şekil 4.12. Ayvacık ilçesindeki Suriyelilerle ilgili ankete katılan yerli halkın Suriyelilerin çalıştığı iş kolları hakkındaki düşünceleri

Şekil 4.12’de görüldüğü gibi Ayvacık ilçesinde Suriyeli sığınmacılarla ilgili yapılan anketlere katılan yerli halktan 100 kişinin bazılarının birden fazla cevap verdiği soruda; 65 kişi (%55) Suriyeli sığınmacıların inşaat işçiliğinde çalıştığını belirtmiştir. 38 kişi (%32) tarla ve zeytin işçiliğinde, 6 kişi (%5) esnaf yanında, 6 kişi (%5) çobanlık ve 3 kişi (%3) kişi de hamallık işlerinde çalıştıklarını belirtmiştir.

4.4. Ayvacık İlçesinde Suriyeli Sığınmacılara Uygulanan Mülakatlar Sonucunda Suriyeli Sığınmacılar ile İlgili Elde Edilen Bulgular

Ayvacık ilçesinde derinlemesine mülakat aracılığıyla görüşülen Suriyeli sığınmacılara Ayvacık ilçesine gelmeden önce Ayvacık ilçesi hakkında ne tür bilgilere sahip olduklarını ve Ayvacık ilçesinin kendileri için göç tercihlerinde yeri ve önemini sorduğumuzda;

Uzun süredir Ayvacık ilçesinde ikamet eden Suriyeli sığınmacıların bazıları öncelikle Midilli Adasına geçmek için geldiklerini fakat düzensiz geçişlerin oldukça zorlaşmasıyla burada yaşamaya karar verdiklerini belirtmişlerdir. Genel olarak Suriyeli sığınmacıların gelmeden önce Ayvacık ilçesi hakkında hiçbir bilgilerinin olmadıklarını, akraba veya tanıdık tavsiyesi ile Ayvacık’a geldiklerini ifade etmişlerdir. Akraba veya tanıdık tavsiyesi ile gelen Suriyeli sığınmacılar buradan memnun olduklarını aynı zamanda iş ve kiralık ev gibi uygun şartları oluşturdukça tanıdıklarını Ayvacık ilçesine getirmeye devam ettiklerini belirtmişlerdir. Mülakata katılan Suriyeli sığınmacıların bazıları direkt kamplardan çıktıkları gibi buraya geldiklerini ifade ederken, bir kısmı ise Suriye’den direkt geldiklerini ifade etmişlerdir. Ayvacık ilçesinin kendileri için önemi ile ilgili, ekonomik

olarak diğer şehirlere göre hayat şartlarının pahalı olmadığını, inşaat, zeytin toplama gibi gündelik işlerin fazla olduğunu belirtmişlerdir. Zeytin toplama işini Suriye’de de yaptıkları için rahat tarafının bilindik iş olduğunu ifade etmişlerdir. İnşaat gibi diğer işlerin Ayvacık ilçesinde avantajlı olmamasının sebebini ise, büyük şehirlerde çok fazla Suriyeli işçi olduğu için her zaman iş bulamamaları ve ücretlerin bu yüzden düşük olması olarak ifade etmişlerdir. Ayvacık ilçesine bağlı Küçükkuyu’da yazları deniz turizminin iş olanakları sağlayacağı için geldiklerini belirtenler de olmuştur. Suriyeli sığınmacılar ilçede az Suriyeli sığınmacı olmasını ve olanların ise tanidik olmasını en büyük avantaj olarak görmektedirler. Diğer şehirlerde Suriyeli sığınmacıların fazla olması yerli halkın tepkisini artırdığını ve kendilerinin bu yüzden bazen kötü muamelelere maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Suriyeli sığınmacılar göç tercihlerinde öncelikle ekonomik ve güvenlik kaygılarını ön plana çıkartmışlardır. Ayvacık ilçesindeki Suriyeli sığınmacıların öncelikleri kişiden kişiye değişirken, genel olarak Ayvacık ilçesi ile ilgili memnuniyetlerini dile getirmişlerdir.

SK 39, Erkek, 35 yaşında, Ortaokul mezunu, İnşaat işçisi, Evli, Haseka’dan gelmiş.

Burada iş var ve sakin bir yer. Akrabalarımız sayesinde burayı duyduk. Onlar buranın iyi olduğunu söyleyip çağırdılar. Burayı tercih ettik çünkü İstanbul gibi büyük şehirlerde çok Suriyeli var ve iş bulmak çok zor oluyor. Ancak burada kesin iş bulabiliyoruz. Hem burası sakin, bizim orası gibi zeytin işçiliği var. Bence Türkiye’de nereye gidersen git güven var. Çünkü benim için Suriye’den sonra güven çok ön planda değil.

SK 3, Erkek, 40 yaşında, Ortaokul mezunu, İnşaat işçisi, Evli, Halep’den gelmiş.

Diğer şehirler çok kalabalık ve tehlikeli buranın sakin ve huzurlu olduğunu duyduk. Sakin bir yer olsun kimse bizi rahatsız etmesin istedik. İstanbul’da deniz varsa burada da var. Ben ekonomik olarak değil öncelikle güvenlik olarak baktım. Güvenlik olmadan hiçbir şeyin önemi olmuyor.

SK 21, Erkek, 30 yaşında, Ortaokul mezunu, İnşaat işçisi, Evli, Haseka’dan geliyor.

Zeytin işi olduğunu duyduğumuz için Ayvacık ilçesine geldik. Suriye’den de bildiğimiz zeytin işinin olması ve buradaki ücretlerin diğer şehirlere göre yüksek olması buraya göç etmemize neden oldu.

SK 23, Erkek, 31 yaşında, Ortaokul mezunu, İnşaat işçisi, Evli, Haseka’dan geliyor.

Buraya zeytin işini duyduğum için fazla bilgim olmadan geldim. En iyi iş neredeyse her zaman oraya giderim. Zeytin işi bildiğimiz iş ve buradaki ücretler diğer yerlere göre daha iyi olması göç etmemize neden oldu.

SK 5, Erkek, 28 yaşında, Lise mezunu, İnşaat işçisi, Evli, Halep'den geliyor.

Akrabalarım önceden buraya gelmişlerdi. Onların tavsiyesi ve kalacak yer ayarlamasıyla geldik. Ayvacık'ı çok beğendik. Buranın en güzel özelliği halkın bize iyi davranması ve bizi rahatsız etmemesidir. Bana göre sen iyi olursan kimse sana karışmıyor. Güven benim için her şeydir.

SK 12, Erkek, 37 yaşında, Ortaokul mezunu, İnşaat işçisi, Evli, Halep'den geliyor

Ayvacık ilçesi hakkında önceden hiçbir bilgim yoktu. Tanıdıklarım olduğu için gelmiştim. İş olduğunu söylediler geldim. Ancak akrabalarım burada, onların yanında olmak her şeyden önemli

SK 46, Erkek, 19 yaşında, Lise mezunu, Fırın çalışanı, Bekar, Halep'den geliyor.

Arkadaş ve akraba tavsiyeleriyle ilçeye geldim. Suriyeli sığınmacılar büyük şehirlerde fazla oldukları için insanların gözüne çok batıyorlar. Artık çevreye rahatsızlık vermeye başladı. Ancak burada az sayıda olmamız, buradaki insanların daha iyi olması ve ilçenin sakin olması bizi daha güvende hissettiriyor.

SK 51, Erkek, 28 yaşında, Okumamış, Mermerci, Bekar, Şam'dan geliyor.

Midilli adasına geçişlerin olduğunu duyduk ve geldik. Çanakkale ismini önceden sadece Çanakkale 18 Mart Savaşı'ndan dolayı dedelerimizden duymuştuk. Onlarda buraya savaşmaya gelmişler. Ayvacık'la ilgili başka bir bilgimiz yoktu. Burada çalışıp para biriktiriyoruz ve imkânımız olsa karşıya geçmek isteriz. Adaya geçişler zorlaştınca bizde burada iş bulduk ve buraya yerleştik.

SK 9, Erkek, 34 yaşında, Ortaokul mezunu, Mermerci, Evli, Halep'den geliyor.

Ayvacık'a gelmeden önce hiçbir bilgimiz yoktu. Çalışmak için iş duyduk geldik. Diğer şehirlerde evler daha çok pahalı, burada daha uygun olduğunu duyduk. Buraya arkadaş bağlantılarıyla geldik.

Ayvacık ilçesinde mülakata katılan Suriyeli sığınmacılara Ayvacık ilçesinde yaşadıkları zorluk ve sıkıntılar ile ilgili sorulan soruda;

Ayvacık ilçesinde mülakata katılan Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinde kaldıkları yere göre zorluk, sıkıntı veya şikâyet önceliklerinin değiştiği görülmüştür. Ayvacık merkez mahallelerinde kalan Suriyeli sığınmacılar sayıca az olmalarından dolayı çoğu şikayetleri olmadığını belirtmiştir. Bazıları yaşadıkları zorluk ve sıkıntıları ifade etmekten çekindikleri için anlatmadıkları görülürken, genelde diğer şehirlerle karşılaştırma yapınca Ayvacık ilçesi hakkında “cennet gibi, Türkiye’nin en iyi yeri” gibi terimler kullanarak zorluk ve sıkıntılarının olmadığını ifade etmişlerdir. Küçükkuyu’da yaşayan Suriyeli sığınmacılar ise daha çok zorluk, sıkıntılar yaşadıkları ve şikayet ettikleri görülmüştür. Küçükkuyu deniz turizmi açısından gelişmiş bir yer olduğu için kiralara fazla olmasını en büyük sıkıntı olarak görmektedirler. Küçükkuyu’da Suriyeli sığınmacılar daha eski ve kötü şartlardaki evlerden oluşan bir mahallede toplandıkları görülmüştür. Evlerin az olması, çoğu kiralık ev sahibinin Suriyeli oldukları için ev kiralamaması, gündelik işlerde patronların kötü muameleyle yaklaşması, sigortasız işlerde çalışmaları yaşadıkları zorluklar olarak ifade etmişlerdir. Tarlalarda ve diğer işlerde bazıları sadece Suriyeli oldukları için kendilerine, bazıları ise yerli çalışanlara da aynı şekilde bu adaletsizliklerin yapıldığını ifade etmişlerdir. Patronların sıkıntılı olduğunu ancak yerli halkın böyle olmadığını da ayrıca tekrarlayarak ifade etmişlerdir. Bu tür sıkıntıların diğer şehirlerde de olduğunu ve Ayvacık ilçesinde daha az olduğunu belirtmişlerdir. Suriyeli sığınmacıların bir kısmı ise yerli halkın kendilerini rahatsız etmediğini ancak yeteri kadar kendilerine yardımda da bulunmadığını ifade etmişlerdir.

SK 30, Erkek, 25 yaşında, Ortaokul mezunu, İnşaat işçisi, Bekar, Haseka’dan geliyor.

Sigortasız çalışıyoruz. Sigorta istesek çalışma diyorlar. Ev vermiyorlar ve kiraya verirken daha fazla para istiyorlar. Ev verirken çocuk ve aile sayısı istiyorlar. Siz fazla ses yaparsınız, komşuları rahatsız edersiniz diyorlar. Türklerle aynı işi yapıyoruz ama bazen biz daha alıyoruz, beğenmezsen parayı çalışma diyorlar. Seçme şansını bırakmıyorlar bize zor durumdan faydalanıyorlar. Kamplarda da kaldığım zamanlar dışarı çıkıp çalışırdım. Buradan daha az para verirlerdi ya da hiç vermezlerdi. Burası kampa göre çok iyi çünkü yerleştik bir düzenimiz var ve kimseye bağlı değiliz. Kampta kalan arkadaş ve akrabalar var. Bize ev vermiyorlar. Eğer ev

bulsak tanıdıkların hepsi buraya düşünmeden gelirdi. Bu sokakta hep beraber yaşıyoruz. Aynı kültürden ve akraba biraz daha fazla olunca psikolojik olarak daha rahat hissettiriyor. Kamptan çıkanların çoğu kampın olduğu şehirde yaşamaya devam ediyor. Ancak biz şanslıyız buraya geldik, kiralık ev ve iş bulduk. Eğer Türkiye Cumhuriyeti buraya kamp açarsa buraya çok kişi gelmek ister. Bence çok fazla talep olur. Gelmelerini isterim.

SK 48, Erkek, 34 yaşında, Üniversite mezunu, Hırdavatçı çalışanı, Bekar, Rakka'dan geliyor.

Türkiye'den başka bir şehre geçemediğimiz için özgürlüğümüz kısıtlı, zor şartlarda sigortasız çalışıyoruz ve işlerimiz sürekli değişiyor. Kiralar buranın turizm yeri olmasından dolayı pahalı, kimse bize yardım etmiyor. Aile şeklinde yaşamayan gençlere yardım etmiyorlar.

SK 43, Erkek, 23 yaşında, Ortaokul mezunu, İnşaat işçisi, Evli, Haseka'dan geliyor.

Bizi kimsede bu mahallede ve ilçede rahatsız etmedi, bize kötü davranmadılar. Ancak bizle yeterince ilgilenip yardım da etmediler. En büyük sıkıntımız ev kiralama konusunda halkın bize yardım etmemesi oluyor. Çalışmak için yardım eden oluyor. Ancak kiralık ev konusunda yardım eden olmuyor. Ev kiralayanlar Suriyeliyiz deyince yüksek fiyatta kira istiyorlar.

SK 54, Erkek, 19 yaşında, Lise mezunu, İnşaat işçisi, Bekar, Haseka'dan geliyor.

Patronlar bize insan gibi davranmıyorlar. Paramızı ya vermiyorlar ya da daha az veriyorlar. Yaşadığım en büyük sıkıntı diyebilirim. Ancak bütün patronlar böyle değil, çoğu patron iyi davranıyor. Diğer büyük şehirlerdeki patronların neredeyse hepsi çok kötüydü, burada iyi olanlar daha fazla diyebilirim.

SK 39, Erkek, 17 yaşında, Ortaokul mezunu, İnşaat işçisi, Bekar, Haseka'dan geliyor.

Burada iş var ama sürekli değil, bu çok sıkıntı oluyor. Patronlar bize kötü davranıyor, bu konudaki ilişkiler kötü ancak yerli halktan kötü davrananlar yok. Yerli halkla olumsuz ilişkilerimiz olmadı.

SK 6, Kadın, 24 yaşında, Ortaokul mezunu, Ev hanımı, Evli, Halep'den geliyor.

Okulda çocuğumuz okuyor, komşularla aram iyi, devletten aylık yardımlar alıyorum, okul masrafları da veriyorlar. Bazı insanlar bize sokakta kötü konuşuyor ama bunlar çok az bir kesim tarafından oluyor. Bizde genelleme yapmıyoruz. Çünkü kalkın genelinden memnunuz.

SK 17, Erkek, 25 yaşında, Üniversite mezunu, İnşaat işçisi, Bekar, Halep'den geliyor.

Dışarıdaki bazı insanlar Suriyeliyim deyince ters bakıyorlar ve bu rahatsız hissettiriyor. Sadece Suriyeli olduğumuz için böyle tepki verdiklerini düşünüyorum. 2 yıl hastanede çalıştım ve maaş vermediler. Alacaklarım hala duruyor. Yerli halk değil de, hastanede çalışan müteahhit ve mühendisler paramı vermediler. Paramı alamadığım için evde elektriksiz ve susuz kaldım. Soğuk evde kimse bana bu süreçte yardımcı olmadı. Yerli halktan hastanede beraber çalıştığım arkadaşlarım yardım ettiler. Müteahhit ve mühendisleri aradım, mesaj attım geri dönmediler. Ben her türlü işi yaptım ama hak ettiğimi vermediler. Düzenim bozuldu, aileme para gönderemedim ve zor kötü bir sürece girdim.

Suriyeli sığınmacıların yerli halkla genel iletişimleri veya yaşadıkları olumlu ve olumsuz olaylarla ilgili sorulan soruda;

Suriyeli sığınmacılar yerli halkla fazla iletişimlerinin olmadıklarını çünkü erkeler sabahları işe gidip ancak akşamüzeri geri geldiklerini ve kadınların da bu süre içerisinde genelde evden çıkmadıklarını ifade etmişlerdir. Ancak mümkün olmadıkça normal zamanda da fazla iletişim kurmadıklarını, Ayvacık ilçesinde tanıdıkları Suriyeli akraba ve komşularının yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Çoğu Suriyeli yerli halk ile pek fazla işlerinin olmadığını ve birbirlerine karışmayarak hayatlarını devam ettirmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Suriyeli sığınmacılar yerli halktan insanlarla teması ve arkadaşlıkları genelde iş yerlerinde kurduklarını da ifade etmişlerdir. Yerli halk ile teması olanlar ise, diğer şehirlerden sonra buradakilerin çok hoşgörülü ve saygılı yaklaştıklarını ifade etmişlerdir. Yerli halk arasında samimi arkadaşları olan ve bu durumdan memnun olan az da olsa Suriyeli sığınmacılarda bulunmaktadır. Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinde yerli halk ile yaşadığı olumsuzluklar ise, gençlerin Suriyeli kızlara veya kadınlara laf atması, Suriyeli oldukları için bazen hor görülmeleri olduklarını ifade etmişlerdir. Ancak Suriyeli sığınmacılar çok az kişinin böyle yaptığını ve kendileri genelleme yapmayarak yerli halkla

iyi geçinmek istediklerini belirtmişlerdir. Yerli halkla çok fazla sıkıntısı olamayan Suriyeli sığınmacılar aslında böyle çekincelerden dolayı daha yakın ilişkiler kurmaktan uzak durmaya çalışmışlardır.

SK 5, Erkek, 37 yaşında, Ortaokul mezunu, İnşaat işçisi, Evli, Halep'den geliyor.

Genel olarak can sıkıcı büyük bir sorunla karşılaşmadık. Çünkü biz mümkün olduğunca kimseyle temas kurmuyoruz. İşimize gidip geliyoruz. Sıkıntı olarak gençler kadınlar hakkında konuşuyorlar, can sıkıcı olsa da biz aldırıyoruz. Biz sorun çıkarmadan bu iyi ortamı sürdürmek istiyoruz.

SK 21, Erkek, 30 yaşında, Ortaokul mezunu, İnşaat işçisi, Evli, Haseka'dan geliyor.

Dışarıyla ilişkimiz pek fazla yok. Genelde yerli halktan iş arkadaşları ve onların aileleriyle irtibat kuruyoruz. Bu insanlar bize yetiyor. Yerli halkla olumsuz bir durumumuz yok. Yerli halkında bize karışmamasını ve rahatsız etmemesini olumlu bir durum olarak söyleyebiliriz.

SK 25, Kadın, 25 yaşında, Okumamış, Tarla işçisi, Evli, Haseka'dan geliyor.

Genelde sabahdan işe gidiyoruz ve akşama doğru geliyoruz. Yerli halkla pek iletişimimiz olmuyor. Olumlu veya olumsuz pek iletişimimiz yok. Genel olarak iş arkadaşları ve buradaki Suriyelilerle irtibat halindeyiz.

SK 26, Erkek, 22 yaşında, lise mezunu, İnşaat işçisi, Evli, Halep'den geliyor.

Olumsuz şeyler olumlu şeylerden bence daha fazla, çünkü bu olumsuz durumlar diğer şehirlerde de her yerde oluyor. Burada ev kiralamak için sıkıntı yaşasak da yardım eden yerli halktan insanlar da oluyor.

SK 37, Erkek, 20 yaşında, Ortaokul mezunu, İnşaat işçisi, Bekar, Haseka'dan geliyor.

İş alanlarında patronlarla sıkıntılarımız oluyor. Patron ve işverenler bizi insan olarak görmüyorlar. Muhtaç olduğumuz için böyle davranıyorlar. . Ancak genel olarak yerli halktan ve Ayvacık'tan memnunuz.

SK 4, Kadın, 31 yaşında, İlkokul mezunu, Ev hanımı, Evli, İdlib'den geliyor.

Komşularla aramız iyi, kimse bizi rahatsız etmiyor. Burası sakin ve huzurlu, buradan çok memnunuz. Özellikle kamptan direkt geldiğim için, kamptan sonra burası çok çok iyi geldi ve hiçbir şeye şikayet edemem. Eşim

burada çalışıyor, 700 Türk Lirası yardım alıyoruz, kömür aldık ve hastanede devlet para almıyor. Burada eşimin maaşı da 2000 Türk Lirası'nı geçiyor.

SK 55, Erkek, 24 yaşında, Ortaokul mezunu, İnşaat işçisi, Bekar, Haseka'dan geliyor.

Buradaki insanlarla ilişkimiz yok gibi ve biz kendi işimize bakıyoruz. Sadece iş yerinden arkadaşlarımız var. Evlerde ise daha çok akrabalarımızla birlikte kendi hayatımıza devam ediyoruz.

SK 35, Erkek, 32 yaşında, Ortaokul mezunu, İnşaat işçisi, Evli, Haseka'dan geliyor.

İş alanında olumsuz durumlar oluyor. Ama başka durumlarda olumsuz şeyler görmedik. Yerli halk bizimle ilişki kurmak istemiyor ama biz onlarla konuşmak istiyoruz. Bazıları bize neden buraya geldin, ülkeneye git savaş diyorlar. Ama bizim neler yaşadığımızı bilmiyorlar.

SK 47, Erkek, 18 yaşında, Ortaokul mezunu, İnşaat işçisi, Bekar, Haseka'dan geliyor.

İlk geldiğim zamanlar inşaatta çalıştım ve çok zorluklar çektim. Şimdi fırında çalışıyorum ve çok memnunum. İyi ve düzenli bir maaşım var ve hayatım düzene girdi. İnşaat zamanı geldiğinde ve ihtiyacım olduğu zamanlar para alamıyordum.

SK 49, Erkek, 22 yaşında, Ortaokul mezunu, Tarla işçisi, Evli, Haseka'dan geliyor.

Siyasi amaçlarla ilçeye geldiğimizi söyleyerek bize iftiralar atıyorlar. Bize sokakta bazı partilerin adamı olduğumuzu söyleyerek hakaret ediyorlar. Başka ülkelerde de milyonlarca bizim gibi insanlar var. Onlarda mı siyaset için gittiler yani başka ülkelere? Savaştan kaçtık bizim ne işimiz olur siyasetle, bu durum gerçekten rahatsız edici oluyor. Biz oy için gelmedik ve elimde olsa en iyi ülkeye gitmek isterdim. Kötü patronlar için sigortasız çalışmak, hayatımız, geleceğimiz önemli değil.

SK 52, Erkek, 20 yaşında, İlkokul mezunu, Mermerci, Bekar, Halep'den geliyor.

Yunanistan'ın Midilli adasına geçmek için gelmiş olmamıza rağmen artık bence Türkiye'nin yaşanacak en iyi yer olduğunu düşünüyorum. Çok fazla Suriyeli yok ve ilçede dikkat çekmiyoruz, göze batmıyoruz. Diğer şehirlerde yaşanan olumsuzluklar ve sıkıntılar burada yaşanmıyor.

SK 14, Erkek, 27 yaşında, Üniversite mezunu, Kahvehane işçisi, Bekar, Halep'den geliyor.

Güzel bir ilçede, güzel insanlarla hiçbir sıkıntım yok. İletişimimiz çok iyi ve ben bu yerli halktan çok memnunum. Sürekli halk içindeyim, çalıştığım yerdeki dükkân sahibi bana öz abim gibi davranıyor ve burayı sevmem için çok neden var.

4.5. Ayvacık İlçesinde Yerli Halka Uygulan Mülakatlar Sonucunda Suriyeli Sığınmacılarla İlgili Elde Edilen Bulgular

Ayvacık ilçesinde derinlemesine mülakat aracılığıyla görüşülen yerli halka ilçeye gerçekleşen Suriyeli sığınmacı göçleri hakkındaki düşünceleri sorulduğunda;

Yerli halkın bu konuda tam bir fikir sahibi olmadığı ve farklı düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Geçmiş yıllarda yoğun şekilde Ayvacık ilçesinden Midilli adasına düzensiz göçlerin yaşanması ön yargı ile yaklaşmaya neden olmaktadır. İlçede ikamet eden Suriyeli sığınmacıların ya imkanı olmadığını ya da parası olmadığını şartlar oluştuğunda ilk işlerinin karşıya geçmek olacağını düşünenler bulunmaktadır. Bir kısım ise zeytin, inşaat gibi işlerde yerli halkın çalışmadığını ve her zaman dışarıdan işçi ihtiyacı olduğunu ve bu yüzden burayı tercih ettiklerini belirtmektedirler. Aynı zamanda buranın sakin ve huzurlu olduğunu, burada rahat edebileceklerini ve yerli halkın da tutumunun olumlu olacağını belirtmektedirler. Bazı kesim ise Ayvacık ilçesine gelmemeleri gerektiğini, buradaki iş imkanlarını zorlaştırdıklarını, hatta ülkelerine geri gidip savaşmalarını, ilçede sürekli olarak kalmalarının zor olacağını, dışarıdan geldikleri için endişe ve tehdit oluşturabileceklerini düşünmektedir.

YK 5, Erkek, 40 yaşında, İlkokul mezunu, Evli, Esnaf ve Hamdibey mahallesinde ikamet ediyor.

Buradaki Suriyeliler bile bence fazla, gelmesinler artık. Buradaki yerli halk iyi niyetli, kimseye karışmaz, yardım etmeye çalışır. Ondan bu kadar rahat barınıp, geçinebiliyorlar. Herkes kendi işinde gücünde kimse onlara karışmaz.

YK 6, Erkek, 32 yaşında, İlkokul mezunu, Bekar, Esnaf ve Hamdibey mahallesinde ikamet ediyor.

Burası sakın bir şehir ya kalırız ya da karşıya geçeriz diye düşünüyorlar. Aslında burası göç etmek için çok küçük bir şehir. Biz ilçeye gelenleri çok görmüyoruz ama genelde karşıya geçmek için geliyorlar.

YK 9, Erkek, 40 yaşında, Ortaokul mezunu, Evli, Şoför ve Hamdibey mahallesinde ikamet ediyor.

Ayvacık ilçesindeki nüfusumuz az ancak Suriyeli sığınmacılar bile buranın iyi olduğunu gördüler ki geliyorlar. İş imkanı çok olmamasına rağmen çok gelmelerinin sebebi ise karşıya geçmek olabilir. Burada daha fazla olacaklarını düşünmüyorum çünkü buraya sakın yaşamak ve gözden uzak olmak için geliyorlar. Buraya kim gelirse gelsin yeter ki insan olsun, para dönsün gerisi fark etmez.

10. katılımcı, Erkek, 40 yaşında, Lise mezunu, Bekar, Polis ve Fatih mahallesinde ikamet ediyor.

Önceden karşıya geçiş çok oluyordu. Ancak artık çok büyük bir durgunluk oluştu. Bence burada yaşayan Suriyelilerin biraz daha imkanı olsa yine karşıya geçmeye çalışırlar. Burada yaşamaya devam edenler ise karşıya geçmeye paraları olmadığı için burada kalırlar. Aynı zamanda burada onların yapabileceği sürekli işler var. Bu işlerde hem kendileri hem de çocukları çalışabiliyor. Ben polisim böyle sakın bir ilçe görmedim ve bence böyle bir yer asla bulamazlar.

YK 17, Erkek, 70 yaşında, Ortaokul mezunu, Evli, Esnaf ve Fatih mahallesinde ikamet ediyor.

Herkes kendi memleketinde yaşasın buraya gelmesinler. Midilli adasına geçmek için buraya geliyorlar. Buraya gelenler burada para biriktirip ekonomilerini düzelterek Avrupa'ya geçecekleri zamanı bekliyorlar. Gelenler ilk başta fakir oluyor ve direkt geçemeyince çareyi böyle buluyorlar.

YK 31, Kadın, 50 yaşında, İlkokul mezunu, Evli, Ev hanımı ve Hamdibey mahallesinde ikamet ediyor.

Burada zeytin işçiliği falan var. Büyük şehre göre hayat hem daha ucuz hem de iş var ve böylece kafaları rahat daha ne olsun. Bu ilçede kimden yardım isteseler yardım eder.

YK 36, Erkek, 44 yaşında, Üniversite mezunu, Evli, İşletmeci ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Empati kuruyorum ve diyorum ki; bizimde başımıza böyle bir şey gelse biz nasıl olurduk. Bu yüzden bile Suriyeli sığınmacılara hoşgörüyle yaklaşmamız lazım. Sonuç olarak buraya hayatlarını devam ettirmek ve geçinmek için gelmişler.

YK 40, Erkek, 56 yaşında, İlkokul mezunu, Evli, Esnaf ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Ayvacık ilçesi rahat hem iş var hem de turistik yer, Suriyeli sığınmacılar her türlü geçinirler. Yerli halkın da durumu iyi olduğu için Suriyeli sığınmacılara yardımları da çok olur.

YK 45, Erkek, 40 yaşında, Ortaokul mezunu, Evli, Nakliyecisi ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Suriyeli sığınmacılar buraya karşıya geçmek için geliyorlar. Diğer gelme nedenleri ise burası deniz kenarı iş ve parası çok olmasıdır. Burada istihdam çok ve rahat bir yer.

YK 52, Kadın, 40 yaşında, Lise mezunu, Evli, Zabıta ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Buraya göç etmeleri halkı her türlü zorladı. Geleceğimiz ve çocuklarımız için bazen endişeli oluyoruz. Genel olarak kültürlerimiz benzemiyor ve Suriyeli erkekleri göz tacizinde bulunduklarını hissediyoruz. İkametleri olmayanlar var ve her zaman para yok diyorlar.

Ayvacık ilçesindeki yerli halka Suriyeli sığınmacıların ilçeye gelişiyle nasıl değişiklikler olduğu sorulduğunda;

Çoğunluk fazla bir şeyin değişmediğini çünkü aralarında pek fazla iletişimin olmadığını ifade etmiştir. Suriyeli sığınmacıların kendi hallerinde olduklarını direkt olarak olumlu veya olumsuz ilişkilerinin olmadığını, ancak ilçede ikamet etmeye başlamalarıyla dolaylı yoldan bazı olumlu ve olumsuz durumlar ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Suriyeli sığınmacıların yabancı olması bazı kesim tarafından tehdit olarak algılanırken, kültürlerinin birçok yönden farklı olması ilçeye uyum sağlamayı zorlaştırdığını ve yerli halkında düzenini bozduğunu düşünülmektedir. Özellikle hastane, sağlık ocağı gibi kurumlarda öncelik beklediklerini bu durumlarda hoşgörüli davranmadıkları ve her yerde Suriyeli oldukları için öncelik bekledikleri belirtilmiştir. Ekonomik olarak ilçede hareketlilik kazandırdıklarını, ancak işgücünde çalışma saatlerini ve ücretleri kötü etkiledikleri belirtilmektedir. Suriyeli

sığınmacıları yerli halkın yine de büyük kesiminin istemediği, ülkelerini terk ettikleri için korkak olarak yorumlandıkları görülmüştür. Ancak ilçedeki yerli halkın küçük bir kesimi empati kurmaya çalıştıklarını, imkanları dahilinde çeşitli yardımlarda bulunduklarını ve iş imkanları oldukça iş verdiklerini ifade etmişlerdir. Yerli halk Suriyeli sığınmacıların direkt kötülüklerini görmediklerini, ancak güven de duymadıklarını bu yüzden bazen endişeli olduklarını da ifade etmişlerdir.

YK 4, Erkek, 52 yaşında, İlkokul mezunu, Evli, Emekli ve Fatih mahallesinde ikamet ediyor.

Suriyelilerin Ayvacık ilçesine gelmesiyle hiçbir şey değişmedi. Burada çok fazla değiller ve esnafla fazla alışveriş yapmıyorlar. Biz onlara acıyıp yardım etmeye çalışıyoruz ama benim durumum iyi olsa da çoğu yerli halkın da maddi durumu iyi değil.

YK 9, Erkek, 40 yaşında, Ortaokul mezunu, Evli, Şoför ve Hamdibey mahallesinde ikamet ediyor.

Biz otogardaki şoförler olarak Suriyeli sığınmacıların buraya göçleriyle çok paralar kazandık. Sadece bizde değil özellikle otogar çevresindeki simitçi, marketçi, yazıhaneci kim varsa hepimiz çok para kazandık. Ancak karşıya geçişler durma noktasına gelince bizimde Suriyelilerden kazancımız azaldı.

YK 13, Erkek, 36 yaşında, İlkokul mezunu, Evli, Esnaf ve Fatih mahallesinde ikamet ediyor.

Suriyeli sığınmacılar ilçede ekonominin can kazanmasını sağladılar. Çoğu Suriyeli buradan karşıya geçmek için geldiler ve burada büyük paralar bıraktılar. Suriyeli sığınmacılar Ayvacık ilçesine büyük bir hareketlilik getirdi.

YK 17, Erkek, 70 yaşında, Ortaokul mezunu, Evli, Esnaf ve Fatih mahallesinde ikamet ediyor.

Ayvacık ilçesinde hiçbir değişiklik olmadı. Suriyelilerin ilçede herhangi bir grup aktiviteleri olmuyor. Sadece kendi hayatlarını geçindirme peşinde koşturuyorlar.

YK 37, Erkek, 42 yaşında, Ortaokul mezunu, Evli, Serbest meslek ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesine gelmesiyle birlikte ucuz iş gücü artmaya başladı ve iş hayatında güvensizlik oluşmaya başladı. Aynı zamanda ilçede hırsızlıklar da duydum ama onlar yaptı diyemem.

YK 38, Kadın, 43 yaşında, Lise mezunu, Evli, Esnaf ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Kahvehaneler işsiz dolmaya başladı. Suriyeli sığınmacılar maaş alıyor, kira yardımı alıyor, sağlık ve eğitimde öncelik hakkına sahipler. Bu kadar öncelikten sonra biz ilçede kendimizi her yönden misafir olarak görmeye başladık.

YK 39, Erkek, 63 yaşında, Okumamış, Evli, Emekli ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Suriyeli sığınmacıların ilçeye gelmesi iş hayatımızı etkiledi. Bazen yerli halkın bu yüzden işsizlik yaşadığı görüldü. Ben Suriyeli sığınmacıların ilçede olmasından rahatsızım çünkü bizi ekonomik olarak kötü etkiliyorlar.

YK 42, Erkek, 48 yaşında, Okumamış, Evli, İnşaat işçisi ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Suriyeliler ilçeye gelince yerli halk mağdur olmaya başladı. Çünkü tarla ve diğer işlerde Suriyelileri çalışmak için götürüyorlar. Onlar hem daha uzun süre çalışıyor hem de daha az para alıyorlar. İş veren için iyi bir durum olsa da çalışanlar için çok kötü bir durum oldu.

YK 44, Erkek, 68 yaşında, İlkokul mezunu, Evli, Emekli ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Bence Suriyelilerin buraya gelişiyle ilçede bir değişiklik olmadı. Ekonomik olarak iş durumlarını çalışan ve işveren olarak etkiledi. Birde kendimle kıyaslayınca herkes Suriyelilere korkak olarak bakıyor. Vatanlarını savunmaları gerekirdi diyorlar.

YK 45, Erkek, 40 yaşında, Ortaokul mezunu, Evli, Nakliyecisi ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Günlük sosyal hayatta her yerde çok çocuk olması ve farklı dil konuşmalarıyla anlaşmazlıklar olması sıkıntı oluyor. Çocuklar aralarında çok tartışıyor. Onların aldıkları yardımlarda rahatsız ediyor. Bizden fazla haklara sahipler.

YK 49, Erkek, 62 yaşında, Lise mezunu, Evli, Emekli ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Güven duymuyoruz. Endişeli olarak yatmaya başladık. Kültürleri farklı ve bizden çok farklılar. Bizimle uyumlu değiller ve bizim halkımızın bozulmaya müsait bir toplum yapısı var. Sosyal çevremizin bozulmaya başladığını hissedebiliyorum. Bize çevremizi düzeltecek düzgün insanlar lazımken, bunlar geldi toplumu geriye götürdü. Neden benim düzenim bozulsun? Neden halkımın maddi durumu iyi değilken yardımları Suriyeliler alsın? Mesela ben yarın hastaneye gideceğim ve Suriyelilerin Hastanede öncelikleri olacak bu benim zoruma gitmez mi?

Ayvacık ilçesindeki yerli halka Suriyeli sığınmacılarla yaşadığınız veya gördükleri olaylar sorulduğunda;

Yerli halk genel olarak Suriyeli sığınmacıların kendi hayatlarını yaşadıkları için çok rahatsız edici durumlarını görmediklerini ifade ettikten sonra bazı şikayetleri de devamına eklemişlerdir. Daha çok yerli halkla iş için ve alışveriş için ilişki kurdukları, işlerde iyi çalıştıkları ifade edilirken, başka türlü iletişimlerinin olmaması Suriyeli sığınmacıları tanımayı engellediği ve güven sorunu yarattığı ifade edilmiştir. Çoğunun fakir ve zor şartlar altında hayatlarına devam ettiklerini, direkt ilişkileri olmasa da uzaktan görünen kötü yaşam şartlarının yerli halkı rahatsız ettiğini ifade etmişlerdir. Suriyeli sığınmacıların genelde eşya, giysi gibi yapılan yardımları beğenmediklerini ve çöpe attıklarını, bu durumun ise yardım etme isteğinden vazgeçilmesine neden olduğunu ifade etmişlerdir. Çocukların çok zor durumda olmasına rağmen hala çocuk yaptıklarını ve erkeklerin eşleriyle diğer Suriyeli kadınları çok kıskandıklarını ve bunun dışarıdan hissedilerek rahatsızlık verdiğini ifade etmektedirler.

YK 6, Erkek, 32 yaşında, İlkokul mezunu, Bekar, Esnaf ve Hamdibey mahallesinde ikamet ediyor.

Gelip tıraş olup gidiyorlar ve iletişim kurmayı çok sevmiyorlar. Verdiğimiz işleri çalışkan bir şekilde yapıyorlar. Güvensizlik oluşturacak bir durumları yok ama iletişimden de sakınıyorlar.

YK 12, Erkek, 55 yaşında, İlkokul mezunu, Evli, Esnaf ve Ümmühan mahallesinde ikamet ediyor.

Burada Suriyeli bir asker vardı. Durumu kötüydü adamı geri gönderdiler. Para yardımı yapmak istedim ama kabul etmedi ve çok gururluydu. Suriyelilerden çok iyi olanları gördüm. Biz mahalleli olarak yiyecek, içecek her türlü yardımı etmeye çalışıyoruz. Kalacak yer bulamayanların camide kaldıklarını gördüm.

YK 22, Kadın, 48 yaşında, İlkokul mezunu, Evli, Ev hanımı ve Hamdibey mahallesinde ikamet ediyor.

Ben daha çok Suriyeli çocuklara çok acıyorum ve yardım ediyorum. Çocukların anneleri bana beni sevdiğini söylüyor. Ben tabakta onlara yemek verip yardım etmeye çalışınca, onlarda tabağı geri dolu gönderiyor. Biz bu durumda olsak onlarda bize yardım ederlerdi. Sonuç olarak hepsi insan ve insanlık olarak Suriyelilere yardım etme ihtiyacı duyuyoruz.

YK 34, Erkek, 39 yaşında, Üniversite mezunu, Evli, İşletmeci ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Yanımda çalışan Suriyeli gencin abisi Türkiye'ye geldi. Abisini İstanbul diye Adana'ya bırakmışlar. Yani Suriye'den hala direkt çıkıp buraya gelmeye devam ediyorlar. Karşıya geçişler zorlaşmasına rağmen yine de buraya kalmak için gelmeye devam ediyorlar.

YK 35, Erkek, 35 yaşında, İlkokul mezunu, Evli, İşletmeci ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Suriyelileri her gün görüyoruz. Yaşadıkları şartlar genelde çok zor ama savaştan kaçmış birisi olarak burası tabi ki iyidir. Suriyeliler burada bir evde birden fazla aileyle birlikte yaşıyorlar ve çok kötü evlerde kalıyorlar. Yerli halk Suriyelilere sahip çıktı, onlara iş verdi ve böylece gittikçe daha iyiye gittiler. Buradaki halka uyum sağlamaları buraya yerleşmelerinde etkili oldu.

YK 36, Erkek, 44 yaşında, Üniversite mezunu, Evli, İşletmeci ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Suriyeli çocuklar dükkanın önüne gelip çerez dolaplarına bakıyorlar ama alamıyorlar. İşte tam burada insanlık devreye giriyor. Bol bol vermeye çalışıyorum ama hala da sürekli çocuk yapmaya devam ediyorlar. Maddi durumları da iyi değil.

YK 38, Kadın, 43 yaşında, Lise mezunu, Evli, Esnaf ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Sağlık ocağında terbiyesizce davranıyorlar. Bizim sıra beklerken oturduğumuz koltuklara yatıyorlar ve yer kaplıyorlar. Saygısızlık yapıyorlar ve bedava aldıkları ilaç gibi yardımlar sinirimi bozuyor.

YK 48, Erkek, 68 yaşında, Okumamış, Evli, Emekli ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Kendi aralarında sürekli bir kavga, tartışma oluyor. Bu kötü görüntü dışarıdan rahatsızlık veriyor. Şimdi kendi arasında tartışma yaşayan ileride de bizimle yaşar. Sürekli mahallelerden kiralık ev istiyorlar ama biz mahallemizde istemiyoruz.

YK 51, Erkek, 62 yaşında, İlkokul mezunu, Evli, Emekli ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Bizim toplumumuza uymuyorlar. Erkeklerin 3, 4 tane eşleri var. Maddi durumunu düzelten Suriye'den eş alıp geliyor. Bu durum bizim toplumumuza olumsuz yansayacağını düşünüyorum. Biz Çingene ve Romanları sevmezdik ama bunlar onları da geçti. Hatta onları bile bozmaya başladılar. Çalışıp bir şeyler satıyorken bile gelip Suriyeli oldukları için indirim istiyorlar. Suriyeli oldukları için her şeyde kendilerini avantajlı görmek istiyorlar.

Ayvacık ilçesindeki yerli halka Suriyeli sığınmacıların ilçede kendilerine özgü ve dikkat çeken özellikleriyle ilgili durumlar sorulduğunda;

Kadınların ilçeye göre çok kapalı olduklarını, genellikle sadece siyah renkte çarşaf giydiklerini, yabancı dilde ve özellikle gürültülü şekilde konuştuklarını, kalabalık gruplar halinde gezdiklerini ayırt edici özellikleri oldukları ifade edilmektedir. Aynı zamanda ilçede Suriyeli yabancılardan başka rahat şekilde gezen yabancı uyruklu olmadığını da belirtmektedirler.

Ayvacık ilçesindeki yerli halka Suriyeli sığınmacıların ilçedeki gelecekleriyle ilgili öngörülerini sorulduğunda;

Ayvacık ilçesindeki Suriyeli sığınmacıların gelecekleriyle ilgili yerli halkın yarıya yakını Suriyeli sığınmacıların gelecekte de ilçede kalacaklarını düşünmektedirler. Ancak kalabilmeleri için yerli halka uyum sağlamaları, huzursuzluk çıkarmamaları, onları buraya bağlayacak işlerinin olmasının gerektiğini ifade etmektedirler. Ayvacık ilçesinde kalmaya devam etmelerinin diğer sebebinin ise hem Ayvacık ilçesinin hem de yerli halkın Suriyeli sığınmacılar için oldukça olumlu olduğunu düşünmeleridir. Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinde artık bir düzenleri olduğunu ve ancak Suriye’de şartlar düzelirse göç edebileceklerini düşünmektedirler. Yerli halkın bir kısmı ise hala asıl amaçlarının karşıya geçmek olduklarını burada kalıcı olmayı düşünmediklerini ifade etmektedirler. Aynı zamanda Ayvacık ilçesinde iş bulabildikleri için kaldıklarını, bazı işlerin sezonluk olduğunu bu yüzden iş bitince ilçeden gideceklerini düşünmektedirler.

YK 1, Erkek, 68 yaşında, Üniversite mezunu, Evli, Emekli ve Hamdibey mahallesinde ikamet ediyor.

Çok fazla doğum yapıyorlar ve nüfusları sürekli artıyor. Çocuklar okula gitmiyorlar ve sokaklarda boş boş geziyorlar. Buraya hala göç etmeye devam ediyorlar ama yakında buradan ayrılıp büyük şehirlere giderler.

YK 4, Erkek, 52 yaşında, İlkokul mezunu, Evli, Emekli ve Fatih mahallesinde ikamet ediyor.

Bence Suriyeliler gelecekte buradan giderler. Buradaki iş hayatı uzun soluklu değil ve çocukları büyüyünce burada yapacak bir işleri olmayacak.

YK 5, Erkek, 40 yaşında, İlkokul mezunu, Evli, Esnaf ve Hamdibey mahallesinde ikamet ediyor.

Bence Suriyelilerin hepsi memleketlerine gitsinler. Eğer böyle saygısız, düşüncesiz davranmaya devam ederlerse halkın bir yerden sonra iyi niyeti biter. Ama Suriyeliler iyi olurlarsa biz sahipleniriz ve bakarız. İyi olsunlar, biraz saygılı olsunlar biz bunu istiyoruz.

YK 6, Erkek, 32 yaşında, İlkokul mezunu, Bekar, Esnaf ve Hamdibey mahallesinde ikamet ediyor.

Bence burada fazla duramazlar. Çünkü bizim kendimize iş imkanımız kısıtlıyken, onların yapacakları iş türü çok az olduğu için burada duramazlar. İşlerde çok fazla çalışacak işçi olması durumu yerli halktan çalışanları rahatsız etmeye başlar ve anlaşmazlıklar çıkabilir.

YK 12, Erkek, 55 yaşında, İlkokul mezunu, Evli, Esnaf ve Ümmühan mahallesinde ikamet ediyor.

Suriye'deki savaş bugün bitse geri dönerler. Bugün buradan Avrupa'ya geçiş yok ve savaş bitmedikçe burada kalırlar. Ama burada kalmaları içinde sadece bizim bakmamız olmaz. Aç insan her zaman tehdittir ve her şeyi yapabilir. Eğer Suriyeliler burada kalacaksa bir işe tutunmaları gerekir.

YK 14, Erkek, 30 yaşında, Üniversite mezunu, Evli, Makine teknikeri ve Ümmühan mahallesinde ikamet ediyor.

Burada temelli kalamazlar, uzun süre kalırlarsa ilçeye zarar verirler, topluma uyum sağlayamazlar. Çünkü kültür farkı çok ve burası sürekli ekonomik olarak Suriyelileri karşılayamaz.

YK 16, Erkek, 27 yaşında, Ortaokul mezunu, Bekar, Esnaf ve Hamdibey mahallesinde ikamet ediyor.

Ekonomik olarak ilçede sürekli iş yapamazlar. Burada esnaflık yapamazlar. Önceden inşaat işçileri buraya dışarıdan gelirlerdi. Suriyeliler onların yerini aldı. Ancak inşaatçılar gibi belli bir süre sonra buradan gideceklerini düşünüyorum.

YK 17, Erkek, 70 yaşında, Ortaokul mezunu, Evli, Esnaf ve Fatih mahallesinde ikamet ediyor.

Buradaki Suriyeliler genelde çok fakir oldukları için iyi bir iş imkanı bulduklarında kesinlikle burada kalırlar. Ancak Suriyeliler işlerini tutturamazlarsa ya karşıya geçmeye çalışırlar ya da memleketlerine geri dönerler.

YK 31, Kadın, 50 yaşında, İlkokul mezunu, Evli, Ev hanımı ve Hamdibey mahallesinde ikamet ediyor.

Bence Suriyeliler buradan giderler. Çünkü sürekli yapabilecekleri, tutunabilecekleri bir iş yok ve burası emekli şehri, Burada diğer şehirlere göre daha rahat ve huzurlu yaşayabilecekleri için buradan hiçbir yere gitmek istemeyebilirler.

YK 52, Kadın, 40 yaşında, Lise mezunu, Evli, Emekli ve Küçükkuyu beldesinde ikamet ediyor.

Küçükkuyu halkı burada bunları barındırmaz. Suriyelilerin burada zeytinden zeytine nüfusu artıyor ve sonra azalıyor. Biz toplum olarak onlardan rahatsızız. 2 kızım var en azından onların geleceği için endişe duyuyorum.

SONUÇ ve ÖNERİLER

2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaşıla Türkiye’ye kitlesel olarak zorunlu göç yaşanmıştır. Türkiye’ye sığınan Suriyeli sığınmacılardan Ayvacık ilçesine yerleşenlerin göç süreçleri, demografik özellikleri, yerli halkla ve mekânsal uyum süreçleri ile gelecek beklentilerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Suriyeli sığınmacıların Türkiye’ye giriş yapmaya başladıklarından itibaren Ayvacık ilçesi yoğun göç alan bir yer olmasına rağmen Ayvacık ilçesinde Suriyeli sığınmacı göçleri ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Literatürdeki bu boşluğu doldurmak için çalışmanın amacına uygun şekilde Ayvacık ilçesi çalışma sahası olarak belirlenmiştir. Sonraki aşamalarda ise çalışmanın yöntem ve planına göre hareket edilerek araştırmanın sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ayvacık ilçesi Türkiye’de AB toprakları olan Yunanistan’ın Midilli adasına en yakın yer olması sebebiyle Suriyeli sığınmacılar için düzensiz göç güzergâhı olarak tercih edilmekteydi. Ancak 2017 yılının ortalarından itibaren hem Türkiye Cumhuriyeti’nin hem de AB’nin aldığı önlemler ile düzensiz geçişlerin imkânsız hale gelmesi, Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesi hakkındaki düşüncelerini değiştirdiği görülmüştür. Ayvacık ilçesinde ikamet eden 198 Suriyeli sığınmacının çoğunluğu son 1 yıl içerisinde Ayvacık ilçesinde ikamet etmeye başlamıştır. Aynı zamanda imkân ve uygun şartlar buldukça Suriye’den veya Türkiye’nin diğer şehirlerden tanıdıklarını yerleşmek için ilçeye getirdikleri görülmüştür. Düzensiz geçişlerin azalmasıyla Ayvacık ilçesine gelen Suriyeli sığınmacıların sayısı azalırken, ikamet etmeye başlayanların sayısı artmaya başlamıştır. Suriyeli sığınmacıların bu süreçten önce ilçeyi sadece düzensiz geçiş amaçlı kullanmaları yerli halk ile aralarında fazla temaslarının olmamasına neden olduğu tespit edilmiştir. Bu süreçten sonra ilçenin her yerinde ikamet eden Suriyeli sığınmacıların sayısının arttığı ve komşuluk ilişkilerinin oluştuğu tespit edilmiştir. Ayvacık ilçesinde düzensiz geçişlerin yoğun olduğu 2015 ve 2016 yıllarında daha fazla Suriyeli sığınmacı bulunmasına rağmen, yerli halkın genelde Suriyeli sığınmacılarla ilgili hiçbir ilişkisinin ve bilgisinin olmadığı belirlenirken sadece yerli halktan Midilli adasına düzensiz geçişlerde göçmen kaçakçılığına karışanların ilişkilerinin olduğu görülmüştür.

Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinde ikamet ettiği yerlere baktığımızda Küçükkuyu beldesinde (%61,36) ve Ayvacık merkez mahallelerinde (%31,83) ikamet ettikleri görülmektedir. Özellikle Küçükkuyu’nun Gökçetepe mahallesinde kendi aralarında komşuluk ilişkileri kurarak kendi çevrelerini oluşturdukları görülmektedir. Gökçetepe

mahallesindeki Suriyeli sığınmacıların komşuluklarının tesadüf olmadığı önceden birbirlerini tanıdıkları veya akraba oldukları belirlenmiştir. Küçükkuyu’da ikamet edenlerin çoğunluğunun Suriye’nin Haseke şehrinden gelmiş olması da bu durumla ilgilidir. Bu durumun başlangıç sebebi ise mahalleye ilk ikamet etmeye başlayan Suriyeli sığınmacıların imkan buldukça tanıdıklarını aynı mahalleye getirme isteği olduğu görülmüştür. Bu isteğin halen Gökçetepe mahallesinde yaşayan Suriyeli sığınmacılarda olduğu tespit edilmiştir. Suriyeli sığınmacıların merkez mahalleler olan Fatih, Hamdibey, Ümmühan mahalleleri arasında ise farklı yerlerde ikamet ettikleri ve birbirlerini önceden tanımadığı görülmüştür. Küçükkuyu beldesinde ekonomik olarak çalışma imkanlarının fazla olması, ücretlerin de yüksek olması ve tanıdık tavsiyesiyle gelmiş olmalarından dolayı Suriyeli sığınmacıların sayısının fazla olduğu belirlenmiştir. Ayvacık merkez mahalleleri ve Küçükkuyu beldesindeki yerli halk ile Suriyeli sığınmacılar arasındaki ilişkinin şekillenmesinde Suriyeli sığınmacıların yerleşim şekilleri önemli rol oynamıştır. Küçükkuyu’da yerli halk Suriyeli sığınmacıların çok fazla olduklarını, sürekli yeni Suriyeli sığınmacı geldiğini ve kendi mahallelerini kurduklarını belirtmeleri Suriyeli sığınmacıların oluşturduğu kendi mahallelerinin dikkat çektiğini ve rahatsızlık verdiğini göstermiştir. Ayvacık merkez mahallelerindeki Suriyeli sığınmacıların farklı mahallelerde birbirlerinden bağımsız şekilde ikamet etmeleri günlük hayatta fazla dikkat çekmelerini engellemiş ve yerli halkın tepkisinden uzak kalmalarını sağlamıştır. Ayvacık ilçesindeki Suriyeli sığınmacıların ilçede yaşadıkları nüfusun çok fazla olmadığı ve uzun yıllardır ilçede yaşamadığı görülmüştür. Bu süreçte Suriyeli sığınmacılar ilçede kendi evlerini, işyerlerini yapmadıkları, kendi tüketim alışkanlıklarını taşımadıklarını ve henüz mekan üzerinde farklı özellikler yansıtacak etkilerde bulunmadıkları görülmüştür. İlçede var olan yerleşimleri kendi gelenek ve kültürleri çerçevesinde kullanmaya çalıştıkları görülmüştür. İkamet eden hane sayıları Küçükkuyu’da 27, Ayvacık merkez mahallelerinde toplam 16, Ayvacık köylerinde ise 1 tanedir. Suriyeli sığınmacıların 60’ı 0-6 yaş aralığında, 31’i 7-16 yaş aralığında ve 107’si 17 yaş üzeri aralığındadır. 198 kişiden sadece 53’ünün evli olması ve ortalama çocuk sayısının 1,7 civarı olmasına rağmen hane başına düşen kişi sayısının 4,5 olmasının sebebi ise bir hanede birden fazla ailenin yaşamasıdır. Suriyeli kadınlar erken yaşta çocuk sahibi olmaya başlamaları ve erkeklerin birden fazla eş almalarına rağmen ortalama çocuk sayısının 1,7 civarı gibi az ortalamada olmasının sebebi ise Ayvacık ilçesindeki 17 yaş üzerindeki Suriyeli sığınmacıların çoğunluğunun çok genç yaşta olmalarından kaynaklanmaktadır. Ayvacık

ilçesinde evli olan Suriyeli kadınların 17-18 yaşlarında evlendikleri ve hemen çocuk sahibi oldukları görülmüştür.

Suriyeli sığınmacılar için Türkiye'ye girişlerde açık kapı politikası uygulanmasına rağmen neredeyse tamamının kaçak giriş yaptığı ortaya çıkmıştır. Ayvacık ilçesine ikamet etmek için özellikle 2017 yılı içerisinde gelen Suriye sığınmacıların Türkiye'ye giriş tarihleri çok daha eski olduğu ve Ayvacık ilçesine gelene kadar bazı kamplarda ve şehirlerde belirli sürelerde kaldıkları tespit edilmiştir. Suriyeli sığınmacılar Türkiye'ye giriş yaptıklarında sınır illerde veya o illerdeki kamplarda kalmışlar ve daha sonra diğer illere göç etmişlerdir. Ayvacık ilçesine gelen Suriyeli sığınmacıların çoğunluğunun Suriye'deki aynı şehirlerden ve Türkiye'deki aynı şehirlerden gelmeleri, kampta kalanların aynı şehirlerdeki kamplarda kalmaları ve sonunda farklı zamanlarda ulaştıkları Ayvacık ilçesinde tekrardan birleşmeleri göç sürecinde ortak hareket ettiklerini ve aynı yolu izlediklerini göstermektedir. Ayvacık ilçesinde ikamet eden Suriyeli sığınmacıların tamamına yakının Suriye'den çıkıştan itibaren asıl gelmek istedikleri ülkenin Türkiye olduğunu belirtmesi, Ayvacık ilçesini bir geçiş güzergahı değil ikamet etmek için seçtikleri yerleşim olarak gördüklerini de göstermektedir. Ayvacık ilçesindeki Suriyeli sığınmacıların Türkiye'deki göç süreçleri boyunca yaşadıkları en belirgin problemlerin ekonomik ve güvenlik ağırlıklı olduğu görülürken, göç ettiği yerlerde ise öncelikli beklentilerinin de ekonomik rahatlık ve güvenlikle ilgili olduğu görülmüştür.

Türkiye'de olduğu gibi Ayvacık ilçesindeki Suriyeli sığınmacıların da iş ile ilgili en büyük sıkıntıları genel olarak Suriye'de vasıfsız işlerde çalıştıkları için, Ayvacık ilçesinde de vasıfsız işlere talip olmalarıdır. Yerli halkın da çoğunluğunun vasıfsız işlerde çalışması bu alanda talep fazlalığı oluşturduğu ve bu durum ücretlerin düşmesine, çalışma saatlerinin artmasına neden olduğu görülmüştür. Suriyeli sığınmacıların vasıfsız işlerde çalışmalarının diğer en büyük nedeni ise çalışma izinlerinin olmaması ve sigortasız olarak çalışmalarıdır. Çoğunluğunun sadece gündelik işlerde iş bulabildiği Suriyeli sığınmacılar Ayvacık ilçesinde daha çok Suriye'den de bildiği inşaat ve başta zeytin olmak üzere tarla işlerinde çalıştıkları görülmektedir. Kadınların neredeyse tamamının çalışmadığı görülürken, erkekler ise günlük ücretlerin fazla olması sebebiyle öncelikle inşaat işlerinde çalışmayı tercih ettikleri görülmüştür. Bu yüzden ilçedeki mesleklerini sorduğumuzda inşaat ve tarla işlerinde çalışan Suriyeli sığınmacıların neredeyse tamamı öncelikli mesleklerinin inşaat işçiliği olduğunu ifade etmiştir. Suriyeli sığınmacılar Ayvacık ilçesinde çalıştıkları işlerde özellikle yerli

çalışanlarla değil de patronlarla sıkıntı yaşadıkları tespit edilmiştir.. Patronların bazen fazla çalıştırdığını ve para vermediklerini ya da eksik verdiklerini ifade etmişlerdir. Ancak bu olumsuzluklara rağmen gündelik ücretlerin diğer şehirlere göre daha yüksek olduğunu, diğer şehirlerde patronlarla ilgili sıkıntının daha fazla olduğunu ve Suriyelilerin Ayvacık ilçesinde diğer şehirlere göre daha az olduğu için iş bulma imkânlarının daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Suriyeli sığınmacıların ekonomik olarak bazı zorluklar yaşadıkları görülse de ilçeden memnuniyetlerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Memnuniyet durumlarını ise genel olarak Türkiye'nin diğer şehirlere yaptıkları göç tecrübeleri ile ya da kamplardaki durumlarıyla karşılaştırarak ifade ettikleri görülmüştür. Ayvacık ilçesinde ikamet eden Suriyeli sığınmacıların ekonomik olarak özellikle Ayvacık Kaymakamlığı'ndan da belirli sürelerle yardım aldıkları tespit edilmiştir. İlçedeki toplam Suriyeli sığınmacılar ile kaymakamlıktaki yardım alan Suriyeli sığınmacıların kişi ve hane sayıları karşılaştırıldığında çoğunun bu yardımlardan faydalandıkları ortaya çıkmıştır. Yerli halkın da eşya, yiyecek, giyecek gibi yardımlarda bulunduğu görülürken, Suriyeli sığınmacıların yerli halktan daha çok çalışacak sürekli iş ve kiralayacakları uygun evler konusunda yardım bekledikleri görülmüştür. Ayvacık ilçesinde ikamet eden Suriyeli sığınmacıların bir hanede birden fazla aileyle kalmalarının sebebi kiralarn fazla olması sonucu kirayı aileler arasında paylaşarak çözümler aranmasıdır. Suriyeli sığınmacıların en büyük şikâyetleri kiralık ev bulamama ve kiralarn pahalılığı olmasına rağmen yerli halktan oluşan ev sahipleri ise Suriyeli sığınmacıların çok kalabalık olduklarını, çok fazla ses çıkardıklarını ve komşuları rahatsız ettiklerini belirterek evlerini Suriyeli sığınmacılara ya kiraya vermedikleri ya da pahalı şekilde kiraya verdikleri görülmüştür. Yerli halk ile Suriyeli sığınmacılar arasındaki en büyük sıkıntının kiralık evler olduğu görülmüştür.

Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinde ikamet etme tercihlerinde ekonomik sebeplerden sonra güvenlik ve kültürel yakınlıkların etkili olduğu tespit edilmiştir. Suriyeli sığınmacıların; diğer şehirlere göre Ayvacık ilçesinin sakin olması, daha az Suriyeli sığınmacının olması ve yerli halkın kendilerine karşı daha az önyargılı olması güvenlik açısından Suriyeliler için çok önemli olduğu tespit edilmiştir. Suriyeli sığınmacılar Ayvacık ilçesine göç ederken kültürel olarak tanıdıklarının yanına gelmeleri ve bu kişilerin aracılığıyla Ayvacık ilçesine göç etmeden önce evlerinin, işlerinin hazır olması Suriyeli sığınmacılar için göç tercihlerinde önemli etkenler olmuştur. Ayvacık ilçesine göç eden Suriyeli sığınmacılar ile yerli halk arasında günlük hayatta fazla temasın olmaması olumsuz sorunların yaşanmasını en aza indirmiştir. Ancak bu durum uyum sürecinde karşılıklı endişe

ve iletişimsizlikleri de ortaya çıkarmıştır. Suriyeli sığınmacılar ilçede sürekli dikkat çekerek göze batmak istemediklerini ve ilçedeki diğer Suriyeli sığınmacıların da tanıdık oldukları için kendi aralarındaki komşulukların yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Suriyeli sığınmacılar yerli halktan en fazla iş yerindeki arkadaşlarıyla iletişim halinde oldukları tespit edilmiştir. Yerli halkla aralarında temas olmadığı için genel olarak büyük bir sıkıntı yaşamadıklarını belirterek genel olarak ilçeden ve yerli halktan memnun oldukları görülmüştür. Yerli halkla bazen yaşadıkları küçük sıkıntıları ise bazı gençlerin kadınları rahatsız etmeleri ve Suriyeli oldukları için bazı yerlilerin kendilerine farklı davranmaları olarak görülmüştür. Suriyeli sığınmacılar yaşadıkları zorluk ve sıkıntıları dile getirirken güvenlik veya diğer sıkıntılardan çok ekonomik konularda sıkıntıların daha fazla olduğu görülmektedir. Yerli halkın gözüne çok batmamak istedikleri için gerekmedikçe temas kurmamaya çalışan Suriyeli sığınmacılar özellikle yerli halkla fazla temasları olmadığı için onlara karşı bir şikayetleri olmadığını dile getirmişlerdir. Suriyeli sığınmacılar Ayvacık ilçesinde büyük şehirlerdeki gibi çevrede dikkat çekmemek ve fazla sayıda olmamayı isterken, aynı zamanda da imkan buldukça başka şehirlerden veya Suriye’den tanıdıklarını Ayvacık’a getirmek istemektedirler. Yerli halk ise Suriyeli sığınmacılarla genellikle direkt olarak sıkıntı yaşamadıklarını ancak özellikle Küçükkuşu’da yaşayanların bir mahallede toplanmalarından ve sayılarının giderek artmasından rahatsız oldukları görülmüştür. Suriyeli sığınmacılar ile ilgili tepki ve rahatsızlıkların çoğunluğu bu durumla ilgili olup, yerli halkın da çoğunluğunun Suriyeli sığınmacılara karşı olumsuz tepkilerinin olmadığı görülmüştür. Suriyeli sığınmacıların ilçede olmasından rahatsız olduklarını ifade ettikleri görülmüştür.

Ayvacık ilçesinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların gelecek ile ilgili beklentilerinin şartlara göre değiştiği için karışık olduğu görülmüştür. 2017 yılının ortalarından itibaren ikamet etmek için Ayvacık ilçesine daha yoğun gelmeye başlayan Suriyeli sığınmacıların tamamına yakını Türkiye içerisinde yeni bir göç eylemine katılmak istemezken, Suriye’de şartlar düzelmediği sürece Ayvacık ilçesinde ikamet etmeye devam etmek istedikleri görülmüştür. Ancak Suriye’de şartlar düzelirse çoğunluk Suriye’ye geri dönmek istediğini belirtirken, az bir kesim ise Ayvacık ilçesinde düzenlerini kurdukları ve Suriye’de hiçbir şeylerinin kalmadığı gibi endişelerden dolayı Suriye’ye asla geri dönmek istemedikleri görülmüştür. Suriyeli sığınmacıların yarıya yakınının artık Suriye’deki gelişmeleri takip etmeyi bıraktıkları görülmüştür. Suriyeli sığınmacıların Suriye’den uzak olmaları, gelişmeleri takip etme imkanlarının zor olması ve artık Suriye’ye geri dönmek gibi bir

beklentilerinin olmaması bu durumun nedeni olduğu görülmüştür. Suriyeli sığınmacıların yaşamlarını uzun süredir devam ettirdikleri Türkiye’de ve Ayvacık ilçesinde kalıcı olarak yaşamak istemelerine rağmen çoğunluğunun halen hiç Türkçe bilmediği ve öğrenmeye çalışmadığı görülmektedir. Türkçeyi öğrenmeye çalışanların sayısı çok az da olsa kısa sürede gayet iyi Türkçe konuştukları görülmüştür. Suriye’den gelen Türkmenlerde dahil tüm Suriyelilerin anadilleri Arapça ve Kürtçe olduğu ve sadece bu diller aracılığıyla iletişim kurmaya devam ettikleri görülmüştür. Ayvacık ilçesinde okul çağındaki çocuklar Türkçe bilmedikleri ve aileye ekonomik katkı sağladıkları için okula gitmedikleri belirlenmiştir. İlçede okul çağındaki Suriyeli çocukların okula gitmeleriyle ilgili herhangi bir zorunluluk ve denetleme olmadığı da görülmüştür.

Ayvacık ilçesinde yapılan saha araştırmaları sonucunda Suriyeli sığınmacıların göç süreçleri, ilçedeki durumları ve gelecekleri hem yerli halka hem de Suriyeli sığınmacılara uygulanan anket ve derinlemesine mülakatlar uygulanarak bulgulara ulaşılmıştır. Ulaşılan bulguların yorumlanmasıyla sonuçlara ulaşılarak aşağıdaki bazı önerilerde bulunulmuştur.

Suriyeli sığınmacıların Ayvacık ilçesinde daimi kalabilmeleri için yerli halkla temaslarını tamamen kesmek yerine uyum sürecini hızlandırmak için ikili ilişkileri artırmaları gerekmektedir. Diğer şehirlerde Suriyeli sığınmacı sayısının fazla olmasından dolayı yaşadıkları sıkıntıları tekrar yaşamamak için, kendi mahallelerini kurmak ve dışarıdan sürekli tanıdıkları getirme isteğinden vazgeçmeleri gerekmektedir. Bu sayede yerli halkla uyum hızlanırken, yerli halkın olumsuz şekilde dikkatini çekmekten uzaklaşmaları sağlanabilir.

Yerli halk ise ilçede geçmişte yaşanan yoğun düzensiz göçler sonucu yaşadıkları tecrübelerle dayanarak, ilçedeki Suriyeli sığınmacıların amaçları ve gelecekleri hakkında önyargılı olmaktan vazgeçmeleri gerekmektedir. İlçedeki Suriyeli sığınmacıları tanımadıkları için her zaman bir tehlike ve endişe görmek yerine, Suriyeli sığınmacılarla ilişkileri güçlendirerek tanımaya çalışılmalıdır. Hem Suriyelilerin hem de yerli halkın birbirleriyle ilişki kurmadan yaşamaya devam etmeye çalışması ve birbirlerine şüpheyle yaklaşması ilçede huzurdan ziyade bilinmezlik yaratacaktır.

Suriyeli sığınmacılarla yerli halkın iş, kiralık ev gibi ekonomik konularda birbirlerine ihtiyacı olduğunu görmeleri gerekmektedir. Suriyeli sığınmacıların günlük daha fazla sürede, daha az ücrete ve sigortasız çalıştırılmaması gerekmektedir. Kiralık ev konusunda Suriyeli sığınmacılar çevreye ve komşulara karşı daha hoşgörülü olmalı ve kiraladıkları

evleri daha titiz kullanmalıdır. Aynı şekilde yeli halkında kira konusunda Suriyelileri birden fazla aileyle yaşamak gibi olumsuz şekildeki alternatif yollara başvuracak duruma düşürmemelidir. Yerli halk ev kiralama konusunda önyargılarını bırakarak, kişi ayırt etmemelidir. Yerli halk ve Suriyeli sığınmacılar arasındaki kültür farklılıklarına iki tarafında birbirini şikâyet etmeleri yerine, birbirlerine karşı hoşgörüyle bakmaları ve birbirlerinin kültürlerini değiştirmeye çalışmaktan vazgeçmeleri gerekmektedir. Suriyeli sığınmacıların yerli halkla anlaşabilmeleri için Türkçeyi öğrenmeleri, çocuklarını okula göndermeye devam etmeleri ve bu durumun denetlenmesi gerekmektedir. Aynı zamanda Suriyeli sığınmacıların genelinin fakir olması, zor şartlarda yaşaması, çocuklarını okula gönderememesi ve düzenli işlerinin olmadığı görüldüğünde çok çocuk yapma gelenek ve politikasını düşünmeleri gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- ABADAN UNAT, Nermin (2002). *Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Yurttaşlığa*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- ABADAN UNAT, Nermin (2006). *Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Yurttaşlığa*. (İkinci Basım), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- AFAD (2014). *Suriyeli Misafirlerimiz Kardeş Topraklarında*.
- AĞIR, Osman; SEZİK, Murat (2015). Suriye'den Türkiye'ye Yaşanan Göç Dalgasından Kaynaklanan Güvenlik Sorunları. *Bilgi Yolu Eğitim Kültür ve Sosyal Araştırmalar Merkezi*, 5: 95-124.
- AKAY ERTÜRK, Selma (2016). Tarımsal Faaliyetlerde Çalışan Suriyeli Sığınmacılar: Altınözü (Hatay) Örneği. *TÜCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu*, Ankara 13-14 Ekim.
- AKÇABAY, Ceren (2015). Mülteciler ve Hukuk Politikası: Suriyeli Sığınmacılara Tanınan Geçici Koruma. *Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Enstitüsü Bülteni (DİSKAR)*, 4: 126-133.
- AKMAN, Kaan; YÖNTEN BALABAN, Aslı (2017). Geçici Koruma Statüsünde Bulunan Suriyelilerin Günlük Yaşama Uyum: Samsun Üzerine Bir Değerlendirme. 2. *Uluslararası Göç ve Güvenlik Konferansı*, 12-14 Ekim.
- AKŞİT, Gökçesu; BOZOK, Mehmet; BOZOK, Nihan (2015). Zorunlu Göç, Sorunlu Karşılaşmalar: Hisar Köyü, Nevşehir'deki Suriyeli Göçmenler Örneği. *TC. Maltepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 92-116.
- AKTAŞ, Aslı (2016). Türkiye'de Yaşayan Suriyeli Kadın Mülteciler: Kilis Örneği. İstanbul Bilgi Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- APAK, Hıdır (2014). Suriyeli Göçmenlerin Uyum ve Gelecek Beklentileri: Mardin Örneği. Mardin Artuklu Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Mardin.
- ARSLAN, İbrahim; BOZGEYİK, Yusuf; ALANCIOĞULU, Erdal (2017). Göçün Ekonomik ve Toplumsal Yansımaları: Gaziantep'teki Suriyeli Göçmenler Örneği. *İlahiyat Akademi Dergisi*, 3: 129-148.
- ATABAY, Mithat (2008). Cumhuriyet Döneminde Çanakkale'ye Göçler, *Çanakkale Tarihi IV*, 6: 3315 – 3332.
- AYVACIK KAYMAKAMLIĞI (2017). Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Suriyeli sığınmacı verileri.
- BAHÇALI, Selin (2015). Artvinlilerin Göç Tercihlerinde Bursa'nın Yerinin Sosyo-Ekonomik ve Mekânsal Analizi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.
- BAY, Arda; BAHÇALI, Selin; ÖZÖZEN KAHRAMAN, Selver (2015). Türkiye Üzerinden Gerçekleşen Düzensiz Göçler Üzerine Bir İnceleme: Çanakkale İli Örneği. *Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi Bildiriler Kitabı*: 374 – 383, Ankara 21-23 Mayıs.

- BAYINDIR GOULARAS, Gökçe; SUNATA, Ulaş (2015). Türk Dış Politikasında Göç Ve Mülteci Rejimi. *Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 2: 12-40.
- BOLAT, Tamer; SEYMEN, Oya Aytemiz (2006). Yönetim ve Örgüt Düşüncesinde Kurumsalcılık, Yeni Kurumsalcılık ve Kurumsal Eşbiçimlilik. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1): 223-254, Elazığ.
- BOYRAZ, Zeki (2015). Türkiye’de Göçmen Sorununa Örnek Suriyeli Mülteciler. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 7(2): 35-58.
- BUZ, Sema (2004). *Zorunlu Çıkış Zorlu Kabul: Mültecilik*. Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği Yayınları, Ankara.
- CASTLE, Stephen; MİLLER, Mark J (1998). *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*. Second Edition, Palgrave, New York.
- CASTLE, Stephen; MİLLER, Mark J (2008). *GÖÇLER ÇAĞI Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- CENGİZ, Deniz (2015). Zorunlu Göçün Mekansal Etkileri ve Yerel Halkın Algısı; Kilis Örneği. *Electronic Turkish Studies*, 10: 101-122.
- CEYLAN, Yılmaz (2012). Zorunlu Göç ve Suç İlişkisi (Muş Örneği). *Akademik Bakış Dergisi*, 32: 4, Eylül-Ekim.
- ÇAĞLAYAN, Savaş (2006). Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi*, 17: 67-91.
- ÇALIŞKAN, Vedat; İBRAHİMOV, Aydın (2006). Çanakkale’nin Turizm Potansiyeline Eklenen Yeni Bir Unsur: Gelibolu’da Beyaz Ruslar, *Çanakkale II Ekonomi ve Kültürü*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları: 425 – 434, İstanbul.
- ÇETİN, Altan; UZMAN, Nasrullah (2012). Sığınmacılar Çerçevesinde Suriye Türkiye İlişkilerine Bir Bakış. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Uluslararası Avrasya Strateji Dergisi*, 1(1): 3-18.
- ÇİÇEK, Seda (2010). Çanakkale İli Ayvacık Yöresi Halı ve Kilimleri. Trakya Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- ÇOBAN, Çiğdem (2014). Uluslararası Göçün Kent Üzerindeki Etkilerinin Sinemada Temsili: Türkiye-Almanya Örneği, İstanbul Teknik Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ÇUBUKÇUOĞLU, Hasan Furkan (2017). Kurumsal Kuram Penceresinden Halkla İlişkiler: Nestle ve Palm Yağı Krizi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 44.
- DEĞİRMENCİ, Gamze (2011). Avrupa Birliği Göç Politikası Kapsamında Fransa’nın Göç Politikası, İstanbul Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- DOĞAN, Büşra; KARAKUYU, Mehmet (2016). Suriyeli Göçmenlerin Sosyoekonomik ve Sosyokültürel Özelliklerinin Analizi: İstanbul Beyoğlu Örneği. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 33, İstanbul.
- DOĞANAY, Hayati; ÖZDEMİR, Ünal; ŞAHİN, İbrahim Fevzi (2013). *Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya*. Pegem Akademi, Ankara.

- DÖNER, Hayriye (2016). Suriyeli Göçmenlerle Yaşanan Sorunlar Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Hatay İli Örneği. Fırat Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
- DÜZKAYA, Hıdır (2016). Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Entegrasyonu ve İstihdam Politikaları. Gazi Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- ELA ÖZCAN, Elçin Deniz (2017). Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme. *Türkiye Gıda ve Şeker Sanayi İşçileri Sendikası (Şeker-İŞ)*, 4: 183-215.
- ERDEM, Canan (2017). Türkiye’ye Göç Eden Suriyeli Gençlerin Gelecek Beklentileri; “Malatya Örneği. İnönü Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya.
- ERGÜVEN, Nasih Sarp; ÖZTURANLI, Beyza (2013). Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türkiye. *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 62: 1007-1061.
- EYİNÇ, Senem Sidal (2015). Tasarım Yoluyla Mülteci Barınma Sorununun Yönetimi: İzmir’deki Suriyeli Mülteciler Örneği. İstanbul, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- FAWCETT, James T (1989). Networks, Lingakes, and Migration Systems. *The International Migration Review*, 23: 671-680.
- FITZPATRICK, Joan (2000). Temporary Protection of Refugees: Elements of Formalized Regime. *The American Journal of International Law*, 94: 279-306.
- GOODWIN-GILL, Guy S (1989). The Refugee in International Law. Clarendon Press, Oxford.
- GÖÇLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (2009). Göç Terimleri Sözlüğü. No:18.
- GÖÇLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (2016). 2014 Türkiye Göç Raporu. Yayın No:34, Ankara.
- GÖÇLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (2016). 2015 Türkiye Göç Raporu. Yayın No:35, Ankara.
- GÖÇLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (2017). 2016 Türkiye Göç Raporu. Yayın No:40, Ankara.
- GÖÇLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (2017). Çanakkale’deki Suriyeli sığınmacı verileri
- GÜLLÜPINAR, Fuat (2012). Göç Olgusunun Ekonomi-Politiği ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 4: 53-85.
- HARUNOĞULLARI, Muazzez; DENİZ, Cengiz (2015). Suriyeli Göçmenlerin Mekansal Analizi: Hatay (Antakya) Örneği. *TÜCAUM VIII. Coğrafya Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 23-24 Ekim 2014: 309-318, Ankara.
- İÇDUYGU, Ahmet; BAYRAKTAR AKSEL, Damla (2012). Türkiye’de İç Göç. *Uluslararası Göç Örgütü Türkiye*, Ankara Eylül.
- İÇDUYGU, Ahmet; MİLLET, Evin (2016). Syrian Refugees in Turkey: Insecure Lives in an Environment of Pseudo-Integration. *Koç University*, İstanbul.
- İNSAN HAKLARI DERNEĞİ (2013). Yok Sayılanlar: Kamp Dışında Yaşayan Suriye’den Gelen Sığınmacılar İstanbul Örneği.

- KAHRAMAN, Fatih; KAHYA NİZAM, Özlem (2016). Mültecilik Hallerini Mekan Üzerinden Okumak: Gaziantep Örneğinde Türkiyelilerin Gözünden Suriyeli Kent Mültecileri. *Uluslararası Sosyal Araştırma Dergisi*, 9(44), Haziran.
- KARA, Yağmur (2008). Uluslararası Göç Ve İşçi Dövizlerinin Belirlenmesi. Muğla Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla.
- KARASU, Mithat Arman (2016). Şanlıurfa’da Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Kentle Uyum Sorunu. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(3): 995-1014.
- KARATAŞ ACER, Ebru (2015). Türkiye’de Yükseköğretimin Genişlemesinin Yeni Kurumsalcılık Perspektifi Açısından İncelenmesi. Gazi Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- KAYA, Ahmet Semih (2016). Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Sorunları: Nizip Örneği. İstanbul Yeniüzyıl Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- KAYA, İbrahim; YILMAZ EREN, Esra (2015). TÜRKİYE’DEKİ SURİYELİLERİN HUKUKİ DURUMU Arada Kalanların Hakları ve Yükümlülükleri. *Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA)*, Ankara.
- KAYA, Mahmut (2015). Komşuda Misafirlik: Suriyeli Sığınmacılarca Kurulmuş Mülteci Derneklerinin Perspektifinden Türkiye’de Yaşamak. *International of Social Science*, Number:39: 263-279.
- KAYGALAK, Sevilay (2009). *Kent Mültecileri: Neoliberalizm Koşullarında Zorunlu Göç Ve Kentleşme*. Dipnot Yayınları, Ankara.
- KAYPAK, Şafak; BİMAY, Muzaffer (2016). Suriye Savaşı Nedeniyle Yaşanan Göçün Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri: Batman Örneği. *Yaşam Bilimleri Dergisi*, 6(1).
- KESER, İnan (2011). *Göç ve Zor: Diyarbakır Örneğinde Göç ve Zorunlu Göç*. Ütopya Yayınevi, Ankara.
- KÜÇÜKKUYU BELEDİYESİ (2017). Küçükkuyu Belediyesi Suriyeli sığınmacı verileri.
- MASSEY, Douglas S; ARANGO, Joaquin; HUGO, Graeme; KOUACI, Ali; PELLEGRINO, Adela; TAYLOR, J. Edward (1993). Therories pf International Migration: A Review and Apprasial. *Population and Development Review*, 19: 431-466.
- NAZ, Yasemin (2015). Türkiye’nin Uluslararası Göç Politikası Ve Uluslararası Göçün Türkiye’deki Güncel Sorunları. Süleyman Demirel Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- NİŞANCI, Zehra Nuray; OĞRAK, Abdullah; KAYA, Ayşegü; ÖZÇELİK, Sadike; DÜZGÜN, Helin Aslıhan (2015). Kurumsallaşma, Kurumsal Kuram ve Kurumsal Yönetim: Kavramlar Arası Farklılıklar ve Biçimselleşme, Kurumsal Yönetim: Kavramlar Arası Farklılıklar ve Biçimselleşme. *Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi – III*, Malatya 11-13 Haziran.
- OGAN, Pınar (2015). Berlin’de Yaşayan Üçüncü Kuşak Türklerin Türkiye İle Bağları ve Kültürel Aktarım Süreçleri. Gazi Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- ORHAN, Oytun (2014). *Suriyeli Mültecilerin Durumu: Bulgular Sonuçlar Öneriler*. ORSAM, Ankara.
- ORHAN, Oytun; SENYÜCEL GÜNDÖĞAN, Sabiha (2015). *Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri*. ORSAM, Ankara.
- ÖZBEK, Çağlar (2008). Uluslararası Göçler Bağlamında Yurttaşlık Ve Kimliğin Değişen Anlamı (Marmaris Örneği). Muğla Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla.
- ÖZDEMİR, Mehmet Çağatay (1988). Federal Almanya'daki Türk İşçi Çocuklarının Eğitim Sorunları Açısından İki Dillilik ve İki Kültürlülük İle İlgili Eğitim Meseleleri. Gazi Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- ÖZEN, Şükrü (2007). Yeni Kurumsal Kuram: Örgütleri Çözümlemede Yeni Ufuklar ve Yeni Sorunlar. *İmge Kitabevi*, Ankara.
- ÖZKARSLI, Fatih (2014). Suriye'den Türkiye'ye Göç ve Suriyelilerin Enformel İstihdamı. Artuklu Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mardin.
- ÖZKARSLI, Fatih (2015). Mardin'de Enformel İstihdamda Çalışan Suriyeli Göçmenler. *Bilgi Youlu Eğitim Kültür ve Sosyal Araştırmalar Merkezi*, 5(9): 175-192.
- ÖZÖZEN KAHRAMAN, Selver (2008). *Gelibolu Yarımadası Nüfus Coğrafyası*. Çantay Kitabevi, İstanbul.
- PORTES, Alejandro; WALTON, John (1983). *Labor, Class and International System*, Academic Press, New York.
- SANDAL, Ersin Kaya; HANÇERKIRAN, Mesut; TIRAŞ, Mehmet (2016). Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler ve Gaziantep İline Yansımaları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15: 461-483.
- SARINAY, Yusuf (2011). Cumhuriyet Döneminde Balkan Ülkelerinden Ankara'ya Yapılan Göçler (1923-1990). *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 27(80): 351-357.
- SAYIN, Yusuf; USANMAZ, Ahmet; ASLANGİRİ, Fırat (2016). Uluslararası Göç Olgusu ve Yol Açtığı Etkiler: Suriye Göçü Örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18, (31): 1-13.
- SAYLAM, Ayşegül; LEBLEBİCİ, Doğan Nabi (2017). Kurumsal Kuram ve Kurumsal Girişimci. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 53, Temmuz.
- SİRKECİ, İbrahim (2005). War in Iraq: Environment of Insecurity and International Migration. *International Migration*, 43 (4): 197-214.
- SİRKECİ, İbrahim (2009). Transnational Mobility and Conflict. *Migration Letters*, 6(1): 3-14, April.
- SİRKECİ, İbrahim; BARDAKÇI, Selma (2016). Suriye'den Gelenler Misafir Değil Bir Göç Kültürünün Öncüleri. *Hümanitas*, 4(7): 531-544, April.
- SİRKECİ, İbrahim (2017). Turkey's Refugees, Syrians and Refugees From Turkey: a Country of Insecurity. *Migration Letters*, 14(1): 127-144, January.
- SİRKECİ, İbrahim (2017). Bir Güvensizlik Ülkesi Olarak Türkiye'nin Mültecileri, Suriyeliler ve Türk Mülteciler. *Göç Dergisi*, 4(1): 21-40, May.

- SÖNMEZ, Mehmet Emin; METE, Mustafa (2015). Türkiye’deki Suriyeli Göçmenlerin Profili ile İnsan Kaynağının Belirlenmesi ve Türkiye Ekonomisine Olası Etkileri. *Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi Bildiriler Kitabı*: 234-241, Ankara 21-23 Mayıs.
- ŞAHİN, İsmail; DÜZGÜN Oğuz (2015). Türkiye’ye Gerçekleştirilen Ortadoğu Kaynaklı Zorunlu Göçlerin Sosyo-Ekonomik Etkileri: 1979-2014 Arası. *Tesam Akademi Dergisi*, 2(2): 167-195, Temmuz.
- TEKELİ, İlhan (2002). Osmanlı İmparatorluğu’ndan Günümüzün Nüfusun Zorunlu Yer Değiştirmesi ve İskan Sorunu, *Tarih Vakfı Yurt Yayınları İlhan Tekeli Toplu Eserleri* -3: 141-170, İstanbul.
- TOKGÖZ, Gülay (2006). *Uluslararası Emek Göçü*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- TUNÇ, Ayşe Şebnem (2015). Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye’deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme. *Turkish Journal of TESAM Academy*, 2(2): 29-63, June.
- TÜMERTEKİN, Erol; ÖZGÜÇ, Nazmiye (1997). *BEŞERİ COĞRAFYA İnsan, Kültür, Mekan*. Çantay Kitabevi, İstanbul.
- UÇMA, Tuğba (2012). Türkiye’deki Muhasebe Sisteminin Gelişiminin Kurumsal Teori Çerçevesinde Açıklanması. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*: 145-178.
- UYANIK, Yücel (1999). Dualist (İkili) İşgücü Piyasası Teorisi. *Gazi Üniversitesi*, 1: 1-8.
- ÜNER, Sunday (1972). Nüfusbilim Sözlüğü. *Hacettepe Üniversitesi Yayınları*, Ankara.
- YALÇIN, Cemal (2004). *Göç Sosyolojisi*. Anı Yayıncılık, Ankara.
- YALÇINKAYA, Akansel; TAŞÇI, Deniz (2017). Bir Kurumsal Girişimci Olarak Devlet: Yeni Kurumsal Kuram Bağlamında Bir Değerlendirme. *Yönetim ve Organizasyon Araştırmaları Dergisi*, 2(1): 71-90, Nisan.
- YALLAGÖZ, Tuba Dila (2010). Alternatif Bir Turizm Çeşidi Olarak Kırsal Turizm: Çanakkale Bölgesi Ayvacık Yöresi Uygulaması, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.
- YAZICIOĞLU, Yahşi; ERDOĞAN, Samiye (2007). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- YAKAR, Mustafa (2009). Emirdağ İlçesi Kırsalında Göçün Etkileri, Sorunları ve Çözüm Önerileri. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Afyonkarahisar.
- YILMAZ, Halim (2013). Türkiye’de Suriyeli Mülteciler –İstanbul Örneği- Tespitler, İhtiyaçlar ve Öneriler. *İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği*.
- YILMAZ, Onur (2016). Almanya’daki Başarılı Entegrasyon Örnekleri – Rol Model Olarak Türkler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 24: 303-318.

İNTERNET KAYNAKLARI

AFAD, https://www.afad.gov.tr/upload/Node/2374/files/04_12_2017_Suriye_GBM_Bilgi_Notu.pdf,

(Erişim Tarihi: 25.12.2017).

GÖÇLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, http://www.goc.gov.tr/icerik/hakkimizda_308_309,

(Erişim Tarihi: 24.11.2017).

GÖÇLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, <http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici->

[koruma_363_378_4713_icerik](http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713_icerik), (Erişim Tarihi: 26.04.2018).

GÖÇLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, http://www.goc.gov.tr/icerik3/yukk_327_328_329,

(Erişim Tarihi: 29.12.2017).

GÖÇLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, www.goc.gov.tr/mobilicerik3/geri-gonderme-

[merkezleri_283_286_288](http://www.goc.gov.tr/mobilicerik3/geri-gonderme-merkezleri_283_286_288), (Erişim Tarihi: 26.06.2018).

GÖÇLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, <http://www.goc.gov.tr/icerik6/duzensiz->

[goc_363_378_4710_icerik](http://www.goc.gov.tr/icerik6/duzensiz-goc_363_378_4710_icerik), (Erişim Tarihi: 27.05.2018).

TÜİK, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>, (Erişim Tarihi: 25.04.2018).

SONDAKİKA.COM, <https://www.sondakika.com/ayvacik/3/>, Erişim Tarihi: 27.06.2018).

EKLER

EK-1: AYVACIK İLÇESİNDE SURİYELİLERE UYGULANAN ANKET FORMU ve YARI YAPILANDIRILMIŞ MÜLAKAT SORULARI

AYVACIK İLÇESİNDE YERLİ HALKIN SURİYELİ (ORTADOĞULU ve KAÇAK) GÖÇMENLERLE İLGİLİ ALGI, DÜŞÜNCE VE GÖRÜŞLERİ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde *“Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Göç Yolları İçerisinde Ayvacık’ın Yeri”* başlıklı yüksek lisans tezinde kullanılacak olan bu mülakattaki edindiğimiz bilgiler 3. şahıslarla paylaşılmayacaktır. Bu mülakat yerli halkın Ayvacık ilçesinde Suriyeli göçmenlerle ilgili algı, tespit ve düşünceleri hakkında veri toplamak amacıyla yapılmaktadır. Zaman ayırdığınız ve katkılarınız için teşekkürler.

Sayı	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu	Medeni Hali	Mahalle/Köyü	Mesleğiniz	Aylık Gelir

SORULAR

1. Suriyelileri ne sıklıkta görüyorsunuz?

☐ Her gün ☐ Haftada bir ☐ Ayda bir ☐ Nadiren ☐ Hiç

2. Suriyelilerle herhangi bir konuda temasınız oldu mu?

☐ Evet ☐ Hayır

3. Yakın çevrenizde ikamet eden Suriyeliler var mı?

☐ Evet ☐ Hayır

4. Suriye Krizinden önce de Ayvacık’ta yabancı nüfus hareketliliği var mıydı?

5. ☐ Evet ☐ Hayır

5. Suriye Krizinden sonra Ayvacık ilçesine Suriyeli göçlerini bekliyor muydunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

6. Kiralık eviniz olsa Suriyelilere kiralar mıydınız?

☐ Evet ☐ Hayır

7. Suriyelilerin Ayvacık’ta olmasından rahatsız mısınız?

☐ Evet ☐ Hayır

8. Suriyelilerin Ayvacık’ta (inşaat, tarla, kahve) işlerinde çalışmasına ihtiyaç var mı?

☐ Evet ☐ Hayır

9. Suriyeliler genellikle hangi işlerde çalışıyorlar?

10. Suriyeliler Ayvacık ilçesinin hangi mahalle ve köylerinde ikamet etmektedirler?

- ☐ Babakale ☐ Behramkale ☐ Ahmetçe ☐ Yeşilyurt ☐ Sazlı ☐ Gülpınar ☐
- ☐ Büyükhüsün ☐ Kuruoba ☐ Koyunevi ☐ Bademli ☐ Kozlu ☐ Küçükkuyu ☐
- ☐ Gökçetepe Mah. ☐ Hamdibey Mah. ☐ Mıhlı Mah. ☐ Sahil Mah. ☐ Ümmühan Mah.

12. Ayvacık ilçesine yoğun olarak gerçekleşen Suriyeli göçleri hakkında düşünceleriniz nelerdir?
13. Suriyelilerin gelişiyle Ayvacık ilçesinde (sosyal, ekonomik, kültürel v.b.) nasıl değişiklikler oldu?
14. Suriyelilerle yaşadığınız veya tanık olduğunuz olayları anlatır mısınız?
15. Suriyelilerin Ayvacık ilçesindeki gelecekleriyle ilgili öngörüleriniz nelerdir?
16. Ayvacık'ta Suriyelileri hangi özellikleriyle ayırt edersiniz? Dikkatinizi çeken kendilerine özgü özellikleri var mı?

EK-2: AYVACIK İLÇESİNDE YERLİ HALKA UYGULANAN ANKET FORMU ve YARI YAPILANDIRIL MÜLAKAT SORULARI

AYVACIK İLÇESİNDE SURİYELİ GÖÇMENLERİN YERLİ HALK ve ÇEVRE İLE İLGİLİ ALGI, DÜŞÜNCE VE GÖRÜŞLERİ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde *“Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Göç Yolları İçerisinde Ayvacık’ın Yeri”* başlıklı yüksek lisans tezinde kullanılacak olan bu mülakattaki edindiğimiz bilgiler üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır. Bu mülakat Suriyeli göçmenlerin Ayvacık ilçesinde çevreyle ve yerli halkla ilgili algı, tespit ve düşünceleri hakkında veri toplamak amacıyla yapılmaktadır. Zaman ayırdığınız ve katkılarınız için teşekkürler.

Demografik Veriler									
Sayı	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu	Medeni Hali	Ana Dili	Çocuk Sayısı ve Yaşları	Suriye’deki Mesleğiniz	Türkiye’deki Mesleğiniz	Aylık Gelir

Sorular		
1	Suriye’de yaşadığınız yer?	İl..... İlçe.....Köy.....
2	Türkiye’ye hangi sınır kapısından ve ne zaman giriş yaptınız?	Sınır Kapısı..... Giriş Tarihi.....
3	Türkiye’de kamplardan birinde kaldınız mı?	☐ Evet ☐ Hayır
	Eğer kaldıysanız hangisinde ve ne kadar kaldınız?	Kamp: Kalınan Süre.....
4	Ayvacık ilçesinden önce Türkiye’de hangi şehirlerde kaldınız?	☐ Hatay ☐ Gaziantep ☐ Şanlıurfa ☐ Adana ☐ Kilis ☐ Bursa ☐ Ankara ☐ İstanbul ☐ Mersin ☐ İzmir ☐
5	Ayvacık’a ne zaman geldiniz?	Yıl.....Ay.....
6	Ayvacık’a kiminle/lerle geldiniz?	
7	Ayvacık’a hangi ulaşım yollarıyla geldiniz?	☐ Özel Araç ☐ Minibüs ☐ Otobüs ☐ Kamyon ☐
8	Suriye’den çıkıştan itibaren öncelikle hangi Kıta/ülkeye gitmeyi planladınız?	
9	Ayvacık ve çevresine yerleşmek ister misiniz?	☐ Evet ☐ Hayır
10	Göç sürecinde yaşadığınız sıkıntı ve zorlukları göz önünde bulundurursanız. Yeni bir göç eylemine katılır mıydınız?	☐ Evet ☐ Hayır
11	Suriye’den göç ettiğiniz yerlerde en belirgin yaşadığınız sıkıntılar nelerdir?	☐ Ekonomik ☐ Siyasi ☐ Dini ☐ Sosyal Çevre ☐ Kültürel
12	Suriye’den sonra göç ettiğiniz yerlerde (il, ilçe, köy) öncelikli beklentiniz ne oldu?	☐ Ekonomik Kaygılar ☐ Kültürel Yakınlık ☐ Güvenli Ortam ☐ Sosyal ve Çevresel Adaptasyon ☐ Çocukların Eğitim ve Geleceği
13	Türkiye’de günlük geçiminizi (ihtiyaçlarınızı) hangileriyle karşılıyorsunuz?	☐ STK yardımları ☐ Aile ve akraba desteğiyle ☐ T.C. Devleti yardımlar ☐ Geçmiş birikimlerim ☐ Gündelik işlerde çalış ☐ Düzenli çalıştığım bir yer var
14	Ne tür gündelik işlerde çalışıyorsunuz?	☐ İnşaat işçiliği ☐ Zeytin Toplama ☐ Esnaf ☐

15	Türkiye’de kalmak istiyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır
16	Ülkenizde şartlar iyileşse dönmek ister misiniz?	☐ Evet ☐ Hayır
17	Suriye’de yaşanan gelişmeleri takip ediyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır
18	Ayvacak’ta şuan kimlerle yaşıyorsunuz?	☐ Aile ☐ Arkadaşlar ☐ Akraaba ☐ Yalnız

19- Ayvacık’a gelmeden önce, Ayvacık ile ilgili ne tür bilgilere sahiptiniz?

20-Göç tercihlerinizde Ayvacık’ın yeri ve önemi nedir?

21-Ayvacak ilçesinde nasıl zorluklarla ve sıkıntılarla karşılaştınız?

22-Yerli halkla herhangi bir iletişiminiz oldu mu? Yerli halkla yaşadığınız olumlu ve olumsuz birer örneği anlatır mısınız?

EK-3: FOTOĞRAFLAR

Şekil 1. Ayvacık ilçesinden bir görünüm (2017)

Şekil 2. Küçükkuyu beldesine bağlı Gökçetepe mahallesinde Suriyelilerin yaşadığı 2. Gökçetepe caddesi (2017)

Şekil 3. İnşaat işçiliği yapan Suriyeli sığınmacıların hem çalıştıkları hem de barınak olarak yaşadıkları bir inşaat binası (2017) A) Çalıştıkları inşaat binasını barınak olan Suriyeli sığınmacılar tuğla ve tahtadan oluşan tek bir yatakta beraber uyumaktadırlar. B) Bir diğer odada kendi imkanlarıyla hazırladıkları oturma yeri ve küçük tüpte yemeklerini hazırlayıp, yemektedirler.

Şekil 4. Ayvacık ilçesinde yaşayan bazı Suriyeli sığınmacılar ve evleri (2017) A) Suriyelilerin evlerinde çok az eşya bulunmakta olup, evlerin çoğu kısmı boştur. B) Erkekler ve kadınların farklı odalarda oturduğu ve daha çok yerde oturmayı tercih ettikleri görülmüştür. C) Suriyeli kadınların birbirlerine yakın yaşlarda çok çocuk sahibi olduğu görülmüştür. Fotoğraftaki bebek iki haftalık olup, Ayvacık'ta doğmuştur. D) Bir hanede birden fazla aile yaşaması ve ailelerin çocuk sayılarının fazla olması evlerde oldukça kalabalık şekilde yaşamalarını zorunlu kılmaktadır.

Şekil 5. Ayvacık ilçesinde inşaat işinde çalışan Suriyeli sığınmacılar (2017)

Şekil 6. Suriyelilerin Küçükkuşu'da gündelik işlere gitmek için sabahları toplandıkları akaryakıt istasyonunun önü (2017)

Şekil 7. Ayvacık ilçesinde üç katında da Suriyeli sığınmacıların oturduğu bir bina (2017)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : TAŞKIN, Kerim
Uyruğu : T.C.
Doğum Tarihi ve Yeri : 15/12/1993, Çanakkale
Telefon : (536) 916 31 77
E-mail : kerimtaskin52@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya	2015
Lise	Korgan Lisesi	2011

Yabancı Dil

İngilizce